

Nr 203

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.; given Stockholms slott den 9 november 1962.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.; och

2) lag angående ändrad lydelse av 71 § utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193).

GUSTAF ADOLF

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen syftar till att utvidga det nordiska samarbetet i fråga om verkställighet av straffdomar. Den efter konvention mellan Sverige, Danmark och Norge sedan år 1948 föreliggande möjligheten att verkställa bötesdomar föreslås bli utsträckt till att gälla även i förhållande till Finland och Island. Vidare föreslås att dom å frihetsstraff, som meddelats i ett nordiskt land, skall kunna verkställas i annat nordiskt land. Likaså skall övervakning över villkorligt dömd eller tillsyn över villkorligt frigiven kunna flyttas från ett nordiskt land till ett annat.

Förslag

till

Lag

om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Häri genom förordnas som följer.

Om verkställighet av böter m. m.**1 §.**

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts till böter eller förverkande av egendom eller i brottmål utdömts ersättning för rättegångskostnad, må på begäran verkställas här i riket.

Vad nu sagts skall ock gälla beslut, som i någon av nämnda stater till trygande av anspråk på böter, förverkande av egendom, skadestånd eller ersättning för rättegångskostnad meddelats angående kvarstad, skingringsförbud eller beslag å egendom tillhörande för brott misstänkt.

2 §.

Verkställighet sker enligt svensk lag; dock må beslut om förvandling av böter ej meddelas.

3 §.

Åt myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge må överlämnas att verkställa här i riket meddelad dom eller beslut som avses i 1 §.

4 §.

Vad i denna lag sägs om böter skall ock gälla vite, som förelagts part eller annan till fullgörande av skyldighet i rättegång.

Om verkställighet av frihetsstraff**5 §.**

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts i Danmark till fängsel eller hæfte, i Finland till tukthus eller fängelse, i Island till fangelsi eller varðhald och i Norge till fengsel eller hefte, må på begäran verkställas här i riket, om den dömde när verkställighet skall ske är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige. Uppehåller han sig här i riket, må även eljest domen verkställas här, om det med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligast.

6 §.

Bifalles framställning om verkställighet här i riket, skall i beslutet därom det ådömda straffet omvandlas till straffarbete eller fängelse på lika lång tid. Därvid skall den danska straffarten fængsel, den finska straffarten tukthus, den isländska straffarten fangelsi och den norska straffarten fængsel anses svara mot straffarbete samt den danska straffarten hæfte, den finska straffarten fängelse, den isländska straffarten varðhald och den norska straffarten hefte mot fängelse. Det ådömda straffet skall dock alltid anses svara mot straffarbete, om den strafftid som verkställigheten här i riket skall avse överstiger två år.

7 §.

Det till straffarbete eller fängelse omvandlade straffet är verkställbart såsom hade straffet ådömts här i riket genom dom, som vunnit laga kraft.

Har straffet börjat verkställas i den stat, där domen meddelats, skall strafftiden räknas från verkställighetens början i den staten.

Förvandlingsstraff för böter må ej verkställas, om betalning för böterna erlægges. Om böterna delvis gäldas, skall förvandlingsstraffet i motsvarande mån nedsättas; nedsättningen må dock ej avse del av dag.

8 §.

Här i riket meddelad dom, varigenom dömts till straffarbete eller fängelse, må verkställas i Danmark, Finland, Island eller Norge, om den dömde när verkställighet skall ske är medborgare eller har hemvist i den andra staten. Uppehåller han sig i någon av nämnda stater, må även eljest domen verkställas där, om det med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligast.

Skall den dömde överföras från Sverige till den andra staten, anses den tid, under vilken han för sagda ändamål varit omhändertagen av svensk myndighet, såsom strafftid.

9 §.

Om någon, som här i riket dömts till straffarbete eller fängelse, skall för verkställighet av domen överföras till Danmark, Finland, Island eller Norge, skola bestämmelserna i 7 och 18 §§ lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge äga motsvarande tillämpning.

Vad nu sagts skall ej gälla, om den dömde enligt vad därom är stadgat skall förpassas, förvisas eller utvisas ur riket och må befordras till den andra staten.

Om övervakning av villkorligt dömd m. m.

10 §.

Övervakning av den, som i Danmark, Finland, Island eller Norge erhållit villkorlig dom med övervakning, må på begäran anordnas här i riket.

11 §.

I beslut om anordnande av övervakning skall den allmänna underrätten i den ort, där den dömde uppehåller sig eller kan antagas komma att uppehålla sig, utses till övervakningsdomstol. Det åligger övervakningsdomstolen att förordna övervakare för den dömde.

12 §.

Vad för den dömde är bestämt angående provotid och övervakningstid i den stat där domen meddelats skall gälla såsom om domen givits här i riket. Föreskrifter angående den dömdes åligganden, som meddelats i anslutning till den villkorliga domen, skola, om ej övervakningsdomstolen förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall vad i svensk lag är stadgat om villkorlig dom i tillämpliga delar gälla; provotiden må dock ej förlängas utöver fem år.

Förklaras här i riket det genom den villkorliga domen medgivna anståndet förverkat, skall straff, som är utsatt i domen, verkställas här. I sådant fall skall rätten omvandla frihetsstraff till svensk straffart med tillämpning av de i 6 § angivna grunderna och bötesstraff till motsvarande belopp i svenskt mynt. Är straff ej utsatt i den villkorliga domen, skall rätten med tillämpning av svensk lag bestämma straff eller annan påföljd för brottet; tillfälle att utföra talan härom skall beredas allmän åklagare.

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga domen eller förverkande av anståndet, skall beslutet äga giltighet här i riket.

13 §.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig dom, som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge och beträffande vilken övervakning anordnats här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där domen meddelats, må domstol, som handlägger ärendet, hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

14 §.

Om någon, som i Danmark, Finland, Island eller Norge erhållit villkorlig dom, här i riket övertygas om annat brott som begåtts under provotiden eller före dess början, må rätten, ändå att övervakning i anledning av den villkorliga domen ej anordnats här, med tillämpning av vad i svensk lag är stadgat om villkorlig dom förklara det villkorliga anståndet förverkat. Därvid skola bestämmelserna i 12 § andra stycket äga tillämpning.

15 §.

Övervakning av den, som här i riket erhållit villkorlig dom med övervakning, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga domen, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Ändå att övervakningen överflyttats, må åtgärd i fråga om den villkorliga

domen beslutas här i riket, såframt den dömde här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till svensk domstol hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Sålunda hänskjutet ärende upptages av den rätt som vid tiden för överflyttningen var övervakningsdomstol.

16 §.

Har i Danmark, Finland, Island eller Norge beslutats förverkande av anstånd med avseende å villkorlig dom, som meddelats här i riket, skall beslutet äga giltighet här.

Om tillsyn över villkorligt frigiven m. m.

17 §.

Tillsyn över den, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fængsel, i Finland av tukthus eller fängelse, i Island av fangelsi eller i Norge av fengsel, må på begäran anordnas här i riket.

18 §.

I beslut om anordnande av tillsyn skall fångvårdsstyrelsen utse tillsynsman för den frigivne.

19 §.

Vad för den frigivne är bestämt angående provotid och övervakningstid i den stat där frigivningen skett skall gälla såsom om frigivningen ägt rum här i riket. Föreskrifter angående den frigivnes åligganden, som meddelats i anslutning till den villkorliga frigivningen, skola, om ej fångvårdsstyrelsen förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall tillämpas vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning; dock må provotiden ej förlängas.

Förklaras här i riket den villkorligt medgivna friheten förverkad, skall verkställighet här ske av det vid frigivningen återstående straffet, omvandlat till svensk straffart med tillämpning av de i 6 § angivna grunderna.

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga frigivningen eller förverkande av den villkorligt medgivna friheten, skall beslutet äga giltighet här i riket.

20 §.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig frigivning, som beslutats i Danmark, Finland, Island eller Norge och beträffande vilken tillsyn anordnats här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där frigivningen skett, må fångvårdsstyrelsen eller, när den dömde övertygats om annat brott, domstolen hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

21 §.

Om någon, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fængsel, i Finland av tukthus eller fängelse, i Island av fangelsi eller i Norge av

fengsel, här i riket övertygas om annat brott som han begått under prövotiden, må rätten, ändå att tillsyn i anledning av den villkorliga frigivningen ej anordnats här, med tillämpning av vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad. Därvid skola bestämmelserna i 19 § andra stycket äga tillämpning.

22 §.

Tillsyn över den, som här i riket villkorligt frigivits efter avtjänande av straffarbete eller fängelse, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga frigivningen, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Ändå att tillsynen överflyttats må åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas här i riket, såframt den frigivne här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till fångvårdsstyrelsen hänskjuter ärende om sådan åtgärd.

23 §.

Har i Danmark, Finland, Island eller Norge beslutats förverkande av villkorligt medgiven frihet, varom förordnats här i riket, skall beslutet äga giltighet här.

Gemensamma bestämmelser

24 §.

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § göres av vederbörande myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Framställningen må ej bifallas, med mindre domen är verkställbar i den stat där den meddelats.

Innan framställning enligt 5, 10 eller 17 § bifalles, skall den dömde, om det ej av särskilda skäl finnes kunna underlätas, beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

25 §.

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § prövas av fångvårdsstyrelsen.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning eller tillsyn i Danmark, Finland, Island eller Norge göres av fångvårdsstyrelsen i fall som avses i 3, 8 och 22 §§ samt av övervakningsdomstolen i fall som avses i 15 §.

26 §.

Talan mot fångvårdsstyrelsens beslut enligt denna lag föres genom besvär hos Konungen.

Om ej annorlunda förordnas, skall fångvårdsstyrelsens beslut omedelbart lända till efterrättelse.

Är den dömde här i riket omhändertagen för verkställighet av dom, som avses i fångvårdsstyrelsens beslut, skall i fråga om förberedande och utförande av hans talan mot beslutet vad i rättegångsbalken är stadgat om offentlig försvarare äga motsvarande tillämpning; arvode och ersättning till försvararen skola dock alltid gäldas av statsverket.

27 §.

Talan mot övervakningsdomstols beslut om framställning enligt 15 § första stycket föres genom besvär hos hovrätt. Över hovrättens beslut må klagan icke föras.

28 §.

Bifalles framställning om verkställighet enligt 5 §, och har för den dömdes överförande hit uppställts villkor av innebörd, som avses i 7 § lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, skola villkoren lända till efterrättelse här i riket.

29 §.

Har framställning om verkställighet av straff enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § bifallits eller har förverkande beslutats enligt 14 eller 21 §, må ej här i riket väckas åtal för gärning som avses i den i den andra staten meddelade domen. Med avseende å bestämmelser i svensk lag om sammanträffande av brott och om förändring av straff skall så anses som hade domen meddelats här i riket; vad i 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen stadgas skall dock ej äga tillämpning i fråga om brott, för vilket straff bestämts i annan stat, ej heller skall tillämpas vad i 18 § lagen om verkställighet av bötesstraff är föreskrivet.

Utän hinder av vad i första stycket sägs må väckas talan, som avses i 25 kap. 13 § strafflagen.

30 §.

Har framställning om verkställighet enligt 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § bifallits eller har förverkande beslutats enligt 14 eller 21 §, och övertygas den dömde sedermera här i riket om brott, begånget innan frihetsstraff som ådömts genom den tidigare domen börjat verkställas, må, såframt omständigheterna föranleda därtill, dömas till lägre straff än för brottet är stadgat.

31 §.

Uppkommer, sedan framställning enligt 1 eller 5 § bifallits, fråga om hinder mot verkställighet här i riket på grund av preskription, skall denna fråga prövas enligt lagen i den stat, där domen meddelats.

Vad i svensk lag är stadgat om nåd i brottmål skall, såvitt avser verkställighet här i riket, äga motsvarande tillämpning beträffande dansk, finsk, isländsk och norsk dom, som avses i denna lag.

Vid verkställighet här i riket av dansk, finsk, isländsk eller norsk dom, som avses i denna lag, skall vad av nåd bestämts i den stat, där domen meddelats, lända till efterrättelse.

32 §.

Den som för verkställighet av frihetsstraff överföres från Danmark, Finland, Island eller Norge till annan av dessa stater må utan särskilt tillstånd föras genom Sverige.

33 §.

Konungen äger förordna att befogenhet som enligt denna lag tillkommer fångvårdsstyrelsen må utövas av annan myndighet.

Föranleder verkställighet enligt 1 § talan inför domstol här i riket, skall justitiekanslern äga mottaga stämning samt i svenska statens namn själv eller genom ombud tala och svara, såsom om fråga vore om en kronans fordran.

34 §.

Lika med dom anses i denna lag beslut eller föreläggande, som efter lagstiftningen i den stat där det meddelats äger samma verkan som dom.

35 §.

Kostnader för verkställighet enligt 1 §, som icke bliva täckta genom företagen verkställighetsåtgärd, så ock kostnader för verkställighet och åtgärder i övrigt enligt denna lag stanna å statsverket.

36 §.

Det ankommer på Konungen att förordna om tillämpning av denna lag i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge. Lagen må därvid göras tillämplig jämväl i fråga om domar, som meddelats dessförinnan.

Konungen meddelar i övrigt de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1963.

I och med att lagen träder i tillämpning i förhållande till Danmark eller Norge upphäves, såvitt avser den staten, lagen den 17 december 1948 (nr 758) om erkännande och verkställighet i vissa fall av dom, som i brottmål meddelats i Danmark eller Norge.

Förslag

till

Lag

**angående ändrad lydelse av 71 § utlänningslagen den 30 april 1954
(nr 193)**

Härigenom förordnas, att 71 § utlänningslagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

71 §.

Konungen meddelar — — — politisk flykting.

Efter avtal — — — — — av avtalet.

Om utlämning för brott är särskilt stadgat.

Om utlämning för brott och om överförande till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av här i riket ådömt frihetsstraff är särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1963.

¹ Senaste lydelse se SFS 1961:674.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 april 1962.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *samarbete mellan de nordiska länderna angående verkställighet av straff m. m.* och anför därvid följande.

Inledning

Utom landet meddelade straffdomar och andra beslut i mål, som rör straffansvar, kan i regel ej verkställas här i riket, och de äger i allmänhet ej heller i övrigt giltighet här. I förhållandet mellan de nordiska länderna har emellertid utländska domar och beslut i brottmål tillerkänts exigibilitet i särskilda avseenden. Efter konvention den 16 mars 1932 med Danmark, Finland, Island och Norge har genom lag den 2 december 1932 givits bestämmelser om erkännande och verkställighet här i riket av dom, som i någon av nämnda stater i brottmål meddelats angående skadestånd. Härutöver har på grund av konvention den 8 mars 1948 med Danmark och Norge genomförts lagstiftning om erkännande och verkställighet här i vissa fall av dom, som i dessa stater meddelats angående böter, förverkande, rättegångskostnader eller vissa processuella tvångsmedel; lag härom har utfärdats den 17 december 1948. I 1932 och 1948 års lagar jämföras med dom även vissa andra avgöranden.

Under de förhandlingar, som föregick 1948 års konvention, övervägdes möjligheten att tillerkänna straffdomar i allmänhet giltighet och exigibilitet i förhållandet mellan de fördragsslutande staterna. Tiden ansågs emellertid då ej mogen för en så vittgående reform.

Vid nordiskt justitieministermöte i Stockholm år 1953 beslöts att till gemensam nordisk behandling upptaga frågan om verkställighet av frihetsstraff och övervakning av villkorligt dömda och villkorligt frigivna.

I Nordiska rådet framlades vid dess fjärde session år 1956 ett medlemsförslag (sak A 16) angående utvidgat nordiskt samarbete på det straffrätts-

liga området. Beträffande straffverkställigheten angavs ett betydande behov av vidgat samarbete föreligga. I förslaget framhölls, att det skulle vara av värde, om man — innan ett omfattande utredningsarbete igångsattes — inom justitiedepartementen kunde räkna med parlamentariskt stöd för de delvis ganska långtgående ingrepp i den straffrättsliga suveräniteten, som bl. a. vidgade möjligheter till straffverkställighet utom domslandet skulle föra med sig. Rådet uttalade i rekommendation nr 5/1956 sin tillfredsställelse med det pågående samarbetet mellan de nordiska länderna på det straffrättsliga området och hemställde hos ländernas regeringar, att detta samarbete måtte fortsättas och ytterligare utbyggas.

Möjligheterna att genomföra ett utsträckt samarbete på angivna område har, såvitt avser verkställighet av straffdomar, därefter diskuterats vid överläggningar mellan representanter för justitiedepartementen i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Under överläggningarna har hinder ej ansetts föreligga mot att införa möjlighet till ömsesidig verkställighet inom de nordiska länderna av frihetsstraff, av övervakning i anledning av villkorlig dom samt av tillsyn över villkorligt frigivna. Enighet har rått om att icke låta samarbetet regleras av en konvention utan av varandra motsvarande lagar, som utfärdas i de olika länderna.

Såsom resultat av de därtills förda förhandlingarna framlades för Sveriges del i en departementspromemoria den 17 mars 1961 (stencilerad) ett utkast till lag om samarbete med Danmark, Finland och Norge angående verkställighet av straff, m. m. Utkastet torde såsom bilaga få fogas till detta protokoll (*Bilaga B*).

Sedan promemorian varit föremål för remissbehandling, har — efter ytterligare överläggningar mellan representanter för de berörda ländernas justitiedepartement — ett reviderat utkast till svensk lagtext utarbetats i anslutning till motsvarande utkast för Danmarks, Finlands och Norges del.

Ärendet upptogs ånyo vid det nordiska justitieministermöte, som hölls i Oslo den 18 och 19 januari 1962. Därvid förklarades från Islands sida, att även Island är berett att delta i det föreslagna samarbetet. Vid justitieministermötet ansågs det lämpligt, att Nordiska rådets yttrande inhämtades över principerna i de upprättade lagförslagen. Svenska regeringen erhöi i uppdrag att även å de övriga regeringarnas vägnar begära sådant yttrande.

I skrivelse den 26 januari 1962 till Nordiska rådet begärde Kungl. Maj:ts rådets yttrande över principerna i de föreliggande lagförslagen om samarbete mellan de nordiska länderna i fråga om verkställighet av straffdomar. Nordiska rådet har härefter vid sin tionde session i Helsingfors den 23 mars 1962 antagit en rekommendation (nr 25), i vilken rådet hemställer till regeringarna att antaga en lagstiftning om samarbete i överensstämmelse med de principer som angivits i skrivelsen den 26 januari 1962.

Jag anhåller nu att få upptaga detta ärende till behandling.

Allmänna synpunkter

1961 års departementspromemoria

Efter en redogörelse för frågans tidigare behandling framhålles i promemorian, att en reform som innebär ömsesidig möjlighet till verkställighet inom de nordiska länderna av domar å frihetsstraff torde erbjuda åtskilliga fördelar från kriminalpolitisk synpunkt och i olika hänseenden vara till förmån för de dömda. Språksvårigheter kan enligt promemorian medverka till att en ändamålsenlig behandling icke kan åstadkommas i domslandet beträffande den som är medborgare i annat land. Möjligheterna att anordna lämplig eftervård är vidare större, uttalas det, om straffavtjänandet icke sker i annat land än det, där den dömda skall vistas efter frigivningen. Den ifrågasatta reformen anses starkt påkallad med hänsyn till de allt livligare förbindelserna mellan länderna. I promemorian redovisas vissa statistiska uppgifter angående danska, finska och norska medborgare, som dömts till frihetsstraff här i landet.

Behov föreligger enligt promemorian vidare av att de nordiska staterna lämnar varandra bistånd med att anordna övervakning av villkorligt dömda och tillsyn över personer, som villkorligt frigivits från ordinärt frihetsstraff, medan något större praktiskt behov av en närmare reglerad samverkan mellan länderna icke finnes beträffande de särskilda reaktionsformerna för ungdomar, abnorm- och vanebrottslingar m. fl. Dessa reaktionsformer, som också är tämligen olika utformade i de nordiska länderna, har därför ansetts åtminstone tills vidare böra lämnas utanför den tilltänkta regleringen.

I promemorian redovisas, att man vid de nordiska överläggningarna har vunnit enighet om att till övervägande upptaga i huvudsak tre frågor, nämligen 1) verkställighet i annat nordiskt land än domslandet av ordinärt frihetsstraff, 2) anordnande i annat nordiskt land av övervakning av villkorligt dömd, samt 3) anordnande i annat nordiskt land av tillsyn över person, som villkorligt frigivits från ordinärt frihetsstraff. Därjämte bör bibehållas de verkställighetsformer, avseende böter, förverkande och vissa processuella tvångsmedel, som införts genom 1948 års lag.

Rörande den tekniska utformningen av den ifrågasatta lagstiftningen anföres i promemorian:

De nordiska ländernas reaktionssystem står i princip på samma grund, men det finns — även om man bortser från de förut nämnda speciella åtgärderna för ungdomsbrottslingar m. fl. — vissa icke oväsentliga skiljaktigheter i utformningen. Detta kan leda till att verkställighet i annat land än domslandet i vissa avseenden kommer att medföra en skärpning, i andra däremot en mildring av verkställigheten. En sådan konsekvens är svår att undvika utan en mycket ingående reglering, som skulle göra förfarandet tungrott och därigenom kunna äventyra det nordiska samarbetet på detta område. Fördelarna med en verkställighet i hemlandet torde för övrigt genomsnittligt sett överväga, även om verkställigheten i vissa avseenden skärpes.

Med hänsyn till vad nu anförts om skiljaktigheterna i de skilda ländernas lagstiftning är det vanskligt att i fråga om samverkan mellan länderna i detalj reglera alla de skiftande situationer, som kan uppkomma. Den lämpligaste lösningen har därför synts vara att införa ett system grundat på en frivillig samverkan med prövning från fall till fall. Detta innebär, att upprättande av konventioner i ämnet ej erfordras. Det är tillfyllest att i vart och ett av de nordiska länderna antages lagstiftning — vilken bör såvitt möjligt vara likartad inom alla länderna — som medger *dels* att begäran från annat nordiskt land om verkställighet av straff eller anordnande av övervakning eller tillsyn kan tillmötesgås, *dels* att domar och beslut i det egna landet kan på motsvarande sätt verkställas i de övriga nordiska länderna. En väsentlig fördel med en dylik ordning för regleringen är, att komplikationer undgås då ändringar sker i utformningen av det interna reaktionssystemet i något av länderna. Den föreslagna ordningen innebär, att skyldighet icke skall föreligga att efterkomma framställning från annat nordiskt land om åtgärd på grund av där given straffdom, men det förutsättes, att en lagligen grundad framställning som regel skall efterkommas, om icke särskilda skäl talar däremot. Det må erinras om att ett liknande system numera tillämpas i fråga om utlämning för brott mellan de nordiska länderna.

Det har befunnits lämpligast, att i en särskild lag meddela bestämmelser såväl angående verkställighet här i riket på grund av dom eller beslut i annat nordiskt land som beträffande sådana åtgärder i Danmark, Finland eller Norge på grund av svenska domar och beslut. I fråga om lagstiftningens utformning uttalas i promemorian ytterligare:

Under det gemensamma nordiska utredningsarbetet övervägdes till en början en lösning, som innebar att domstol i verkställighetslandet skulle ompröva den i det andra landet meddelade domen för att anpassa straffet till vad som skulle ha ådömts i verkställighetslandet. Sedermera har emellertid eftersträvat ett enklare förfarande. Härför har också juridiska utskottet uttalat sig vid Nordiska rådets sjunde session år 1959 (förslag nr 12). Utskottet har därvid anslutit sig till ett uttalande av juridiska niomannakommittén, enligt vilket dom, som meddelats i ett land och där vunnit laga kraft, utan egentlig omprövning bör kunna fastställas i annat nordiskt land. Vid en sådan ordning kan — bl. a. till följd av de olikheter, som föreligger i de nordiska lagstiftningarna beträffande exempelvis reglerna om sammanträffande av brott och förändring av påföljd — i vissa fall besvärliga komplikationer tänkas uppkomma. För att helt förebygga risken för sådana situationer, som endast sällan torde uppkomma i praktiken, skulle krävas en mycket invecklad reglering, varigenom det nordiska samarbetet på ifrågavarande område skulle bli onödigt komplicerat. Det har därför ansetts lämpligare att, i den mån den föreslagna enklare regleringen undantagsvis leder till ogynnsamma resultat för den enskilde, rättelse sker i nådeväg. I sådana fall, där det redan vid tiden för framställningen om verkställighet står klart att svårigheter skulle uppkomma, föreligger möjligheten att av detta skäl avböja framställningen.

Det vid promemorian fogade lagutkastet är uppdelat i fem avsnitt. I det första har reglerna i 1948 års lagstiftning om gemensam verkställighet av bötesstraff m. m. inarbetats. Därefter följer i särskilda avsnitt regler om verkställighet av frihetsstraff, om övervakning av villkorligt dömda och om

tillsyn över villkorligt frigivna. I det femte avsnittet meddelas vissa gemensamma bestämmelser.

För det närmare innehållet i promemorian torde få redogöras i det följande.

Yttrandena

Över promemorian har efter remiss yttranden avgivits av justitiekanslersämbetet, såvitt avser verkställighet av böter m. m., riksåklagarämbetet, Svea hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge, hovrätten för Västra Sverige, hovrätten för Övre Norrland, fångvårdsstyrelsen, statspolisintendenten, statens utlänningskommission, utlänningsnämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Norrbottens län, rådhusrätterna i Stockholm, Göteborg och Malmö samt 1956 års eftervårdsutredning.

Riksåklagarämbetet har överlämnat yttranden av statsåklagarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Överståthållarämbetet har bifogat yttranden av poliskammaren och kriminalpolisintendenten i Stockholm. Länsstyrelserna har överlämnat, länsstyrelsen i Malmöhus län yttranden från landsfogden i länet samt poliskamrarna i Malmö och Hälsingborg, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län yttranden från landsfogden i länet och skyddskon-sulenten i Göteborgs distrikt, länsstyrelsen i Värmlands län yttranden av landsfogden i länet och Värmlands länsavdelning av Föreningen Sveriges landsfiskaler samt länsstyrelsen i Norrbottens län yttrande från landsfogden i länet.

Tillfälle att avgiva yttrande över promemorian har beretts Föreningarna Sveriges häradshövdingar, Sveriges stadsdomare, Sveriges landsfogdar, Sveriges stadsfiskaler och Sveriges landsfiskaler, Sveriges stadsfogdar, såvitt avser verkställighet av böter m. m., Sveriges advokatsamfund, Svenska fångvårdssällskapet samt Föreningen Sveriges skyddskon-sulenter och skydds-assistenten. Från samtliga har yttranden inkommit.

Flertalet remissmyndigheter uttalar sitt gillande av att det nordiska samarbetet i fråga om straffverkställighet utvidgas till att omfatta förutom böter också frihetsstraff, villkorlig dom och villkorlig frigivning. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* anför:

Att ett frihetsberövande skall kunna grundas på dom som har meddelats i annat land är principiellt en nyhet. Denna utvidgning ter sig med hänsyn till den kulturella samhörigheten mellan de nordiska länderna naturlig och bör enligt hovrättens mening icke möta några betänkligheter. Reformen innebär ur kriminalpolitiska synpunkter ett viktigt framsteg. Den livligare förbindelsen mellan länder och den ökade folkrörligheten leder överhuvudtaget till att en nationellt begränsad straffrättskipning framstår som föråldrad. Hittills har man för att möta dessa problem icke haft något annat att lita till än utlämning till annan stat. Genom utlämning kan väl, då det gäller grövre brottslighet, anspråken på att brott skall beivras bli tillgodosedda. Utlämning möjliggör att det straffrättsliga ingripandet kan förläggas till

den stat där brottet har blivit begånget och där i allmänhet utredningen bäst kan åstadkommas. Det är dock ingalunda säkert att denna stat också har de bästa förutsättningarna för att genomföra en ändamålsenlig behandling av den dömde och en framgångsrik återanpassning av denne i samhället. I allmänhet torde förutsättningarna härför vara större i hans hemland. En straffverkställighet, som består däri att den dömde får avtjäna ett frihetsstraff i domlandet och därefter förvisas ur landet och skickas tillbaka till sitt hemland utan att några som helst åtgärder för tillsyn och eftervård är vidtagna där, framstår överhuvudtaget som föga rationell, i varje fall då det gäller längre tider av frihetsberövande. Risken för återfall i brott kan under sådana förhållanden vara betydande. Det är uppenbarligen synnerligen önskvärt att ett bättre samarbete mellan staterna kommer till stånd i detta hänseende. Ur humanitär synpunkt framstår det som önskvärt att den som avtjänar längre frihetsstraff skall anses äga ett beaktansvärt anspråk på att bli förflyttad till sitt hemland, där han kan ha förbindelse med anhöriga och andra och även förbereda frigivningen.

Liknande synpunkter har anförts av *riksåklagarämbetet, fångvårdsstyrelsen, länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län, Stockholms rådhusrätt, rådhusrätten i Malmö, 1956 års eftervårdsutredning, Advokatsamfundet, Föreningen Sveriges skyddskonsulenter och skyddsassistenter samt Svenska fångvårdssällskapet.*

Hovrätten för Västra Sverige tar upp frågan om de tänkbara konsekvenserna för kriminalvårdens del av ett samarbete av föreslagen art:

Med hänsyn till den hittillsvarande utvecklingen främst på arbetsmarknaden i de fyra länderna — vilken torde ha inneburit en relativt större strömning av arbetskraft till Sverige från de övriga tre länderna än vice versa — synes det finnas anledning till antagande att, därest det nu planerade samarbetet genomföres, detta åtminstone under den tid, som nu kan överblickas, kommer att präglas härav. Möjligheten att låta till ovillkorligt frihetsstraff dömda personer från de andra länderna avtjäna straffet i hemlandet skulle med all sannolikhet medföra en ganska väsentlig minskning i de svenska fångvårdsanstaltarnas belastning. Antalet av hit från dessa länder för straffverkställighet överförda personer kan av allt att döma beräknas ej bli så stort, att icke en märkbar lättnad i nämnda belastning skulle kvarstå. Den nya ordningen får alltså för fångvårdsanstaltarnas del förväntas innebära en välkommen ljusning i den rådande platsbristsituationen. Vad återigen angår övervakning av villkorligt dömda och tillsyn över villkorligt frigivna kan det — under förutsättning av att konjunkturen på den svenska arbetsmarknaden ej försämras — hållas för troligt att tillskottet av arbetskraft från grannländerna, vilket naturligen till en viss procent omfattar sådana personer, kommer att bidra till att dessa typer av kriminalvård i frihet något öka i antal, sedan möjligheten att i vistelslandet anordna dylik övervakning och tillsyn börjat utnyttjas. Vårt lands organisation för kriminalvård i frihet skulle följaktligen utsättas för en växande arbetsbelastning, som blir större än vad en successiv ökning av brottsligheten inom landet i och för sig kan förorsaka. Härvid kommer dock i betraktande att denna organisation redan nu i viss utsträckning lages i anspråk för ett frivilligt tillhandagående med biträde och hjälp åt motsvarande organisationer i grannländerna i fråga om där villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer, som vistas i Sverige.

Göteborgs rådhusrätt nämner, att det vid rådhusrätten ofta förekommit fall, då domstolen tvekat att beträffande en person från annat nordiskt land meddela villkorlig dom med hänsyn till att övervakning av personen icke kunde anordnas i det andra landet. Rådhusrätten finner därför den föreslagna lagstiftningen ägnad att skapa större rättvisa åt den enskilde.

Även *Föreningen Sveriges stadsfiskaler* ställer sig positiv till nordiskt samarbete i den omfattning som åsyftas i lagutkastet och understryker, att en utvidgning av möjligheterna att verkställa bötesstraff till att avse jämväl Finland är önskvärd främst ur synpunkten av straffrättskipningens effektivitet. *Föreningen Sveriges stadsfogdar* finner lagförslaget ej föranleda någon kritik och vitsordar, att åtskilliga bötesärenden måst avskrivas på den grund, att vederbörande avflyttat till Finland.

Svea hovrätt, som lämnat de syften som eftersträvas med lagutkastet sitt odelade gillande, har särskilt framhållit fördelen av att sådana interner, för vilka förvisningsbeslut meddelats, redan före straffverkställighetens slut kan återsändas till hemlandet, ävensom därav, att större utrymme än nu är fallet kommer att finnas för villkorlig dom i förening med förvisningsbeslut.

Endast en remissmyndighet, *hovrätten för Övre Norrland*, har uttalat principiella betänkligheter mot utkastet:

Hovrätten finner det icke föreligga något behov av regler, som möjliggöra överlämnande av dömda personer från domslandet till hemlandet/vistelselandet för verkställighet av frihetsstraff. Måhända kunde åberopas vissa rent praktiska skäl för verkställighet i hemlandet av frihetsstraff beträffande en från domslandet dit flyktad person. Men så länge icke strafflagarna äro identiska, äro olägenheterna av en sådan anordning avgjort större än fördelarna, varför hovrätten bestämt avstyrker bestämmelser i ämnet.

Hovrätten säger sig vidare ha svårt att inse, att den föreslagna regleringen beträffande övervakningen av villkorligt dömda skulle leda till att villkorlig dom i ökad utsträckning kunde användas beträffande medborgare i annat nordiskt land. Härom anför hovrätten:

De fall, som i sammanhanget äro av någon praktisk betydelse, äro de, där brott i Sverige begås av medborgare från annat nordiskt land utan hemvist här, vilken följaktligen kan förväntas snarast möjligt återvända till hemlandet. Uppenbarligen ställer det sig oftast svårt att beträffande sådan person kunna åvägabrinda en tillfyllestgörande personundersökning. Och även om erforderlig utredning förebringas är det tydligen meningslöst att i detta fall förordna en svensk övervakare. Och erforderliga förhandlingar om övervakningens överflyttning till hemlandet kunna tydligtvis inte ha inletts än mindre slutförts vid tidpunkten för domens avkunnande. Bestämmelserna om överflyttning av övervakning kunna således icke gärna öka frekvensen av villkorliga domar beträffande medborgare i annat nordiskt land. Då icke heller eljest förebragts någon utredning om behovet av nu åsyftade regler, avstyrker hovrätten förslaget jämväl i denna del.

Vad slutligen beträffar tillsyn över villkorligt frigivna, finner hovrätten tillgängliga statistiska uppgifter icke styrka behovet av den föreslagna lagstiftningen.

Några erinringar har av remissorganen icke framställts mot att de särskilda reaktionsformerna för unga lagöverträdare samt abnorm- och vanebrottslingar i lagutkastet lämnats å sido.

Att den under utredningsarbetet till en början övervägda lösningen, innebärande att domstol i verkställighetslandet skulle ompröva den i det andra landet meddelade domen, icke har valts, har *hovrätten över Skåne och Blekinge* samt *Stockholms rådhusrätt* funnit riktigt från såväl praktiska som principiella synpunkter. I fråga om de i utkastet givna reglerna för omvandling av straff anför rådhusrätten:

Då den utländska straffdomen meddelades, torde såväl domstolen som parterna ha utgått från att verkställighet — respektive eventuell verkställighet av villkorligt straff — skulle ske i domslandet. Likaså torde både den utländska myndighet, som beslutat om villkorlig frigivning, och den villkorligt frigivne ha räknat med att eventuell verkställighet av straffåterstoden skulle ske i myndighetens hemland. Det förfarande, som föreslagits komma till användning i de nu uppräknade fallen, tillgodoser önskemålet att den omständigheten, att verkställigheten sker i annat land, skall medföra så liten avvikelse som möjligt från de förutsättningar under vilka domen respektive beslutet om villkorlig frigivning tillkommit. Detta önskemål utgör i själva verket ett principiellt skäl mot en sådan omprövning av utländsk domstols straffmätning som diskuterats men avvisats av praktiska skäl.

Statistiska uppgifter

I syfte att erhålla en uppfattning om antalet medborgare i andra nordiska länder, som erhåller frihetsstraff i Sverige, har straffregistrets statistikutdrag ur straffuppgifter för åren 1955 och 1959 samt centrala fängregistret för åren 1959 och 1961 genomgått. De sammanställningar, som grundar sig på straffuppgifter, avser personer, som av underrätt dömts till ovillkorligt frihetsstraff under respektive år, medan uppgifterna från centrala fängregistret avser personer, som *intagits* i anstalt under åren 1959 och 1961.

	1955 Dömda	1959 Dömda	1959 Intagna	1961 Intagna
Danskar	79	97	89	79
Finländare	182	327	334	368
Norrmän	93	93	72	101
Summa	354	517	495	548

Uppgifterna avser personer med medborgarskap i annat nordiskt land. Däremot finnes icke någon upplysning om hur många av dessa som har hemvist i annat nordiskt land än Sverige. En genomgång av aktmaterial rörande dömda nordiska medborgare, som företogs för år 1955, visade bl. a., att flertalet av de för rattfylleri dömda medborgarna från andra nordiska länder hade vistats och arbetat i Sverige under flera år.

En fördelning av de under år 1961 i fångvårdsanstalt intagna efter strafftidens längd och straffart (F = fängelse, S = straffarbete) ger följande resultat:

Strafftid	Danskar		Finländare		Norrmän		S:a
	F	S	F	S	F	S	
1—3 mån.	32	9	179	52	48	21	341
4—5 mån.	4	15	19	43	1	15	97
6 mån. intill 1 år		12	3	53	2	12	82
1 intill 2 år		6		15		1	22
2 år och däröver		1		4		1	6
Summa	36	43	201	167	51	50	548

Några större förskjutningar i fråga om strafftidens längd synes ej ha skett under tiden 1955—1961. För åren 1955 (dömda) samt 1959 och 1961 (intagna) föreligger följande uppgifter beträffande samtliga här i landet straffade medborgare i ifrågavarande länder:

Strafftid	1955	1959	1961
1—3 mån.	237	321	341
4—5 mån.	43	67	97
6 mån. intill 1 år	48	66	82
1 intill 2 år	19	32	22
2 år och däröver	7	9	6
Summa	354	495	548

Beträffande åldersfördelningen av de tidigare omnämnda 548 personer, som år 1961 intogs i fångvårdsanstalt, är att anteckna, att 39 var under 21 år, 133 under 25 år och 31 över 50 år. Bland klientelet fanns 13 kvinnor. Närmare 80 % av danskarna samt drygt 60 % av de finska medborgarna och 70 % av norrmännen var, såvitt tillgängliga uppgifter utvisar, icke tidigare straffade i Sverige.

Samma grupp om 548 personer har undersökts med avseende å fördelningen på brottstyper (endast huvudbrott). Stöld, grov stöld och egenmäktigt förfarande dominerar med tillhoppa 207 straffade. Därefter följer brott mot utlänningslagen (103) och rattfylleri (98). Dessa tre brottstyper täcker alltså 408 av de 548 straffade. Av de 103 för brott mot utlänningslagen (olovligt återvändande till riket) dömda var 83 finländare.

Departementschefen

Den likformighet på straffrättens område, som i väsentliga hänseenden råder inom Norden, har i fråga om verkställighet över gränserna av brottspåföljder möjliggjort 1948 års nordiska lagstiftning angående böter m. m. Genom lagstiftning år 1959 har också utlänningsväsendet inom de nordiska län-

derna gjorts till föremål för en särskild reglering, som innebär uppmjukningar i förhållande till de allmänna bestämmelserna om utlämning. Som ett ytterligare led i strävandena att ge ökade möjligheter till ömsesidig rättshjälp på straffrättens och straffprocessens område har i det till årets riksdag avlämnade förslaget till brottsbalk förordats en vidgning av den svenska jurisdiktionsrätten, när det gäller brott utom riket av dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare.

Under senare år har de rättsvårdande myndigheterna i de nordiska staterna i alltmera ökad omfattning fått anledning att med åtal och straff ingripa mot personer, hemmahörande i annat nordiskt land. Detta sammanhänger uppenbarligen med det förhållandet, att samfärdseln mellan de nordiska länderna efter det senaste världskriget har nått större intensitet än någonsin förut. Arbetskraftens rörlighet har vidare ökat icke blott inom länderna utan också över gränserna, vilka i stor utsträckning har upphört att vara hinder för arbetsökande. I det övervägande antalet fall gäller ingripandena visserligen sådana förseelser, där strängare straff än böter ej kommer i fråga. Föreliggande rättsstatistiska uppgifter ger emellertid vid handen, att också allvarigare brott i icke ringa omfattning kommer under bedömning i annat land än gärningsmannens hemland.

Den antydda utvecklingen har aktualiserat frågan om en utvidgning av det nordiska samarbetet beträffande straffverkställigheten. För en sådan utvidgning talar såväl kriminalpolitiska som humanitära skäl.

Det kan icke råda någon tvekan om att en ändamålsenlig behandling av de å fångvårdsanstalt intagna underlättas, om behandlingen utföres av anstaltspersonal, som talar samma språk som den intagne. Detta torde gälla även, då fråga är om så närbesläktade språk som de danska, norska och svenska. För kriminalvård sådan den numera bedrives krävs goda kontakter mellan personalen och de intagna. En effektiv behandling under anstaltstiden förutsätter, att kontaktmöjligheterna icke minskas av språksvårigheter. Nu angivna förhållande talar för att verkställighet av frihetsstraff om möjligt sker i lagöverträdarens hemland.

Det måste också antagas, att den dömdes återanpassning till normalt samhällsliv generellt sett främjas av att han vid frigivningen från anstalt placeras i den miljö, där han kommer att vistas i fortsättningen. Redan när det gäller att förbereda frigivningen är det av vikt, att såväl den dömde som personal med kurativa uppgifter har möjlighet att i god tid taga erforderliga kontakter med arbetsgivare och andra. Härigenom vinnes även ökade förutsättningar att överföra den dömde till vård i frihet, innan hela straffet avtjänats eller innan han eljest skall obligatoriskt friges. Risken för återfall torde även erfarenhetsmässigt bli mindre, om den dömde efter hand anpassas till den omgivning, där han skall placeras efter anstaltstiden, än om han efter straffverkställighet i annat land återvänder till hemlandet utan att hans anställnings- och bostadsförhållanden där kunnat förberedas.

De kriminalpolitiska fördelarna med verkställighet av frihetsstraff i hemlandet har också en humanitär sida, vars betydelse icke bör underskattas.

Jag åsyftar härvid närmast de större möjligheter för den dömda att under anstaltstiden uppehålla kontakt med anhöriga och andra närstående, som verkställighet i hemlandet innebär. Därigenom förbättras också förutsättningarna för ett gynnsamt behandlingsresultat.

Från kriminalpolitisk synpunkt är ett samarbete av betydelse även när det gäller kriminalvård i frihet. I de fall, då det för den dömdes återanpassning befunnits påkallat att ställa honom under övervakning, är det angeläget att han icke genom att flytta till annat land undandraget sig övervakningen. I kampen mot brottsligheten kan det icke vara ändamålsenligt att de olika länderna begränsar sina åtgärder till brottslingar, som dömts inom det egna landet. Ett närmast humanitärt skäl för ett vidgat verkställighetssamarbete har också förts fram, då det sagts, att domstolarna kan tänkas vara benägna att meddela utlännningar villkorlig dom i större utsträckning, om tillfredsställande övervakning kan anordnas i deras hemland.

I viss mån kan man tillgodose de synpunkter, som här anförts för ökat samarbete angående verkställigheten, genom tillämpning av utlänningslagstiftningen. När det gäller dem, som efter villkorlig dom i ett land begivit sig till annat land, kan vidsträckt jurisdiktionskompetens ge möjlighet att meddela ny dom för brottet i vistelselandet. De utvägar, som erbjuder sig härigenom, torde emellertid icke vara användbara i större utsträckning. Praktiska skäl talar ofta för att lagföring sker i det land, där brottet har förövats, och sedan dom har meddelats kan utlämning ej ske. Det torde därför vara lämpligt, att man nu vidgar verkställighetssamarbetet genom lagstiftning som direkt tar sikte härpå.

De förslag till sådan lagstiftning, som har utarbetats inom de nordiska justitiedepartementen, har vid remissbehandlingen här i landet fått ett positivt mottagande. Även Nordiska rådet har givit sin anslutning till den principiella lösning som frågan om det vidgade samarbetet har fått.

Som jag redan antytt, är utgångspunkten för det nordiska samarbetet i fråga om verkställighet av straffdomar den nära gemenskap, som råder på rättslivets område. Någon fullständig likformighet föreligger emellertid icke. I åtskilliga avseenden skiljer sig utformningen av lagstiftningen i de olika länderna. Även om skillnaderna icke hänför sig till de huvudsakliga frågorna, är det tydligt att också smärre skillnader kan vålla olägenheter vid ett vidgat verkställighetssamarbete. De svårigheter, som kan uppkomma, torde emellertid icke vara av beskaffenhet att väga över de fördelar, som man når med den föreslagna lagstiftningen.

De statistiska uppgifter, som redovisats i det föregående, ger vid handen, att ett relativt stort antal personer, som är medborgare i annat nordiskt land, ärligen dömes till frihetsstraff i Sverige. Några säkra hållpunkter för bedömandet av i vilken utsträckning det här rör sig om personer, beträffande vilka den föreslagna reformen får aktualitet, finns dock icke. De skäl som talar för den föreslagna reformen har emellertid sådan styrka, att den enligt min mening bör genomföras oavsett huruvida den kommer att leda till en ökad eller minskad börda för de kriminalvårdande myndigheterna i vårt land.

Beträffande s a m a r b e t e t s o m f a t t n i n g har man, såsom redovisas i promemorian, vid de nordiska överläggningarna stannat för att låta samarbetet avse — förutom de verkställighetsformer, som för närvarande omfattas av 1948 års lag — ordinärt frihetsstraff, villkorlig dom och villkorlig frigivning. Man har ansett, att samarbetet i vart fall nu ej bör utsträckas till att avse också de speciella reaktionsformer, som i de skilda länderna införts beträffande vissa grupper av lagöverträdare, såsom ungdomar, psykiskt abnormala och vaneförbrytare. Denna avgränsning av området för samarbetet förefaller välbetänkt. Skillnaderna mellan de olika ländernas påföljdssystem är så pass stora, när det gäller dessa särskilda grupper av lagöverträdare, att det torde vara vanskligt att i nuvarande läge låta samarbetet omfatta även dem. Det är dock ej osannolikt, att samarbetet framdeles kan böra utsträckas också till de speciella reaktionsformerna.

När man år 1948 icke fann sig böra förorda att verkställighetssamarbetet utsträcktes längre än till bötesstraff anfördes som skäl bl. a. det pågående arbetet med reformering av det svenska straffsystemet. Detta reformarbete är ännu icke slutligt genomfört. Det förslag till brottsbalk, som genom proposition förelagts årets riksdag, innebär betydande förändringar beträffande frihetsstraffen och den villkorliga domen; sålunda föreslås att fängelse och straffarbete sammanslås till ett enhetligt frihetsstraff och att — i stället för den nuvarande villkorliga domen — två självständiga påföljder skapas, villkorlig dom och skyddstillsyn. Dessa förändringar är emellertid ej av den arten, att de kan föranleda en annan principiell syn på frågan om det nordiska verkställighetssamarbetets omfattning. Något hinder mot att redan innan brottsbalken träder i kraft vidga samarbetet torde därför icke föreligga.

Samarbetet torde alltså för närvarande böra ges den omfattning, som befunnits lämplig vid överläggningarna mellan de nordiska representanterna. Förutom en utsträckning av de verkställighetsformer, som införts genom 1948 års lag, till att avse också Finland och Island blir det alltså frågan om verkställighet av ordinärt frihetsstraff, övervakning av villkorligt dömda och tillsyn över personer, som villkorligt frigivits från ordinärt frihetsstraff.

Vad angår u t f o r m n i n g e n av verkställighetsreglerna har under överläggningarna i ämnet enighet rått om att i likhet med vad som har skett beträffande den nordiska utlämningslagstiftningen icke låta samarbetet regleras av en konvention utan av varandra motsvarande, i görligaste mån likformiga lagar, som utfärdas i de olika länderna. Man har valt att bygga samverkan på en från fall till fall företagen prövning, där varje lands myndigheter har att — obundna av tvingande regler — besluta såväl huruvida framställning om verkställighetsöverflyttning skall göras som om sådan framställning skall bifallas. Med den sålunda valda lösningen bör det vara möjligt att på ett smidigt sätt lösa de problem, som otvivelaktigt kommer att uppstå under samarbetet. Självfallet är det en förutsättning för att samarbetet skall kunna bedrivas utan stöd av konvention, att framställningar varken underlåtes eller avslås i de fall på vilka de föreslagna lagreglerna tar sikte. Någon ovillkorlig skyldighet att efterkomma framställningar om verkställig-

het skall, som redan nämnts, icke föreligga. Såsom framhållits vid de nordiska överläggningarna får dock förutsättas, att en framställning, som har gjorts i enlighet med den föreslagna lagstiftningen, regelmässigt skall bifal-
las, om ej särskilda hinder föreligger.

Samarbetet kommer i vissa fall att innebära, att den som dömts till ovillkorligt frihetsstraff i ett land tvångsvis överföres till annat land. I de nordiska utlämningslagarna har meddelats bestämmelser, vilka avser att förhindra att den som utlämnas blir föremål för straffrättsligt ingripande eller utlämnas till annan stat med anledning av annat brott, som han har begått före utlämningen. Motsvarande regler torde böra införas när fråga är om person, som tvångsvis skall överföras till annat nordiskt land för verkställighet av frihetsstraff.

Under de nordiska överläggningarna har man anslutit sig till den vid Nordiska rådets behandling av frågan år 1959 framförda tanken, att någon omprövning av meddelade domar å frihetsstraff icke skall ske i verkställighetslandet. I stället skall dom, som meddelats i ett land och där vunnit laga kraft, läggas till grund för verkställighet i annat land med endast en schematisk omvandling till ett straff av motsvarande längd i någon av verkställighetslandets arter av frihetsstraff. Då såsom tidigare nämnts vissa skiljaktigheter föreligger i de olika ländernas lagstiftningar, är det tänkbart, att en sådan omvandling i realiteten kan komma att innebära viss skärpning eller mildring i jämförelse med verkställighet i domslandet. Från principiell synpunkt ger risken för att en skärpning följer av verkställighetsöverflyttningen anledning till närmare överväganden. Det är i och för sig icke tilltalande, att den dömde skall kunna utsättas för en strängare påföljd genom att straffet verkställs i hans hemland i stället för i det land, där han dömes. Till en början bör emellertid framhållas, att det icke blir fråga om några mera väsentliga skiljaktigheter. Det torde för övrigt ofta knappast vara möjligt att göra en objektiv bedömning av vad som i detta sammanhang är mildare eller strängare. Man kan nämligen icke inskränka en jämförelse till att blott avse de regler som gäller för själva straffverkställigheten. Även andra faktorer spelar in. Sålunda kan man i åtskilliga fall räkna med att den omständigheten, att straffet får verkställas i hemlandet, för den dömde utgör en fördel, som kan uppväga vad som i annat hänseende ter sig som en skärpning. Det kan också vara berättigat att taga hänsyn till hur förhållandena skulle ha gestaltat sig, om den dömde i stället hade utlämnats för att dömas i verkställighetslandet. Med hänsyn till vad nu anförts behöver man enligt min mening icke hysa betänkligheter mot det förordade systemet, enligt vilket någon omprövning av domen icke skall ske i verkställighetslandet.

Den genomgående positiva inställning, som de svenska remissinstanserna och Nordiska rådet intagit till de förslag som framkommit vid de nordiska överläggningarna, är ett starkt stöd för uppfattningen, att en reform sådan som den föreslagna är behövlig och möjlig att genomföra. Utan tvivel kommer emellertid problem att uppstå vid tillämpningen av den föreslagna lagstiftningen. Det är därför nödvändigt, att de myndigheter som har att svara

för samarbetets administrering gemensamt noga följer tillämpningen och tar initiativ till de förbättringar, som kan visa sig erforderliga.

Under hänvisning till vad sålunda anförts förordar jag, att för svensk del antages en lag om samarbete mellan de nordiska länderna i fråga om verkställighet av straffdomar i huvudsaklig överensstämmelse med det i 1961 års departementspromemoria framlagda förslaget. Jag förutsätter därvid, att lagar av i huvudsak samma innehåll kommer att utfärdas i de övriga nordiska länderna.

Den föreslagna lagen nödvändiggör följdändringar bl. a. i regeringsrättslagen och utlänningslagen. Den måste vidare kompletteras med administrativa föreskrifter rörande bl. a. proceduren i ärenden om överflyttning av verkställighet.

Förslag till lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff, m. m.

Såsom nämnts i det föregående har inom justitiedepartementet upprättats förslag till lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff, m. m. Motsvarande förslag har utarbetats inom justitiedepartementen i Danmark, Finland och Norge och även från Islands sida förberedes lagstiftning i ämnet.

I det svenska förslaget behandlas först verkställighet av böter m. m. (1—4 §§) samt av frihetsstraff (5—9 §§). Därefter regleras övervakning av villkorligt dömd m. m. (10—16 §§) och tillsyn över villkorligt frigiven m. m. (17—23 §§). Sist följer vissa gemensamma bestämmelser (24—36 §§). Lagen är avsedd att ersätta lagen den 17 december 1948 om erkännande och verkställighet i vissa fall av dom, som i brottmål meddelats i Danmark eller Norge.

Om verkställighet av böter m. m.

I förevarande avsnitt upptages motsvarighet till bestämmelserna i 1948 års lag. Såvitt gäller beslutande myndighet, förutsättningar för bifall till begäran om verkställighet, utländsk doms rättsverkan här i riket — utöver möjligheterna till verkställighet — samt kostnader i samband med verkställighet av utländsk dom, har dock gemensamma bestämmelser i fråga om alla verkställighetsformer, som avses i den nu föreslagna lagen, upptagits i dess sista avsnitt (24—36 §§).

I lagförslaget har icke — såsom i 1948 års lag — meddelats föreskrifter om de handlingar, som skall bifogas framställning om verkställighet. Föreskrifter härom torde böra ges i administrativ författning, som utfärdas i samband med lagen. I nämnda författning torde också, om behov därav alljämt kan anses föreligga, kunna upptagas motsvarighet till det stadgande

om behörighet att tala och svara inför domstol, som nu finnes i 5 § andra stycket av 1948 års lag.

Någon motsvarighet till den erinran — med avseende å skadestånd i brottmål — som i 1 § tredje stycket av 1948 års lag intagits angående lagen den 2 december 1932 om erkännande och verkställighet av dom, som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge, har icke ansetts behövlig.

1 §.

Denna paragraf motsvarar 1 § i 1948 års lag. Jämfört med vad nu gäller har tillämpningsområdet vidgats genom att verkställighet skall kunna ske även av domar och andra avgöranden, som har meddelats i Finland och Island.

När i paragrafen talas om brottmål avses därmed liksom i 1948 års lag mål, som enligt svensk rätt skulle ha handlagts i den ordning som gäller för brottmål. Lagtexten har efter det 1961 års departementspromemoria utarbetades förtydligats för att ange, att paragrafen gäller böter för rättegångsförseelser ej blott i brottmål utan även i tvistemål. Paragrafen omfattar också böter, som på talan av enskild person ådömts för brott, oaktat sådana mål i Danmark handläggas i civilprocessuell ordning. Såsom framgår av begränsningen till egendom, tillhörande för brott misstänkt, avser stadgandet i paragrafens andra stycke endast mål, som enligt svensk rätt skulle ha handlagts som brottmål.

Till rättegångskostnader torde vara att hänföra sådana kostnader, som enligt 31 kap. rättegångsbalken kan utdömas i brottmål.

Enligt 24 §, som inleder de gemensamma bestämmelserna i det avslutande avsnittet av lagförslaget, förutsättes för verkställighet här i riket av straff, som ådömts i annat nordiskt land, att domen är verkställbar i domslandet; i fråga om böter, förverkande och rättegångskostnader innebär detta i praktiken bl. a. krav på att domen har vunnit laga kraft. Av 34 § framgår att med dom jämställs vissa andra avgöranden.

2 §.

Denna paragraf motsvarar 5 § första stycket i 1948 års lag. Med uttrycket svensk lag åsyftas i första hand 1937 års bötesverkställighetslag, men däri inrymmes även andra lagregler, som avser verkställighet av böter. I fråga om preskription har givits en särskild regel i 31 §.

Om verkställigheten avsett hela det ådömda beloppet och det sedermera, när böterna skall redovisas till domslandet, vid omväxling enligt då gällande växelkurs till dess valuta visar sig att det erlagda beloppet ej förslår, bör ytterligare indrivningsåtgärder likväl icke kunna vidtagas mot den dömda. Detta överensstämmer med vad som nu iakttages i förhållandet mellan Danmark, Norge och Sverige. Närmare bestämmelser härom torde få utfärdas i administrativ väg (jfr § 14 mom. 2 förordningen den 14 december 1917 angående indrivning och redovisning av böter).

Någon förvandling av böter, som ådömts i annat nordiskt land, skall lika

litet som för närvarande ske enligt svensk lag. Den nu föreslagna lagstiftningen innebär emellertid att förvandlingsstraff för sådana böter kan komma att avtjänas här i riket. Detta spörsmål kommer att behandlas i det följande vid 5 §.

3 §.

I fråga om avgöranden, varigenom ådömts ovillkorligt frihetsstraff eller meddelats villkorlig dom eller villkorlig frigivning, torde krävas uttryckliga föreskrifter för att verkställigheten av straffet eller övervakningen eller tillsynen av den dömda skall kunna överflyttas till annat land. Föreskrifter av denna innebörd har meddelats i 8, 15 och 22 §§. Vid sådant förhållande har det ansetts vara lämpligt, att såsom 3 § upptaga ett motsvarande stadgande beträffande avgöranden som avses i 1 § (jfr nu § 10 bötesindrivningsförordningen).

4 §.

Den nu gällande överenskommelsen mellan Danmark, Norge och Sverige omfattar icke verkställighet av viten. Under hänvisning till att böter som ålägges för rättegångsförseelser omfattas av 1 §, föreslås i *departementspromemorian* att även viten, som förelagts part eller annan till fullgörande av skyldighet i rättegång, skall omfattas av lagstiftningen.

Yttrandena. Av remissmyndigheterna finner *hovrätten över Skåne och Blekinge*, *hovrätten för Västra Sverige* och *Advokatsamfundet*, att den föreslagna möjligheten till verkställighet inom de nordiska länderna av vite är väl motiverad och har stor praktisk betydelse. *Hovrätten för Västra Sverige* och *Advokatsamfundet* framhåller härvid, att enligt nu gällande ordning i åtskilliga fall — icke minst i trafikmål — avsaknaden av medel att tvinga part eller vittne från annat nordiskt land till inställelse inför domstol medfört avsevärda olägenheter. Också *hovrätten över Skåne och Blekinge* noterar med tillfredsställelse, att förslaget i denna del medför ökade möjligheter att genomföra en process i ett nordiskt land, då part eller annan som beröres därav är bosatt i ett annat av de nordiska länderna.

Stockholms rådhusrätt ifrågasätter, om icke ett förtydligande borde ske till klargörande av att stadgandet icke omfattar viten, som förelagts vid processuellt förfarande inför administrativ myndighet eller administrativ domstol.

Departementschefen. Såsom föreslagits i promemorian torde verkställighetssamarbetet böra utsträckas till att omfatta processuella viten, vilka närmast motsvaras av rättegångsböter i övriga nordiska länder med undantag av Finland. Förslaget innebär emellertid icke något ställningstagande till frågan i vilken utsträckning man bör tvinga parter, vittnen och sakkunniga, som är bosatta i annat nordiskt land, att inställa sig vid svensk domstol. Detta problem, som äger samband med möjligheterna att i de andra nordiska länderna delgiva kallelser och förelägganden i svenska rättegångar, är i annat sammanhang under övervägande på nordisk bas.

Paragrafen torde böra avse endast viten, som förelagts till fullgörande av skyldighet i rättegång. Härmed avses emellertid rättegång icke endast inför de allmänna domstolarna utan också inför t. ex. kammarrätten och försäkringsdomstolen. Skäl kan anföras för att låta jämväl vissa andra viten omfattas av den föreslagna regleringen. Svårigheterna att göra en lämplig gränsdragning härvidlag har emellertid gjort, att jag icke nu vill föreslå en sådan utvidgning.

Om verkställighet av frihetsstraff

Beträffande de ordinära arterna av frihetsstraff gäller i de nordiska länderna följande. I *Danmark* ådömes fängsel på viss tid, minst 30 dagar och högst 16 år, eller på livstid. Därjämte finnes en lindrigare straffart kallad hæfte, som kan ådömas under minst sju dagar och högst två år. Fängsel två dagar motsvarar hæfte tre dagar. I *Finland* benämnes den strängare straffarten tukthus; detta ådömes på viss tid, minst 6 månader och högst 12 år, eller på livstid. Den lindrigare straffarten kallas fängelse, som kan fastställas till minst 14 dagar och högst fyra år. Enligt bestämmelserna om sammanläggning av fängelsestraff och tukthusstraff skall fängelsestraffet reduceras med en fjärdedel; fyra dagars fängelse motsvaras således av tre dagars tukthus. I *Island* finns likaledes två arter av frihetsstraff, fangelsi, som kan ådömas under minst 30 dagar och högst 16 år eller på livstid, samt varðhald, som kan ådömas under minst fem dagar och högst två år. Reglerna om fangelsi och varðhald motsvarar nära de danska reglerna om fängsel och hæfte. *Norge* har straffarten fengsel, som kan ådömas på viss tid, minst 21 dagar och högst 15 år, eller på livstid. Vidare finnes hefte med minimum 21 dagar och maximum 20 år. Fengsel en dag motsvarar hefte två dagar. Heftestraff förekommer numera icke i praxis. I *Sverige* ådömes straffarbete på viss tid, minst två månader och högst 10 år, eller på livstid. Fängelse kan fastställas till lägst en månad och högst två år. Straffarbete en dag svarar mot fängelse två dagar.

I fråga om förvandling av böter till frihetsstraff tillämpas i Danmark, Finland, Island och Norge det systemet, att i själva bötesdomen utsättes det förvandlingsstraff som skall träda i stället för böterna om dessa icke betalas. Något nytt förfarande inför domstol för förvandling av oguldna böter erfordras alltså icke. Såvitt gäller böter som i Danmark förelägges av polismyndighet, utsättes ej något förvandlingsstraff; sådant beräknas i allmänhet efter schematiska regler, när verkställighet av förvandlingsstraff skall ske. Reglerna om verkställighet av böter i nämnda länder medger också i motsats till de svenska, att den dömda betalar böterna även efter det att åtgärder har vidtagits för verkställighet av förvandlingsstraffet; betalning kan också ske under pågående verkställighet, varvid denna avbrytes.

5 §.

Paragrafen behandlar förutsättningarna för att en i annat nordiskt land meddelad dom å ovillkorligt frihetsstraff skall få verkställas här i riket.

I *promemorians* utkast till lagtext uppställas såsom förutsättning för att dom, meddelad i annat nordiskt land, skall få verkställas här i riket att den dömde är svensk medborgare eller har hemvist eller uppehåller sig här. I motiveringen till förslaget anföres, att möjligheten att i Sverige verkställa i annat nordiskt land meddelad dom å frihetsstraff bör gälla dels svenska medborgare, dels utländska medborgare och statslösa, som har hemvist här. Därjämte bör möjlighet finnas att verkställa en i nordiskt land meddelad dom i ett annat av dessa länder även då den dömde, när verkställighet skall ske, uppehåller sig i det andra landet utan att i övrigt ha närmare anknytning till detta. Härom anföres i *promemorian*:

Härvid har i viss mån andra synpunkter spelat in än dem som varit avgörande, när det gäller det egna landets medborgare och andra personer som har hemvist där. Om verkställighet ej skedde i uppehållslandet, skulle de personer det här är fråga om på begäran få utlämnas till domslandet för verkställighet av straffet. Särskilt vid korta frihetsstraff kan emellertid ett utlämningsförfarande vara onödigt omständligt. I de fall, då den dömde icke har någon närmare anknytning till domslandet, torde utlämning icke heller vara motiverad från kriminalpolitiska synpunkter, om straffet kan verkställas i uppehållslandet. Framhållas må dock, att någon ovillkorlig skyldighet icke skall föreligga att här i riket verkställa i annat nordiskt land meddelad dom beträffande person som — utan att ha närmare anknytning till vårt land — uppehåller sig här.

Det i *promemorian* framlagda förslaget omfattar verkställighet av dansk dom till fängsel eller hæfte, finsk dom till tukthus eller fängelse och norsk dom till fängsel eller hefte, och avser även sådant straff som ålagts såsom förvandlingsstraff för böter. Straffets längd bör enligt *promemorian* icke ha någon betydelse för möjligheten att överflytta verkställigheten. Ej heller anses överflyttningen behöva avse hela det ådömda straffet.

Beträffande verkställighet av förvandlingsstraff i de fall, då indrivningsförsök ej leder till resultat, anföres i *promemorian*:

Av 2 § framgår att — liksom enligt 1948 års lag — i annat land ådömt ovillkorligt bötesstraff icke skall kunna förvandlas till frihetsstraff med tillämpning av svensk lag. Denna regel motiveras av de skiljaktigheter, som föreligger mellan ländernas rättsordningar i förevarande hänseende. Förvandling bör med hänsyn härtill ske enligt domslandets regler. Har förvandling skett, bör däremot förvandlingsstraffet kunna på begäran verkställas här i riket.

Från de övriga nordiska ländernas sida har framförts önskemål om att vid framställning om verkställighet här i landet av bötesstraff framställningen skall kunna läggas till grund för såväl indrivningsåtgärder som — i händelse av bristande betalning — verkställighet av förvandlingsstraffet. Dessa önskemål bör i möjligaste mån tillgodoses. De praktiska problem, som föranledes härav, torde få regleras i den administrativa författning, som avses skola utfärdas i anslutning till ifrågavarande lag. Därvid torde få tillses, att den dömde beredes samma möjligheter, som han skulle haft i domslandet, att genom betalning av böterna undgå verkställighet av förvandlingsstraffet. I fall, där det vid indrivningsåtgärder här i landet framgår, att den dömdes ekonomiska situation är sådan, att han uppenbarligen icke kan betala böterna, torde verkställighet av förvandlingsstraffet böra

underlätas; föreligger tvekan härom, bör frågan underställas domslandets myndigheter, innan slutlig ståndpunkt tages.

Yttrandena. Förslaget att en i nordiskt land meddelad dom å frihetsstraff skall kunna verkställas i annat nordiskt land ej endast när fråga är om medborgare i verkställighetslandet eller utlänning med hemvist där, utan även när den dömden endast uppehåller sig i verkställighetslandet och i övrigt ej har någon anknytning till detta, har utsatts för kritik av *länsstyrelsen i Malmöhus län*, *poliskammaren i Malmö*, *statens utlänningskommission* och *Föreningen Sveriges stadsfiskaler*.

Utlänningskommissionen påpekar, att på grund av bestämmelserna i utlänningslagen om avvisning och utvisning vissa komplikationer kan uppkomma i fråga om utlänningar. En i annat nordiskt land meddelad straffdom kan påverka frågan om utlänningens uppehåll i Sverige och leda till att han, efter att ha tillåtits att avtjäna sitt straff i Sverige, omedelbart efter avtjänandet utvisas från landet. Personer, som i annat nordiskt land dömts till frihetsstraff och som, då verkställighet av straffet blir aktuell, tillfälligt uppehåller sig här, kan med användande av instituten avvisning, förpassning eller utvisning lätt överföras till domslandet. Såväl utlänningskommissionen som *Föreningen Sveriges stadsfiskaler* anser, att för bifall till begäran om verkställighet i Sverige av dom, meddelad i annat nordiskt land, i 5 § bör uppställas som förutsättning, att den dömden, när verkställighet skall ske, är svensk medborgare eller har hemvist här i riket även om att motsvarande ändring bör vidtagas i 8 §. Enligt föreningens åsikt får man ej bortse från de olikheter, som föreligger i straffverkställighetsformerna i de nordiska länderna och som kan göra det fördelaktigt för den dömden att välja annat land än domslandet för straffavtjänandet.

Riksåklagarämbetet återigen är av den mening, att något särskilt krav på viss minsta tid för vistelse här i riket icke bör uppställas. Om nämligen den dömden endast rent tillfälligt uppehåller sig i Sverige, lär det förhållande ofta utgöra skäl att vägra verkställighet här.

Flera olika frågor rörande förvandlingsstraff för böter tas upp i remissyttrandena.

Svea hovrätt ställer sig kritisk till verkställighet här i riket av förvandlingsstraff, som ådömts i annat nordiskt land:

Med avseende härå är att märka, att svensk lag tillämpar regler om gemensamt straff vid förvandling av böter (14 § bötesverkställighetslagen) och att härigenom en maximering sker av den frihetsförlust, som kan följa å bötesstraff ådömda före avtjänandet av visst förvandlingsstraff. Förvandling av enstaka bötesstraff torde vara sällan förekommande och man kan räkna med att personer, vilka ha att undergå förvandlingsstraff i Sverige på grund av utländskt beslut, i åtskilliga fall häfta i skuld jämväl för här ådömda böter. Någon förening av förvandlingsstraff förekommer emellertid ej enligt lagutkastet. Även i andra hänseenden finnas i bötesverkställighetslagen viktiga begränsningar i fråga om böters förvandling, t. ex. beträffande sådana dömda, som intagits å alkoholistanstalt.

Hovrätten finner det befogat att antingen inskränka samarbetet till den handräckning för indrivning av böter, som för närvarande förekommer, eller ock — därest domslandets myndigheter önskar biträde jämväl för verkställighet av förvandlingsstraff -- i fråga om förvandling och verkställighet tillämpa den svenska bötesverkställighetslagens regler med de tillägg, som kan prövas vara erforderliga.

I fråga om verkställighet här i riket av en i annat nordiskt land meddelad bötesdom, vari utsatts det förvandlingsstraff som skall träda i stället för böterna om dessa icke betalas, har *riksåklagarämbetet* framhållit, att — för den händelse betalning icke sker — särskild framställning om verkställighet av förvandlingsstraffet torde böra krävas. Att såsom promemorian förutsätter en framställning från domslandet om verkställighet av bötesstraff skall kunna läggas till grund även för verkställighet av förvandlingsstraff, synes ämbetet icke helt väl överensstämman med 24 § andra stycket, enligt vilket framställning om verkställighet ej må bifallas med mindre den dom, som avses med framställningen, är verkställbar i domslandet.

Vad i promemorian anförts om att i administrativ författning torde få meddelas bestämmelser, som bereder den dömde samma möjligheter som han skulle haft i domslandet att genom betalning undgå verkställighet av förvandlingsstraff för böter, har föranlett yttranden från *riksåklagarämbetet*, *hovrätten för Västra Sverige*, *statsåklagaren i Göteborg* och *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*.

Riksåklagarämbetet finner, att — eftersom det här är fråga om en avvikelse från den svenska bötesverkställighetslagen — nödiga bestämmelser i detta hänseende bör införas i den föreslagna lagen.

Hovrätten för Västra Sverige framhåller, att ett godtagande av utkastets ståndpunkt i denna del skulle — eftersom 1937 års lag om verkställighet av bötesstraff stadgar annan ordning — innebära parallell tillämpning härstädes av två skilda system. Detta skulle medföra en i vissa fall från rättvisesynpunkt icke tilltalande inkongruens:

Som exempel må nämnas att en i Danmark bötfälld, sedermera hitkommen svensk, beträffande vilken framställning om straffverkställighet bifalits, komme att kunna ernå avbrytande av påbörjat förvandlingsstraff genom att betala böterna, under det att hans i Sverige bötfällda landsmän ej få erlägga betalning i motsvarande situation utan måste utstå sina förvandlingsstraff. Dylika fall torde komma att för det allmänna rättsmedvetandet framstå såsom stötande.

Statsåklagaren i Göteborg och *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* slutligen ifrågasätter, huruvida icke den svenska lagstiftningen i förevarande hänseende borde ändras till överensstämmelse med vad som gäller i övriga nordiska länder.

Departementschefen. Möjligheten att här i riket verkställa ett i annat nordiskt land ådömt frihetsstraff bör uppenbarligen i främsta rummet avse svenska medborgare och utlänningar med hemvist här i landet. Överflytt-

ning av verkställigheten torde emellertid ej böra begränsas till dessa kategorier. En utlännning kan ha fastare anknytning till Sverige än till annat nordiskt land utan att därför kunna sägas ha hemvist här. Tillämpningsområdet bör därför vidgas till att i viss utsträckning avse även utlännningar, som uppehåller sig i Sverige utan att äga hemvist här.

Enbart det faktum att vederbörande uppehåller sig här i riket kan dock icke utgöra tillräcklig anledning att bifalla en framställning om överflyttning av verkställighet. I promemorian betonas, att någon ovillkorlig skyldighet att verkställa i annat nordiskt land ådömt frihetsstraff icke bör föreligga beträffande person, som utan att i övrigt ha närmare anknytning till Sverige uppehåller sig här. Under remissbehandlingen har också riktats invändningar mot att sådana utlännningar skall tillåtas avtjäna straff i Sverige.

Tillfällig vistelse här i riket bör endast undantagsvis kunna åberopas som skäl till verkställighet av utländsk dom. Ett exempel skulle kunna vara att en brottsling utan särskild anknytning till något nordiskt land dömes i ett land men gripes och skall avtjäna straff för annat brott här. Såväl den myndighet i domslandet, vilken gör framställningen, som den prövande myndigheten i verkställighetslandet har att med beaktande av samtliga föreliggande omständigheter taga ställning till huruvida en överflyttning är påkallad. Det torde ej vara ändamålsenligt att uppställa krav på viss tids vistelse i verkställighetslandet. I lagtexten bör emellertid tydligt anges, att då fråga är om utlännningar, som icke har hemvist här, framställning om verkställighetsöverflyttning bör bifallas endast, då det finnes lämpligare att verkställigheten sker här än i domslandet.

Vid prövning av frågan, om verkställighet skall ske här, bör givetvis beaktas huruvida lagöverträdaren med stöd av utlänningslagstiftningen bör avlägsnas från landet. Det torde därför vara befogat, att utlänningskommissionens yttrande inhämtas, innan slutlig ställning toges till framställning om att i annat nordiskt land dömd utlännning skall få sitt straff verkställt här i landet. Eftersom framställningar om överflyttning av verkställigheten hit i de allra flesta fall torde komma att gälla svenska medborgare, skulle ett sådant remissförfarande i de återstående fallen icke i någon högre grad tynga överflyttningsförfarandet. Formerna för detta samråd torde få regleras i administrativ ordning.

Såsom nämnts vid 2 § är icke avsikten att ändra den nu tillämpade principen vid samarbetet beträffande verkställighet av böter, d. v. s. att frågan om förvandling och bestämmande av förvandlingsstraff avgöres av myndighet i domslandet. Beträffande överflyttning av verkställigheten av sålunda bestämt förvandlingsstraff har under remissbehandlingen anförts, att de i promemorian föreslagna reglerna innebär att förening av utländska och svenska förvandlingsstraff ej sker och att de i svensk lag stadgade begränsningarna i fråga om böters förvandlingsbarhet ej iakttages. Resultatet kan för de dömdas del bli strängare än vad det skulle ha blivit med tillämpning av svenska bötesförvandlingsregler. Då reglerna om bötesförvandling ej är

utformade på samma sätt i de olika nordiska länderna, kan det icke undvikas, att vid ett verkställighetssamarbete skilda principer kommer att bryta sig mot varandra. Jag har redan vid redogörelsen för de allmänna grunderna för verkställighetssamarbetet framhållit, att man bör basera samarbetet på principen att någon omprövning icke sker av dom som meddelats i annat land. Detta bör gälla även förvandlingsstraffen, och jag anser mig sålunda kunna biträda den i promemorian redovisade lösningen. Det betyder, att det i vissa fall blir strängare men i andra fall lindrigare resultat för den bötfällda än om svenska regler tillämpats. När det gäller sammanträffande av flera straff må framhållas, att betydande begränsningar av tillämpningen av svenska konkurrensregler föreslås också i fråga om frihetsstraff, som ådömts omedelbart för brott (29 §).

I de andra nordiska länderna, vilka som nämnts tillämpar principen att i domen utsätta såväl bötesstraff som förvandlingsstraff, ankommer det på de indrivande myndigheterna att bestämma, när verkställighet av förvandlingsstraffet skall ske. Beträffande verkställighetssamarbetet i fråga om domar av detta slag har vid de nordiska överläggningar, som föregått lagförslaget, enighet vunnits om följande riktlinjer. Vid framställning från annat nordiskt land om verkställighet här i riket av bötesstraff skall icke samtidigt begäras, att -- i händelse av bristande betalning -- verkställighet sker av det i bötesdomen utsatta förvandlingsstraffet annat än då tillräcklig utredning redan förebragts i domslandet om att den dömde har underlåtit att betala böterna på grund av tredska eller annan omständighet, som motiverar att förvandlingsstraffet går i verkställighet. I övriga fall -- där till en början alltså begäres verkställighet endast av bötesstraffet -- skall det åligga den svenska indrivningsmyndigheten att, om böterna ej till fullo betalas, till vederbörande myndighet i domslandet redovisa anledningen till att indrivningen ej kunnat slutföras. Sistnämnda myndighet prövar därefter, hurvida särskild framställning om verkställighet av förvandlingsstraffet skall göras. Närmare föreskrifter om ett förfarande i överensstämmelse med dessa riktlinjer torde få ges i de administrativa författningar, som skall utfärdas i de olika länderna.

Frågan om den dömdes möjligheter att genom betalning undgå verkställighet av förvandlingsstraff har, såsom tidigare nämnts, i övriga nordiska länder lösts så, att betalning får ske så länge förvandlingsstraffet ej till fullo avtjänats, med verkan att förvandlingsstraffet eller vad därav återstår bortfaller. Enligt svensk rätt får betalning endast i undantagsfall mottagas efter det domstol i första instans beslutat förvandling. Representanterna för de övriga länderna har vid de nordiska överläggningarna hävdad, att överflyttning av verkställigheten icke bör leda till att den dömde avskäres från den möjlighet att betala, som tillkom honom i domslandet. Även om det från principiell synpunkt kan riktas invändningar mot att i förevarande hänseende ett annat system än det svenska tillämpas vid verkställighet här i landet, har man under överläggningarna icke från svensk sida velat

ställa sig avvisande till detta från grannländerna framförda önskemål. Man har därvid fäst särskild vikt vid att den svenska, från brottsbedömningen skilda förvandlingsproceduren vid domstol icke har någon direkt motsvarighet i övriga länder. Ej heller är reglerna om anstånd m. m. utbyggda i samma utsträckning som här. Det innebär, att verkställighet av det redan bestämda förvandlingsstraffet i viss mån får aktualitet oftare än vad som skulle ske enligt svenska regler. Under sådana omständigheter bör den dömda vid verkställighet här av ett i annat nordiskt land beslutat förvandlingsstraff icke berövas förmånen av att kunna betala böter även på ett sent stadium. Bestämmelser härom har upptagits i förslagets 7 § tredje stycket.

6 §.

Paragrafen föreskriver, hur de i samarbetet deltagande ländernas straffarter skall motsvara varandra vid omvandling av frihetsstraff. Såsom i det föregående berörts, skall denna omvandling ske enligt schematiska regler.

Det föreslås, att danskt fængsel, finskt tukthus, isländskt fangelsi och norskt fengsel skall svara mot straffarbete, medan danskt hæfte, finskt fängelse, isländskt varðhald och norskt hefte svarar mot fängelse. Dock har ansetts böra föreskrivas att, om verkställigheten här i riket skall avse längre tid än två år, straffet alltid skall anses motsvara straffarbete; fängelsestraff på tider överstigande två år torde endast ytterst sällan förekomma i vårt land. Straffarbets- och fängelsestraffets längd skall alltid vara densamma som längden av det straff, vilket begäres verkställt här.

Likartade regler ges i de andra nordiska lagförslagen. Med hänsyn till fångvårdsmässiga och andra förhållanden har emellertid vissa skiljaktigheter vid gränsdragningen mellan olika straffarter blivit nödvändiga i de skilda lagförslagen; i Norge kommer all verkställighet att ske i form av fængsel.

Omvandlingen avses skola ske i det beslut, varigenom framställning om verkställighetsöverflyttning bifalles. Sådant beslut meddelas enligt 25 § i Sverige av fångvårdsstyrelsen.

7 §.

Enligt det vid *promemorian* fogade lagförslaget (7 § första stycket) skall, om framställning om verkställighet bifallits, det till svensk straffart omvandlade straffet verkställas såsom hade straffet ådömts här i riket. I andra stycket ges en regel att strafftiden, om straffet börjat verkställas i domslandet, skall räknas från verkställighetens början i den staten.

Yttrandena. Några principiella invändningar har under remissbehandlingen icke riktats mot att enligt första stycket verkställighet efter överflyttning skall ske i enlighet med svenska regler. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* anser det önskvärt att genom en uttrycklig lagregel förebygga, att den dömda i vad avser möjligheten att erhålla fakultativ villkorlig frigivning försättes i sämre läge genom överflyttningen.

Föreningen Sveriges häradshövdingar har anmärkt, att andra styckets avfattning icke täcker det fallet, att verkställighet av dom, meddelad i en av staterna, har börjat i en annan stat och skall fortsätta i en tredje.

Departementschefen. Regeln i första stycket innebär icke, att dom, meddelad i annat nordiskt land, måste ha vunnit laga kraft för att få verkställas här. Enligt 24 § förutsättes blott, att domen är verkställbar i domslandet. Om verkställigheten överflyttats hit, behandlas den emellertid här som om den vore en svensk lagakraftvunnen dom. Den i promemorian föreslagna lagtexten har förtydligats på denna punkt. Under överläggningarna mellan representanterna för de nordiska justitiedepartementen har enighet rått om att en i föreskriven ordning lämnad nöjdförklaring i domslandet är tillfyllest, för att verkställighet skall få ske före fullföljdstidens utgång. Har en icke lagakraftvunnen dom genom sådan förklaring eller av annan grund blivit verkställbar i domslandet, kan framställning om överflyttning av verkställigheten bifallas. Någon tillämpning av de svenska reglerna om nöjdförklaring blir det ej fråga om. Vid behandlingen av 8 § upptas spörsmålet, under vilka förutsättningar överflyttning av verkställigheten från Sverige till annat land bör ske, innan domen vunnit laga kraft.

Verkställighetsförfarandet följer efter överflyttningsbeslutet helt de svenska reglerna. En parallell tillämpning av domslandets och verkställighetslandets regler är omöjlig redan av den anledningen, att fångvårdens organisatoriska förhållanden ej är lika i de berörda länderna. Det torde dessutom vara en nödvändig förutsättning för samarbetet, att verkställighetsöverflyttningarna i så liten utsträckning som möjligt medför, att skilda principer tillämpas beträffande dem som är föremål för kriminalvård inom landet. Såsom tidigare nämnts har man dock funnit sig böra i viss mån göra avsteg från denna grundsats beträffande förvandlingsstraff för böter.

Vad nu anförts bör gälla även tillämpning av regler om villkorlig frigivning. Jag kan därför icke biträda det av hovrätten över Skåne och Blekinge framförda yrkandet. Det må för övrigt anmärkas, att efter de under år 1961 genomförda ändringarna i lagen om villkorlig frigivning de svenska reglerna knappast kan leda till en markant sämre ställning för den dömde än domslandets regler. Beträffande reglerna om villkorlig frigivning i de nordiska länderna torde få lämnas en redogörelse i det följande i avsnittet om tillsyn över villkorligt frigiven.

Är fråga om verkställighet här i riket av straffåterstod efter förverkande av villkorligt medgiven frihet, får framställningen avse denna återstod, vilken i enlighet med reglerna i 14 § första stycket lagen om villkorlig frigivning och 22 § lagen om verkställighet av frihetsstraff m. m. blir att anse som nytt straff såvitt avser ny villkorlig frigivning och beräkning av strafftiden.

I fråga om preskription av det i annat nordiskt land ådömda straffet meddelas en särskild regel i 31 § första stycket. Beträffande rättsverkan i övrigt av utländsk dom, som verkställs här i riket, ges bestämmelser i 29 §

första stycket. Frågan om möjligheterna att nedsätta eller eftergiva straffet genom beslut om nåd behandlas i 31 §.

Om någon gång skulle bli fråga om att med stöd av förevarande lagstiftning flytta verkställigheten av ett straff mer än en gång, torde andra styckets regel om beräkning av strafftidens början få tillämpas analogt. Det synes ej vara påkallat att tynga lagtexten med en särskild regel angående sådana fall.

I tredje stycket av paragrafen torde beträffande förvandlingsstraff för böter få upptagas de bestämmelser om betydelsen av att böter betalas, som jag berört vid 5 §. Jag vill här endast ytterligare framhålla, att betalning med verkan att förvandlingsstraffet bortfaller kan ske såväl före verkställighetens början som efter det att straffet börjat avtjänas. Om böterna endast delvis betalats, torde det i domen bestämda förvandlingsstraffet få nedsättas proportionellt. För att få en enkel regel bör detta gälla även då, såsom i Finland, i domslandet ej sker någon reduktion av förvandlingsstraff annat än om hela bötesbeloppet erlægges.

8 §.

I denna paragraf upptages bestämmelser om verkställighet i Danmark, Finland, Island eller Norge av frihetsstraff, som ådömts här i riket. Paragrafen motsvarar 8 § i det vid 1961 års departementspromemoria fogade lagutkastet.

I *promemorian* är 8 § avfattad i överensstämmelse med utkastets 5 §. Svensk dom å straffarbete eller fängelse — vari inbegripes även fängelse som förvandlingsstraff för böter — föreslås kunna verkställas i Danmark, Finland eller Norge, om den dömda är medborgare i det landet eller har hemvist där eller uppehåller sig där, när verkställighet skall ske.

Den föreslagna regeln innebär alltså, att vistelse i det andra landet är tillräcklig förutsättning för verkställighetsöverflyttning. Härom anföres, att verkställighet i Danmark, Finland eller Norge i första hand torde böra ifrågakomma beträffande danska, finska eller norska medborgare, för vilka föreligger förordnande om förvisning, som skall gå i verkställighet, eller för vilka eljest gäller på utlänningslagstiftningen grundat förbud att vistas här i riket. Även eljest kan det enligt *promemorian* ofta vara lämpligt, att nordiska medborgare, som icke har hemvist här i riket eller mera varaktigt uppehåller sig här, får undergå straffet i sitt hemland. Beträffande utlämning, som dömts under tillfällig vistelse här i riket och som vid tiden för verkställigheten befinner sig i annat nordiskt land, uttalas att det kan vara lämpligt att verkställigheten sker i vistelselandet, varigenom ett utlämningsförfarande undviks. I fråga om svenska medborgare eller andra personer med hemvist här i riket framhålles, att spörsmålet om verkställighet utomlands har ringa praktisk betydelse. Avsikten är icke att bereda dem möjlighet att få frihetsstraff verkställt i annat nordiskt land genom att de tillfälligt begär sig dit, när verkställighet blir aktuell.

Enligt 60 § utlänningskungörelsen den 4 juni 1954 får dom eller beslut om förvisning ej verkställas, förrän utlännningen samtidigt ådömt ovillkorligt frihetsstraff blivit verkställt. Från denna regel bör enligt promemorian göras undantag för de fall, då frihetsstraffet skall verkställas i annat nordiskt land. I sådant fall bör förvisningen få anses verkställd i och med att den dömd överföres till det andra landet för att undergå frihetsstraffet.

Yttrandena. Överensstämmelsen mellan vad som i departementspromemorian angivits såsom förutsättningar för bifall till framställning från annat nordiskt land om verkställighet här och för verkställighet av svensk dom i något av dessa länder har medfört, att remissinstanserna yttrat sig över 5 och 8 §§ i ett sammanhang. Den remisskritik, som redovisats under 5 §, har gällt bestämmelsen att överflyttning av verkställighet skall få ske även till land, där den dömd endast tillfälligt uppehåller sig. *Utlänningskommissionen* uttalar i anslutning till 8 §, att kommissionen i och för sig icke har något att erinra mot att person, som i Sverige ådömts frihetsstraff, får avtjäna detta i annan nordisk stat, även om han, då verkställigheten blir aktuell, endast tillfälligt uppehåller sig i denna stat. Med hänsyn till att kommissionen vid granskningen av 5 § avstyrkt att tillfällig vistelse här i landet skall få utgöra grund för överflyttning av verkställigheten hit, anser emellertid kommissionen det följdriktigt att bestämmelserna om verkställighet i annan nordisk stat av här ådömt frihetsstraff icke får omfatta personer, som vid verkställighetens början faktiskt uppehåller sig i den andra staten men ej har hemvist där. Också *andra remissinstanser* har vid sin kritik av 5 § utgått från att en begränsning där av överflyttningens möjligheterna måste åtföljas av en motsvarande begränsning i 8 §.

Svea hovrätt påpekar, att på grund av innehållet i 1 § utlänningslagen (jfr 71 § samma lag) utlännning ej må tvingas att lämna riket i annat fall eller i annan ordning än som anges i nämnda lag. Konsekvensen härav torde enligt hovrätten vara, att en här till frihetsstraff dömd dansk, finsk eller norsk medborgare icke mot sin vilja kan överföras från Sverige till sitt hemland för verkställighet där av straffet, med mindre beslut om förvisning eller utlämning föreligger. Därest brottsligheten är jämförelsevis lindrig torde emellertid, oaktat den dömd kanske ej äger någon anknytning till domslandet, skäl saknas att döma till förvisning; för sådana fall synes hovrätten en bestämmelse böra införas, varigenom en överföring tvångsvis till hemlandet för straffverkställighet där möjliggöres.

Departementschefen. Såsom jag anfört i anslutning till 5 § torde enbart den omständigheten, att en till frihetsstraff dömd person uppehåller sig i annat land än domslandet, ej få utgöra tillräcklig anledning att överflytta verkställigheten till vistelselandet. Avfattningen av förevarande paragraf bör därför ändras i överensstämmelse med vad som föreslagits beträffande 5 §.

För överflyttande av verkställigheten till annat nordiskt land har icke uppställts krav på att domen vunnit laga kraft. Det förutsattes, att i de övriga ländernas lagar upptages motsvarighet till 24 § andra stycket i det svenska lagförslaget, enligt vilket det icke kräves mer än att domen är verkställbar i domslandet. För svensk rätts del skulle det sagda innebära att, så snart här i landet meddelad dom får verkställas här utan hinder av att den ej vunnit laga kraft (se 6 och 7 §§ lagen den 21 december 1945 om verkställighet av frihetsstraff m. m.), domen efter vederbörlig framställning därom kan gå i verkställighet i Danmark, Finland, Island eller Norge. Även om laga kraft ej bör krävas för att en svensk dom skall få verkställas i annat nordiskt land, torde det emellertid ofta vara mindre lämpligt att verkställighet påbörjas i annat land, innan det är klart att domen står fast. Om åklagaren fullföljer målet till högre rätt, kan handläggningen där försvåras, därest den tilltalade för verkställighet av straffet överförts till annat land. Onödiga komplikationer kan vidare vållas, om påföljden ändras exempelvis till ungdomsfängelse eller förvaring. I tillämpningsbestämmelser till den föreslagna lagen torde kunna föreskrivas, att fångvårdsstyrelsen icke innan domen vunnit laga kraft bör göra framställning om att den dömde överföres till annat nordiskt land för verkställighet av straffet, med mindre särskilda skäl är därtill. Sådana skäl kan föreligga, om den dömde i samband med nöjdförklaring anhållit, att straffet måtte verkställas i hans hemland, och åklagaren i målet förklarar sig icke ha något att erinra mot att verkställigheten överflyttas dit utan avbidan på att domen vinner laga kraft.

I paragrafens andra stycke torde få upptagas en regel om beräkning av strafftid i visst fall, då den dömde skall överföras från Sverige till annat nordiskt land. Bestämmelsen har närmast betydelse för de myndigheter, som i andra nordiska länder har att ombesörja verkställighet av svenska domar, och den kunde med hänsyn härtill närmast anses ha sin plats i verkställighetsländernas lagar. Med hänsyn till att vad här föreslås avviker från bestämmelserna i 17 § lagen om verkställighet av frihetsstraff m. m., torde dock ett uttryckligt stadgande böra meddelas i den svenska lagen.

Såsom Svea hovrätt anfört bör den dömde enligt förevarande paragraf kunna överföras till annat land för straffverkställighet även i andra fall än då han skall utlämnas eller beslut enligt utlänningslagen föreligger. Frågan om den jämkning av utlänningslagen som föranledes härav upptages i det följande. I administrativ väg torde få meddelas föreskrifter om hur den dömde skall överföras till det land, där straffet skall verkställas, och även ges bestämmelser om samordning av myndigheternas verksamhet i de fall då samtidigt skall verkställas beslut om den dömdes avlägsnande från riket enligt utlänningslagstiftningen.

Paragrafen avser endast att reglera frågan om verkställighet utomlands av svensk dom å frihetsstraff. I andra avseenden, t. ex. i fråga om bestämmande av straff eller annan påföljd om den dömde lagföres här i riket för nytt brott, blir den tidigare domens rättsverkningar att bedöma enligt svensk lag.

9 §.

Enligt 7 § lagen den 5 juni 1959 om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge gäller som allmänt villkor att den utlämnade icke får i den främmande staten åtalas eller straffas för annat brott, som begåtts före utlämningen, eller utlämnas till en tredje stat med anledning av brott, som han begått före utlämningen; undantag kan förekomma, bl. a. om Kungl. Maj:t enligt lagens 18 § lämnar medgivande därtill.

Motsvarande begränsningar har enligt *departementspromemorian* ansetts böra uppställas, när det gäller överförande till annat nordiskt land för verkställighet av frihetsstraff. I första stycket av paragrafen upptages därför en hänvisning till 7 och 18 §§ i den nordiska utlämningslagen. Om det land, hos vilket verkställighet av svensk dom begäres, icke anser sig kunna tillmötesgå de från svensk sida förutsatta villkoren, blir en följd av bestämmelsen, att något överförande för verkställighet icke bör komma till stånd. Undantag från dessa bestämmelser föreslås, i andra stycket av paragrafen, om den dömde på grund av förordnande om förvisning eller utvisning skall befordras till det land, där verkställighet av frihetsstraff skall ske. Detta undantag från huvudregeln avses skola gälla oberoende av om förvisning beslutats i samband med ådömandet av frihetsstraffet eller i en tidigare dom.

Yttrandena. *Statens utlänningskommission* har uttalat, att den icke har något att erinra mot de i paragrafen föreslagna bestämmelserna, förutsatt att vid verkställighet av förvisnings- eller utvisningsbeslut utlänningslagens bestämmelser härom iakttagas.

Beträffande stadgandet i det föreslagna andra stycket av paragrafen har *utlänningsnämnden* anfört att — såvitt nämnden kan bedöma — stadgandet bör utvidgas att omfatta även fall, då beträffande den dömde föreligger förpassningsbeslut, som är verkställbart till det land, där straffverkställighet begäres. Ej heller i sådant fall föreligger nämligen skäl att uppställa några särskilda villkor att iakttagas i straffverkställighetslandet. Enligt nämndens uppfattning bör också bestämmelsens avfattning jämkas så, att därav tydligare framgår, att för dess tillämplighet kräves, att beslutet om den dömdes avlägsnande ur riket enligt utlänningslagens föreskrifter må verkställas till den andra staten.

Departementschefen. Den föreslagna lagstiftningen har icke till syfte att komplettera utlänningslagstiftningens regler, när det gäller att avlägsna utlämningar från Sverige. Avsikten är att främja en ändamålsenlig behandling av dem som dömts till frihetsstraff; verkan av en tvångsförflyttning av den dömde enligt förevarande lag bör om möjligt begränsas till vad som sammanhänger därmed. Liksom i fråga om utlämning torde därför böra uppställas villkor vid den dömdes överförande till annat land. Detta synes såsom föreslagits i *promemorian* kunna ske genom hänvisning till 7 och 18 §§ i den nordiska utlämningslagen. Innebörden av denna hänvisning

blir att, när från svensk sida framställning göres om överflyttning av verkställighet, det sker endast under förutsättning att de villkor som nämnes i nyssnämnda 7 § respekteras. Hänvisningen till 18 § i nordiska utlämningslagen innebär, att Kungl. Maj:t på framställning av myndighet i verkställighetslandet kan dispensera från ifrågavarande villkor; sådant ärende kommer att handläggas enligt reglerna i sistnämnda lag.

Föreligger beslut att den dömde skall avlägsnas ur riket, finns såsom anföres i promemorian ej anledning att uppställa några särskilda villkor, som skall iakttagas i verkställighetslandet. Stadgandet härom i paragrafens andra stycke torde böra jämkas på sätt utlämningsnämnden föreslagit.

Beträffande iakttagande här i riket av villkor, som uppställts vid överflyttning hit av domsverkställighet, upptages bestämmelser i 28 §.

Om övervakning av villkorligt dömd m. m.

I fråga om villkorlig dom gäller i de nordiska länderna bl. a. följande. I Finland förekommer endast den form av villkorlig dom, som innebär anstånd med verkställighet av ådömt straff, medan i Danmark, Island, Norge och Sverige villkorlig dom kan meddelas även i form av villkorligt anstånd med straffs ådömande. De danska, isländska, norska och svenska reglerna om meddelande av föreskrifter och övervakning under prövotiden överensstämmer i stort sett med varandra. Vad Finland beträffar meddelas särskilda föreskrifter endast för fullgörande av skadeståndsskyldighet, och övervakning förekommer blott, när den dömde icke fyllt 21 år. Enligt den danska strafflagen kan prövotiden i allmänhet ej överstiga tre år, men under särskilda omständigheter kan en prövotid på högst fem år bestämmas; förlängning kan ske längst till fem år. Övervakning kan anordnas under prövotiden eller en del av denna. I Finland skall prövotiden bestämmas till lägst två och högst fem år och den fastställda prövotiden kan icke förlängas. De isländska reglerna har väsentligen samma innehåll som de danska. I Norge är prövotiden två år men den kan på grund av särskilda omständigheter sättas högre, upp till fem år. Prövotiden kan förlängas till högst fem år. Övervakning under hela prövotiden eller en del av denna kan föreskrivas. Vad slutligen angår Sverige är prövotiden i allmänhet tre år, vilken tid kan förlängas med högst två år. Där övervakning anordnas, består den i princip under hela prövotiden, men övervakningen kan genom särskilt beslut upphöra före prövotidens utgång.

I förevarande avsnitt regleras i 10—13 §§ frågan om övervakning här i riket av den som erhållit villkorlig dom i Danmark, Finland, Island eller Norge, medan övervakning i annat nordiskt land av person, som här i riket erhållit villkorlig dom, behandlas i 15 och 16 §§. Till 10—13 §§ ansluter sig regeln i 14 § om förverkande här av villkorlig dom, som meddelats i annat nordiskt land men ej givit anledning till övervakning här i landet.

10 §.

Möjligheten till övervakning av villkorligt dömd i annat land än domslandet bör enligt *departementspromemorian* vara oberoende av den dömdes nationalitet; det väsentliga för att övervakning skall få anordnas här är att den i annat nordiskt land dömd kommer att vistas här i riket. Det förutsättes, att den dömd själv beger sig eller har begivit sig hit. Någon tvångsvis förflyttning är det icke fråga om.

Stadgandet i förevarande paragraf har enligt förslaget avseende på alla former av villkorlig dom, som är förenad med övervakning.

Yttrandena. Under hänvisning till de svårigheter, som måste uppstå då svensk domstol — efter att ha förklarat ett av utländsk domstol medgivet anstånd med straffs ådömande förverkat — skall utmäta straff för den brottslighet, som omfattas av den i annat land meddelade villkorliga domen, har *riksåklagarämbetet* ifrågasatt en begränsning av stadgandet till att avse domar, vari meddelats villkorligt anstånd med straffs verkställande.

Utlänningskommissionen har förklarat sig intet ha att erinra mot att övervakning — och tillsyn enligt 17 § — här i riket anordnas beträffande personer, som lagligen uppehåller sig här.

Poliskammaren i Malmö anser, att domstols möjligheter att beträffande eget lands medborgare i samband med villkorlig dom föreskriva vistelseort i annat nordiskt land, till vilket den dömd i övrigt saknar anknytning, bör begränsas till rena undantagsfall. Betyggande garantier bör föreligga för att vederbörande i vistelselandet har möjlighet att genom eget arbete varaktigt sörja för sin existens. I anslutning härtill har *länsstyrelsen i Malmöhus län* framhållit angelägenheten av att, då det gäller övervakning av villkorligt dömd i annat land än domslandet, prövningen av framställningar om överflyttning sker restriktivt.

Departementschefen. Under remissbehandlingen har ifrågasatts en begränsning av tillämpningen av förevarande stadgande till att gälla endast villkorlig dom, som avser anstånd med verkställigheten av ådömt straff. En sådan begränsning kan jag icke tillstyrka. De skäl, som i det föregående anförts för ett nordiskt samarbete beträffande övervakningen av villkorligt dömda, talar för att samarbetet redan från början ges en vidsträckt omfattning. Även om vissa komplikationer kan uppstå särskilt då det gäller förverkande av villkorliga domar utan utsatt straff torde svårigheterna icke vara oöverkomliga; detta spörsmål upptages till närmare behandling i det följande vid 12 §. Det kan vidare nämnas, att ett genomförande av brottsbalksförslagets regler om villkorlig dom och skyddstillsyn kommer att medföra, att icke någon svensk dom av förevarande slag får formen av anstånd med verkställighet av ådömt straff; villkorlig dom och skyddstillsyn har konstruerats såsom självständiga påföljder. Om samarbetet begränsas på det sätt som ifrågasatts under remissbehandlingen, skulle därför efter ett ge-

nomförande av brottsbalken övervakning icke kunna anordnas i annat nordiskt land beträffande någon som dömts i Sverige.

Givetvis måste, för att överflyttning av övervakning skall få ske, krävas objektiva skäl på samma sätt som vid överflyttning av verkställighet av frihetsstraff. Att i lagtexten närmare ange förutsättningarna för att övervakning av den som dömts i ett nordiskt land skall få anordnas i ett annat är knappast görligt och enligt min mening ej heller behövt. Övervakning bör kunna anordnas i det land där den dömda uppehåller sig, om det icke är endast rent tillfälligt, eller dit han ämnar återvända eller där han eljest mera varaktigt ämnar slå sig ned. Det är att observera, att det här icke är fråga om någon tvångsvis förflyttning av den dömda. Förutsättning för anordnande av övervakning här i landet bör alltså vara, att den dömda finns här eller beger sig hit frivilligt. Den föreslagna lagstiftningen syftar icke till en tillämpning, som innebär att någon genom föreskrift i villkorlig dom tvingas att bosätta sig i annat nordiskt land än domslandet. Om den dömda med stöd av utlänningslagstiftningen tvångsvis befordras till annat nordiskt land, föreligger naturligtvis intet hinder för att övervakning sökes anordnad där.

Angående förutsättningar i övrigt för bifall till framställning om anordnande av övervakning här och angående beslutande svensk myndighet stadgas i 24 och 25 §§.

11 §.

Paragrafen motsvaras av 11 § första stycket i det vid departementspromemorian fogade lagutkastet.

Det svenska systemet med övervakningsdomstol saknar motsvarighet i de övriga nordiska länderna. När övervakning anordnas här i riket med anledning av en dansk, finsk, isländsk eller norsk dom, måste utses övervakningsdomstol. Som sådan bör fungera allmänna underrätten i den ort, där den dömda uppehåller sig eller kan antagas komma att uppehålla sig. Det torde få ankomma på den myndighet som bifaller begäran om anordnande av övervakning, d. v. s. fångvårdsstyrelsen, att sända handlingarna i ärendet till den underrätt som kommer i fråga. Övervakningsdomstolen skall förordna övervakare för den dömda. Om den dömda sedermera flyttar inom landet, kan övervakningsdomstolen besluta att tillsynen å övervakningen skall flyttas till annan domstol enligt 9 § andra stycket lagen om villkorlig dom (jfr 12 § i lagförslaget).

12 §.

Av de i denna paragraf upptagna bestämmelserna utgör första stycket en omarbetning av 11 § andra stycket och 12 § första stycket i det vid departementspromemorian fogade utkastet till lagtext. Paragrafens andra och tredje stycken motsvarar 12 § andra och tredje styckena i utkastet.

I första stycket av förevarande paragraf regleras frågor om prövotidens längd samt om tillämpligheten av föreskrifter, som meddelats i domslandet, och av svensk lag om villkorlig dom. Andra stycket handlar om påföljd vid

förverkande av villkorlig dom. Tredje stycket avser giltigheten här i landet av beslut i annat nordiskt land rörande den villkorliga domen.

Beträffande provotidens längd föreslås i *departementspromemorian*, att den i domen bestämda provotiden skall gälla här i landet, även om den är längre än vad som normalt gäller för svenska villkorliga domar. Därest fråga om förlängning av provotiden skulle uppkomma efter det att övervakningen flyttats hit, får emellertid förutsättningarna härför prövas enligt den svenska lagens regler.

De föreskrifter som i den villkorliga domen eller eljest i domslandet före överflyttningen har meddelats angående den dömdes åligganden under provotiden — såsom beträffande avhållsamhet från rusdrycker och fullgörande av skadeståndsskyldighet — föreslås i promemorian gälla även här i riket. Det tillägges emellertid, att övervakningsdomstolen bör få meddela ändrade föreskrifter redan i samband med övervakningens upptagande, om det erfordras för anpassning till svenska förhållanden eller av annan anledning. I övrigt bör enligt promemorian svensk lagstiftning angående villkorlig dom äga tillämpning. Rätten skall alltså kunna förklara den villkorliga domen förverkad, om det påkallas på grund av att den dömda begår nytt brott eller eljest på grund av hans uppförande.

Angående det fall, att förverkande av det villkorliga anståndet sker, anföres i promemorian:

Har den villkorliga domen avsett anstånd med ådömande av straff, skall rätten med tillämpning av svensk lag bestämma straff eller annan påföljd som kan följa å brottet. Det förutsättes alltså, att gärningen är straffbelagd även enligt svensk rätt, vilket väl också regelmässigt torde komma att vara förhållandet. Framför allt i sådana fall, då den villkorliga domen avser flera gärningar, kan emellertid stundom inträffa, att någon av dessa icke är kriminaliserad hos oss eller att vår kriminalisering endast åsyftar gärning begången i Sverige. I en dylik situation kan svensk domstol tydligen icke vid förverkande av det villkorliga anståndet döma till ansvar för ifrågavarande gärning, utan domstolen får nöja sig med att utmäta straff för övriga brott. Vad nu anförts äger tillämpning jämväl, när anståndet avser verkställighet av straff och förverkandet sker på grund av ny brottslighet; av 25 § framgår att därvid svenska regler om ådömande av gemensam påföljd skall tillämpas. Vid förverkande kan även ifrågakomma tillämpning av 2 och 3 §§ ungdomsfängelselagen och 2 § lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt. Om emellertid förverkande sker utan att det i domen utsatta straffet skall förändras enligt 13 § 1 mom. lagen om villkorlig dom eller ersättas av ungdomsfängelse eller förvaring, skall det i Danmark, Finland eller Norge bestämda straffet verkställas. Är fråga om frihetsstraff, skall straffet i samband med förverkandet av anståndet ändras till svensk straffart enligt bestämmelserna i 6 §. Bötesstraff skall omvandlas till motsvarande belopp i svenskt mynt och blir därefter att betrakta såsom ett svenskt bötesstraff; erlagt bötesbelopp skall redovisas enligt vanliga regler och böterna kan i händelse av bristande betalning förvandlas enligt svensk lag.

Även om övervakningen av en i annat nordiskt land dömd person utövas här i riket, skall enligt promemorian i vissa fall beslut kunna meddelas i

domslandet, innefattande ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga domen, eller i annat nordiskt land än Sverige om förverkande av anståndet. Sådant beslut skall äga giltighet här. I promemorian anföres angående beslut om förverkande följande:

Innebörden härav är, att någon fortsatt övervakning icke ifrågakommer och att vad som bestämts om prøvotid och föreskrifter icke längre gäller. Men det betyder också, att förverkande av anståndet icke därefter kan ske här i riket, t. ex. om den dömda lagföres för brott som han begått medan prøvotiden ännu löpte. Beslutet om förverkande skall överhuvud ha samma betydelse som om det meddelats av domstol här i riket, dock med den skillnaden att någon verkställighet av det i den villkorliga domen utsatta straffet eller det straff som ådömts i samband med förverkandet icke sker här i landet, med mindre särskild framställning göres därom.

Yttrandena. De i departementspromemorian föreslagna bestämmelserna om prøvotidens längd har av *riksåklagarämbetet*, *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, *statsåklagaren i Göteborg*, *Stockholms rådhusrätt* och *rådhusrätten i Malmö* befunnits i viss mån oklara. Det påpekas, att med lagtextens utformning hinder icke synes möta att med stöd av svensk lag förlänga den maximitid av fem år, som må vara bestämd i dansk eller finsk dom, till en sammanlagd längd av sju år. Med hänsyn härtill ifrågasättes, om icke lagtexten bör utformas så, att prøvotiden icke kan förlängas utöver den enligt svensk rätt gällande längsta tiden.

Såväl *riksåklagarämbetet* som *Svea hovrätt*, *hovrätten för Västra Sverige*, *Stockholms rådhusrätt* och *Göteborgs rådhusrätt* har ställt sig kritiska till de i promemorian föreslagna reglerna om förverkande av en i annat nordiskt land meddelad villkorlig dom. Kritiken hänför sig främst till det fall, att svensk domstol vid förverkande av anstånd med straffs ådömande skall med tillämpning av svensk lag bestämma straff eller annan påföljd för brottet.

Stockholms rådhusrätt anför, att flera svårigheter är förknippade med ett förfarande, genom vilket den svenska domstolen först skall söka bilda sig en uppfattning om vilken eller vilka gärningar sakerförklaringen avser och i samband därmed pröva huruvida domen omfattar gärning, som ej är straffbelagd i Sverige, samt därefter under åberopande av svenska lagrum och brottsbenämningar utmäta straff för den eller de gärningar som är straffbelagda i Sverige. Att fastställa vad sakerförklaringen avser är särskilt vanskligt, när domen gäller förseelser mot specialförfattningar. Då det blir fråga om att fastställa, huruvida domen upptager gärning, som icke är straffbelagd i Sverige, kan nya svårigheter uppkomma. Rådhusrätten anför vidare:

Även det förhållandet, att straffmätningen skall utföras av domstol i annat land än det, där den villkorliga domen meddelats, måste betecknas såsom mindre tillfredsställande bland annat av den anledningen att det innebär en betydande förändring av de förutsättningar under vilka den villkorliga domen tillkommit; den utländska domstolen och parterna i målet torde ha utgått från att straffet vid förverkande av det villkorliga anståndet skulle komma att bestämmas av domstol i domslandet och sålunda med beaktande

av samtliga med sakerförklaringen avsedda gärningar samt med tillämpning av domslandets straffskalor och där rådande straffmätningspraxis. I de båda sist nämnda hänseendena kan avsevärda olikheter föreligga mellan de nordiska länderna.

På grund av de påpekade olägenheterna med den föreslagna anordningen ifrågasätter rådhusrätten, om icke i föreliggande situation ådömande av straff bör anförtros endast domstol i det land, där domen meddelats. Rådhusrätten föreslår, att 12 § andra stycket i lagutkastet ändras på sådant sätt att svensk domstol, då fråga om förverkande av villkorligt anstånd med ådömande av straff uppkommit, endast skall ha att pröva huruvida förverkande skall ske och att domstolen, om sådant förverkande beslutas, skall överlämna åt den domstol, som meddelat den villkorliga domen, att ådöma straff för den därmed avsedda brottsligheten. *Hovrätten för Västra Sverige* anser tillrådigt, att — för den händelse framställning om anordnande av övervakning avser villkorligt dömd, vars brottslighet till ej ringa del hänförs sig till gärning för vilken svensk domstol icke kan bestämma påföljd — framställningen avböjes. *Svea hovrätt* uttalar, att den svenska domstolen — därest icke frågan hänskjutes till myndighet i den andra staten — ej kan undgå att självständigt utmäta straff för de brott, som avses med domen. En möjlighet att i allt fall i rent formellt hänseende kringgå de med en bedömning jämlikt svensk lag förenade svårigheterna vore, att den svenska domstolen finge tillämpa de i den villkorliga domens nationella lag föreskrivna straffskalorna, omvandlade i svenska straffarter enligt reglerna i 6 § lagutkastet; uppenbart är emellertid, att en dylik straffmätning efter utländsk lag skulle innebära ett betydande avsteg från eljest gällande straffrättsliga principer och skulle te sig främmande för domstolen, bl. a. i fråga om sådana gärningar, vilka icke straffbelagts enligt svensk lag.

Vad beträffar förverkande av villkorligt anstånd med straffverkställighet, har den kritik, som under remissbehandlingen riktats mot de i 12 § andra stycket givna bestämmelserna, avseende endast å det fall, att förverkandet sker på grund av ny brottslighet. Vad som härutinnan anförts torde därför få redovisas i samband med den av remissmyndigheterna framställda kritiken mot de föreslagna reglerna för brottskonkurrens. Till denna fråga återkommer jag vid 29 §.

I fråga om den föreslagna regeln angående giltighet i verkställighetslandet av beslut i domslandet framhåller *hovrätten över Skåne och Blekinge*, att konkurrerande beslut kan komma att fattas samt att det ej är helt klart, hur konflikter mellan motstridande beslut skall lösas. *Hovrätten* framhåller vikten av att behörig myndighet i domslandet får tillfälle att yttra sig, innan beslut fattas i verkställighetslandet. Att beslut i domslandet icke kan fattas utan att myndigheten där, genom yttrande från myndighet i verkställighetslandet, tagit kännedom om de aktuella förhållandena synes *hovrätten* uppenbart.

Departementschefen. De i promemorian föreslagna bestämmelserna rörande prövotidens längd är såsom flera remissinstanser anmärkt i behov av

förtydligande. I samband med att bestämmelserna förts över från 11 § till 12 § har föreskriften i sistnämnda paragrafs första stycke om tillämpligheten av svensk lagstiftnings regler om villkorlig dom försetts med ett tillägg, som klart anger, att prövotiden ej får förlängas utöver den enligt svensk rätt gällande längsta tiden, fem år. Även i övrigt har en omformulering skett för att bestämmelserna skall bättre anpassas till vad som gäller enligt lagstiftningen om villkorlig dom i de andra nordiska länderna. Vad i annat land bestämts om övervakningstid skall tillämpas också i de fall, då denna redan från början förklarats avse endast en del av prövotiden. Så länge prövotiden löper kan emellertid den dömda, om övervakningen upphört, på nytt ställas under övervakning under de förutsättningar som anges i den svenska lagen om villkorlig dom. Över huvud taget skall vad i 12 § stadgas äga tillämpning så snart övervakning anordnats här, även om övervakningen sedermera upphört.

I princip torde den i annat nordiskt land meddelade domen böra vara bestämmande för utformningen av övervakningen här i riket. Det är emellertid nödvändigt, att den svenska övervakningsdomstolen erhåller befogenhet att upphäva eller ändra i domen meddelade föreskrifter i den mån det erfordras för anpassning till svenska förhållanden och den dömdes situation i Sverige. När övervakningsdomstolen mottagit tillsynen över övervakningen, bör den genast taga ställning till frågan i vad mån sådana åtgärder är erforderliga. Denna prövning bör ej ges karaktär av en ny påföljdsbestämning. Om den dömdes förhållanden sedermera ändras, skall frågan om erforderliga åtgärder avgöras i enlighet med svensk lagstiftning.

Särskild uppmärksamhet kräver spörsmålet hur man skall förfara då fråga uppkommer om förverkande av villkorligt medgivet anstånd. Såsom jag närmare kommer att utveckla vid 29 § föreslås, att 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen ej skall tillämpas i fråga om de utländska domar som avses med förevarande lagstiftning. Detta gäller också villkorlig dom, som innebär anstånd med verkställighet av utsatt straff. Sker förverkande av sådant anstånd — vilket prövas enligt svenska regler — bör alltså det redan i domen bestämda straffet verkställas, vare sig anledningen till förverkandet är misskötsamhet eller nytt brott. Den domstol som beslutar förverkandet bör samtidigt omvandla det utländska straffet till motsvarande svenska straff.

För det fall, att den villkorliga dom som finnes böra förklaras förverkad innefattar anstånd med straffs ådömande, har under remissbehandlingen framhållits åtskilliga svårigheter som kan uppstå, när domstol här i landet skall bestämma straff enligt svensk lag för gärningar, vilkas beskaffenhet fastslagits genom sakerförklaring i annat land. De tekniska komplikationer, som är förknippade med ett samarbete jämväl beträffande domar å villkorligt anstånd med straffs ådömande, får ej bagatelliseras. Såsom framhållits vid 10 § kan jag emellertid ej tillstyrka, att samarbetet begränsas till sådana villkorliga domar, som gäller anstånd med straffs verkställande. Som en utväg att lösa de problem som kan uppkomma i nu avsedda fall har Stockholms rådhusrätt föreslagit, att här i riket endast skulle prövas huruvida

förverkande skall ske, varefter frågan om bestämmande av påföljd skulle överlämnas till domslandet. En sådan ordning, som skulle innebära att domstolen i domslandet vid sin prövning av målet är bunden av beslut i tillsynslandet, huruvida domen skall förverkas eller ej, och som givetvis skulle få motsvarande tillämpning i fråga om svenska villkorliga domar, är jag icke beredd att tillstyrka.

När det gäller att bedöma det problem som här föreligger må beträffande de tillämpningstekniska svårigheterna framhållas, att flertalet domar torde komma att gälla gärningar, som är kriminaliserade i både domslandet och verkställighetslandet. Man torde också kunna räkna med att tillfredsställande uppgifter för bedömningen av brottsligheten i allmänhet står att finna i den tidigare domen. För sådana fall kan det knappast vara anledning till betänkligheter mot att påföljd för brottet får bestämmas här i landet. Lämpligt torde vara att även om framställning om förverkande icke gjorts av allmän åklagare, åklagare får tillfälle att utföra talan i målet (jfr 19 § andra stycket lagen om villkorlig dom). För att domstolen, vid förverkande av anstånd av det slag som nu avses, skall kunna bestämma påföljd för utomlands begånget brott förutsättes icke något särskilt medgivande av Kungl. Maj:t enligt 1 kap. 1 och 2 §§ strafflagen. I vissa fall kan förhållandena dock vara så komplicerade, att en handläggning inför svensk domstol icke är lämplig. Så kan också vara fallet, om domen avser gärningar som ej är kriminaliserade i Sverige eller frågan om förverkande aktualiserats på grund av annan misskötsamhet än brott. I sådana situationer ger förslagets 13 § den svenska domstolen möjlighet att hänskjuta frågan till myndighet i domslandet. Med hänsyn till det anförda bör framställning om övervakning här i riket icke kunna avböjas enbart därför, att brottsligheten är av den art, att svårigheter skulle uppkomma för svensk domstol vid bestämmande av påföljd.

När domstolen förklarar villkorligt anstånd med ådömande av straff förverkat, har den att enligt svensk lag bestämma påföljd för brottet och i förekommande fall annat brott, för vilket den dömde åtalats i Sverige. Därvid äger 4 kap. 1 och 2 §§ strafflagen tillämpning. Som påföljd kan också förekomma ungdomsfängelse eller förvaring i säkerhetsanstalt (15 § lagen om villkorlig dom, 2 och 3 §§ lagen om ungdomsfängelse, 2 § lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt). Även när fråga är om förverkande av anstånd med verkställigheten av ett i domen utsatt straff, finns möjlighet att ådöma ungdomsfängelse eller förvaring. Enligt förslagets 29 § göres från de svenska reglerna om sammanträffande av brott och förändring av straff undantag endast beträffande 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen.

Överenskommelsen om samarbete mellan de nordiska länderna på förevarande område innebär, att det i princip är myndigheterna i det land där övervakningen anordnas som har att besluta om erforderliga åtgärder i fråga om den villkorliga domen. I vissa fall skall emellertid myndighet i domslandet äga besluta härom. Så är fallet, om frågan hänskjutits dit (se 13 §) eller den dömde där övertygas om annat brott (jfr 15 § tredje stycket). Även myndighet i annat land skall kunna förklara villkorligt anstånd för-

verkat (jfr 14 §). Meddelas beslut i enlighet med vad nu sagts i fråga om utländsk villkorlig dom, beträffande vilken övervakning anordnats här i riket, torde beslutet såsom föreslagits i promemorian böra äga giltighet här. Det betyder, att beslut som i domslandet meddelas om annan åtgärd än förverkande kan komma att konkurrera med beslut i verkställighetslandet. Några större problem torde detta dock ej medföra, då riskerna för svårigheter torde kunna elimineras genom att vederbörande myndigheter samråder, innan beslut fattas rörande den som står under övervakning.

13 §.

Paragrafen, som motsvarar 14 § i det vid *departementspromemorian* fögade lagutkastet, innehåller bestämmelse om möjlighet att hänskjuta fråga om åtgärd mot villkorligt dömd till domslandets myndigheter. Enligt promemorian bör denna möjlighet stå öppen oavsett om övervakningen av den villkorligt dömd varit överförd hit eller ej. Det framhålles att, om övervakningen överflyttats hit, det endast sällan torde finnas anledning för domstolen att skjuta ifrågakvarande spörsmål från sig. Som exempel, då detta kan vara lämpligt, nämnes det fallet, att den villkorliga domen avser gärning, som icke är straffbar i Sverige, och frågan gäller förverkande av det villkorliga anståndet och bestämmande av straff för gärningen.

Departementschefen. Såsom nämnts vid 12 § innebär överflyttning av övervakningen över den som villkorligt dömts, att det i princip är myndigheterna i det land där övervakningen utövas som har ansvaret för att erforderliga åtgärder vidtages. I vissa fall kan det emellertid, som också utvecklats i det föregående, vara lämpligt att myndighet i domslandet får avgöra frågan om eventuell åtgärd mot den dömd. Med hänsyn till att enligt huvudregeln i 12 § vad i svensk lag är stadgat om villkorlig dom skall tillämpas, när övervakning över den som erhållit villkorlig dom i Danmark, Finland, Island eller Norge anordnats här, behövs en uttrycklig bestämmelse om möjlighet att hänskjuta saken till domslandets myndigheter. Stadgande härom har upptagits i förevarande paragraf. Motsvarande paragraf i promemorian (14 §) hade en vidsträcktare innebörd och gällde även det fall, att övervakning ej var anordnad här i riket. Lagbestämmelser i sistnämnda hänseende torde emellertid icke vara erforderliga; härtill återkommer jag vid 14 §.

Den i förevarande paragraf föreslagna regeln är fakultativ. Det är icke avsikten att stadga någon ovillkorlig skyldighet att hänskjuta frågor, som här avses, till domslandet. Tvärtom bör frågorna i görligaste mån avgöras i det land där övervakningen utövas.

14 §.

I departementspromemoriens lagutkast har motsvarande paragraf ordningsnumret 13. Paragrafen avser förverkande av utomlands meddelad villkorlig dom, när övervakning ej anordnats här.

Det framhålles i *departementspromemorian* att, när någon som blivit villkorligt dömd i annat nordiskt land ställes under tilltal här i riket på grund av annat brott, det är angeläget, att brottsligheten i dess helhet kan komma under bedömande i ett sammanhang. Om övervakning anordnats här i riket, blir ett sådant enhetligt bedömande möjligt på grund av reglerna i 12 § andra stycket. Befogenhet att i anledning av annat brott upptaga fråga om förverkande av den villkorliga domen föreslås tillkomma svensk domstol även då övervakning ej anordnats här, vare sig detta beror på att den villkorliga domen ej är förenad med övervakning eller på att övervakningen ej överflyttats till Sverige. För att slumpmässighet skall undvikas, bör i princip prövning ske i samtliga fall, där paragrafen kan tillämpas, vilket förutsätter att erforderliga uppgifter angående villkorliga domar som meddelats i nordiskt land står till buds. I *promemorian* framhålles vidare, att det utan uttrycklig bestämmelse torde vara klart, att stadgandet icke skall tillämpas, om det villkorliga anståndet redan har förklarats förverkat i annat nordiskt land.

Yttrandena. *Riksåklagarämbetet* ifrågasätter, om det verkligen finns tillräckliga sakliga skäl att bereda möjlighet för svenska domstolar att förklara utomlands meddelat villkorligt anstånd förverkat även i fall, då övervakning icke är anordnad här i riket. Ämbetet framhåller, att en konsekvent tillämpning av det föreslagna stadgandet torde förutsätta, att svensk domstol i varje mål om brott, som kan föranleda frihetsstraff, har tillgång till straffuppgifter rörande den tilltalade från de övriga nordiska länderna. Även *statsåklagaren i Göteborg*, med vilken *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* instämmer, understryker de med stadgandet förenade praktiska svårigheterna och nämner, att åklagarna — med hänsyn till att brottslingar i allt större utsträckning förövar brott utom det egna landet — i mycket större antal fall än vad *promemorian* förutsatt torde bli tvungna att rekvidrera utdrag ur samtliga de nordiska ländernas straffregister.

Departementschefen. Att såväl den brottslighet, över vilken dömts villkorligt, som den brottslighet, om vilken den dömdes övertygas här i riket, bedömes samtidigt synes mig av humanitära och kriminalpolitiska skäl värt att eftersträva. Jag biträder därför förslaget om en regel angående möjlighet att här förklara villkorlig dom förverkad jämväl i fall, då övervakning ej anordnats här.

Prövning enligt den föreslagna regeln förutsätter kännedom om den tidigare meddelade villkorliga domen. Av praktiska skäl kan det självfallet ej komma i fråga att i varje mål, som är av den beskaffenhet att utdrag ur det svenska straffregistret skall anskaffas, uppgift om tidigare ådömda påföljder införskaffas från övriga nordiska länder. Sådan rekvisition synes vara påkallad endast i fall, när den tilltalade är medborgare i annat nordiskt land eller den i målet tillgängliga personutredningen ger anledning till antagande, att den tilltalade eljest uppehållit sig där under sådana omständigheter, att han kan ha erhållit villkorlig dom. Redan nu förekommer

visst samarbete mellan straffregisterförande myndigheter i de nordiska länderna. Frågan om utvidgning av detta samarbete är under övervägande och har tagits upp vid gemensamma nordiska överläggningar. En tänkbar lösning på det problem som här föreligger är, att samtliga nordiska domar registreras i medborgarskapslandets straffregister. Erforderliga uppgifter för det nordiska verkställighetssamarbetet skulle då för viss person erhållas genom utdrag från detta register. Vid behandlingen av följdändringar till den nu föreslagna lagen torde få upptagas frågan om de utökningar av registreringen och skyldigheten att införskaffa registerutdrag, som verkställighetssamarbetet förutsätter.

I de fall, som avses i denna paragraf, föreligger icke skyldighet för svensk domstol att förklara anståndet förverkat. Med hänsyn till att förutsättningarna för förverkande av villkorlig dom ej är desamma i de olika länderna kan det — även om svensk lag i princip skall tillämpas vid prövning av förverkandefrågan — finnas anledning för den svenska domstolen att taga viss hänsyn till huruvida den nya brottsligheten skulle ha föranlett förverkande enligt domslandets rätt. Det torde vidare ej sällan finnas skäl att låta domslandets eller övervakningslandets myndigheter avgöra, vilken åtgärd som skall vidtagas med avseende å den villkorliga domen. Detta gäller också, om det nya brottet är av lindrig art och enligt den svenska domstolens mening därför icke bör leda till förverkande men kan motivera ändrade eller nya föreskrifter eller förlängning av prøvotiden. I promemorians lagförslag upptogs en uttrycklig regel om att frågan kunde hänskjutas till behörig myndighet i annat nordiskt land. Då det nu föreliggande förslaget icke innefattar någon skyldighet för svensk domstol att besluta angående den utomlands meddelade villkorliga domen, synes det icke vara erforderligt att i lagen upptaga en sådan regel. Skäl synes emellertid föreligga, att den svenska domstol som dömer över den nya brottsligheten underrättar vederbörande myndighet i domslandet eller verkställighetslandet om vad som här förevarit; bestämmelser härom torde kunna upptagas i tillämpningsföreskrifterna. Erforderliga åtgärder kan då vidtagas i det andra landet. I fråga om svenska förhållanden i motsvarande situation må nämnas, att domstol utan yrkande kan upptaga fråga om åtgärd med avseende å den villkorliga domen (12 och 19 §§ lagen om villkorlig dom).

15 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överflyttande av övervakning över person, som erhållit villkorlig dom här i landet, till Danmark, Finland, Island eller Norge. Beträffande de synpunkter, som bör leda till sådan åtgärd, får hänvisas till vad som anförts vid 10 §. Framställning om överflyttning göres av övervakningsdomstolen, se 25 § andra stycket.

Sedan övervakningen överflyttats till annat nordiskt land, ankommer det på detta lands myndigheter att vidtaga erforderliga åtgärder mot den dömda. Vad därvid beslutas om prøvotidens längd, föreskrifter o. dyl. skall enligt paragrafens andra stycke äga giltighet här. Betydelsen härav framträ-

der, om sedermera här i landet uppkommer fråga om åtgärd mot den dömde (jfr tredje stycket) eller övervakningen återflyttas hit. Den i andra stycket givna regeln avser icke förverkande av det villkorliga anståndet; här om stadgas i 16 §.

Överflyttande av övervakningen till annat nordiskt land innebär i princip, att svensk myndighet icke längre skall äga vidtaga åtgärd i fråga om den villkorliga domen. Om den dömde vid svensk domstol övertygas om annat brott, bör dock sådan åtgärd, däri inbegripet förverkande, kunna beslutas här; därvid blir 13 § lagen om villkorlig dom att tillämpa. Detsamma bör givetvis gälla, om behörig myndighet i annat nordiskt land hänskjuter fråga om åtgärd hit (jfr vad beträffande villkorlig dom som meddelats i sådant land anförts vid 12 och 13 §§). Bestämmelser i förevarande avseenden har upptagits i tredje stycket av 15 §.

Ett spörsmål, som icke regleras i lagförslaget, gäller förfarandet, då underrättelse ingår från annat nordiskt land att någon här i landet villkorligt dömd, beträffande vilken övervakningen utövas här eller som ej står under övervakning, blivit dömd utan att det villkorliga anståndet förklarats förverkat. Såsom antytts vid 14 § föreligger icke hinder att här i riket besluta åtgärd enligt lagen om villkorlig dom på grund av den dömdes uppförande utomlands. Behörig domstol är enligt 18 § lagen om villkorlig dom övervakningsdomstolen eller, om den dömde ej står under övervakning, den domstol som först har avgjort det mål, vari den villkorliga domen meddelats. Sådan fråga kan enligt 19 § lagen om villkorlig dom väckas — förutom av vissa angivna personer — av domstolen själv. Har behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge för kännedom översänt straffdom, som dock ej innehåller beslut om förverkande av den villkorliga domen, torde den svenska domstolen, utan att särskild föreskrift meddelas därom, alltid ha anledning att pröva frågan om åtgärd enligt lagen om villkorlig dom. Spörsmålet torde härvid få bedömas enligt 12 § lagen om villkorlig dom, även om anledningen till att ärendet hänskjutits hit är ny brottslighet. Bestämmandet av straff för den nya brottsligheten avgöres nämligen av domstolen i det andra landet; den frågan kan icke hänskjutas hit under återopande av bestämmelserna i den nu föreslagna lagen. Tillämpning av 13 § lagen om villkorlig dom, som i allmänhet förutsätter ådömande av gemensamt straff, kommer alltså ej i fråga. Den i det andra landet meddelade domen torde i allmänhet kunna godtagas som grund för ingripande, utan att egentlig ny prövning av frågan, huruvida den dömde är skyldig till brottet, behöver företagas här. Vad nu anförts tar icke sikte på det fallet, att svensk domstol på grund av reglerna i 1 kap. strafflagen är behörig att efter i vederbörlig ordning väckt åtal pröva fråga om ansvar enligt svensk lag.

16 §.

Lika väl som svensk domstol skall kunna förklara villkorlig dom som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge förverkad oberoende av om övervakningen utövas här i riket eller ej (12 och 14 §§), skall myndig-

het i dessa länder kunna förordna om förverkande av villkorlig dom som meddelats här i riket. I förevarande paragraf stadgas, att sådant förordnande skall äga giltighet här. Uttrycket »äga giltighet» har samma innebörd som motsvarande uttryck i 12 §. Förordnandet skall alltså ha samma betydelse som om det meddelats här i riket; någon verkställighet av det ovillkorliga straffet — vilket vid förverkandet bestämts i det andra landets straffart — kommer dock ej i fråga här, om icke särskild framställning göres därom.

Om tillsyn över villkorligt frigiven m. m.

Beträffande villkorlig frigivning från ordinärt frihetsstraff gäller i de olika länderna i huvudsak följande.

Danmark: Villkorlig frigivning sker endast från fængsel, ej från hæfte. När två tredjedelar av strafftiden, dock minst nio månader, avtjänats, blir den dömd i de flesta fall villkorligt frigiven; han kan även friges när hälften av strafftiden, dock minst fyra månader, avtjänats, om det är motiverat av omständigheterna. Prövotiden utgöres av den återstående strafftiden, dock minst två år. Den villkorliga frigivningen är i allmänhet förenad med tillsyn. Livstidsfångar friges endast genom benådning.

Finland: Villkorlig frigivning kan ske från såväl tukthus som fängelse. Återfallsbrottslingar kan friges fakultativt, sedan två tredjedelar av strafftiden, dock minst sex månader, avtjänats; förstagångsbrottslingar kan friges fakultativt, då hälften av strafftiden, dock minst sex månader, avtjänats. Obligatorisk villkorlig frigivning sker — om icke justitieministern förordnar annat — då en sjättedel av straffet återstår; dock skall minst sex månader vara avtjänade. Prövotiden utgöres av återstående strafftid, ökad med ett år, dock högst fem år. Prövotiden kan förlängas med högst två år. Tillsyn under prövotiden etableras alltid vid såväl fakultativ som obligatorisk frigivning. Livstidsfångar friges genom benådning.

Island: Villkorlig frigivning kan ske från fangelsi, när två tredjedelar av strafftiden, dock minst åtta månader, avtjänats. Prövotiden utgöres av återstående strafftid, dock minst två år, och är förenad med övervakning.

Norge: Villkorlig frigivning kan endast äga rum från fengsel, ej från hefte. Den är alltid fakultativ och kan ske sedan två tredjedelar av strafftiden, dock minst fyra månader, avtjänats; om särskilda omständigheter föreligger, kan den, som dömts till fengsel i tre år eller däröver, villkorligt friges, när han avtjänat hälften av straffet. Livstidsfångar kan villkorligt friges efter tolv år. Prövotiden utgöres av återstående strafftid, dock minst två år; för livstidsfångar är prövotiden tio år. Den villkorliga frigivningen är i allmänhet förenad med tillsyn.

Sverige: Villkorlig frigivning kan ske från såväl straffarbete som fängelse. Den dömd skall obligatoriskt friges, om straffet uppgår till minst sex månader och han avtjänat fem sjättedelar av strafftiden, medan fakultativt

frigivning kan äga rum sedan två tredjedelar av strafftiden, dock minst fyra månader, avtjänats. Tillsynstiden utgöres av återstående strafftid, dock minst ett år, om det ådömda straffet uppgår till ett år eller däröver, och eljest sex månader; tiden kan förlängas med högst ett år. Frigivningen är i allmänhet förenad med tillsyn. Livstidsfångar friges efter benådning.

Reglerna om tillsyn över villkorligt frigiven har i förslaget utformats efter mönster av reglerna om övervakning av villkorligt dömd. Vad som i det föregående uttalats under 10—16 §§ har därför betydelse också beträffande 17—23 §§. Även i fråga om den kritik, som under remissbehandlingen framförts mot departementspromemorian i förevarande del, hänvisas till vad som anförts i föregående avsnitt.

17 §.

Tillsyn över person, som villkorligt frigivits från ordinärt frihetsstraff i Danmark, Finland, Island eller Norge, torde böra upptagas här i riket under samma förutsättningar, som föreslagits beträffande övervakning av villkorligt dömd. Förevarande paragraf har därför avfattats i nära överensstämmelse med 10 §.

18 §.

Paragrafen, som har samma lydelse som 18 § första stycket i departementspromemorian lagutkast, anger att tillsynsman skall utses i Sverige.

19 §.

Paragrafen motsvarar 18 § andra stycket och 19 § i departementspromemorian lagutkast. I sin nu föreslagna utformning ansluter sig paragrafen nära till 12 §. Vad som där anförts rörande prøvotid, övervakning och förverkande gäller motsvarande frågor beträffande tillsyn över villkorligt frigiven. Det är dock att märka, att prøvotiden här över huvud icke får förlängas. Detta sammanhänger med att prøvotiden i de andra ländernas lagstiftning regelmässigt är längre än enligt svensk lag men å andra sidan icke, bortsett från finsk lag, kan förlängas.

Har tillsyn anordnats här i riket, blir enligt 29 § reglerna i strafflagen om sammanträffande av brott och om förändring av straff att tillämpa om den dömd lagföres för nytt brott, dock med det viktiga undantaget, att 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen icke skall gälla. Eftersom 4 kap. 3 § strafflagen ej är tillämplig, kan förverkande på grund av brott som begåtts före straffverkställighetens början icke ske. Enligt 13 § andra stycket lagen om villkorlig frigivning förutsättes nämligen för förverkande, att förhöjt straff ådömes jämlikt 4 kap. 3 § strafflagen.

20 §.

Denna paragraf motsvarar 21 § i promemorian utkast och bör jämföras med 13 § i det nu framlagda förslaget. Liksom när det gäller övervakning av villkorligt dömd torde möjlighet böra finnas att hänskjuta här i riket upp-

kommen fråga angående åtgärd mot den, som villkorligt frigivits i annat nordiskt land, till myndighet i det land, där den villkorliga frigivningen skett.

21 §.

Paragrafen, som motsvaras av 20 § i departementspromemorian, har utformats i nära överensstämmelse med 14 §. Med hänsyn till att brott före prøvotidens början ej enligt samtliga berörda länders regler kan medföra förverkande av den villkorligt medgivna friheten, har dock tillämpningsområdet ansetts böra begränsas till att avse brott som begåtts under prøvotiden.

22 §.

Paragrafen avser överflyttande av tillsyn över den som villkorligt frigivits i Sverige och motsvaras när det gäller övervakning av villkorligt dömd av 15 §.

Har tillsynen över den som här villkorligt frigivits överflyttats till annat nordiskt land, bör ansvaret för att erforderliga åtgärder vidtages mot den frigivne ligga hos det landets myndigheter i enlighet med lagstiftningen där. Av tredje stycket i 22 § framgår emellertid att även svensk myndighet under vissa förutsättningar kan ingripa. Övertygas den frigivne av svensk domstol om brott, skall frågan om förverkande av den villkorligt medgivna friheten prövas enligt 13 § lagen om villkorlig frigivning. Anledning att underlåta förverkande kan dock måhända oftare föreligga i fall, som nu avses, än då tillsynen utövas i Sverige.

Om myndighet i annat nordiskt land hit hänskjuter fråga om åtgärd mot den villkorligt frigivne med anledning av annan misskötsamhet än brott, kommer ärendet att handläggas av fångvårdsstyrelsen enligt 11 § lagen om villkorlig frigivning. Tveksamhet kan däremot möjligen föreligga beträffande de åtgärder, som skall vidtagas här, om ärendet hänskjutits hit på grund av att den frigivne under prøvotiden begått brott, för vilket han i det andra landet fällts till ansvar, eller meddelande inkommit om sådan åtgärd utan att den villkorligt medgivna friheten förklarats förverkad. Tillämpning av 13 § lagen om villkorlig frigivning — som förutsätter att svensk domstol finner den frigivne övertygad om brott och bestämmer straff — kommer icke i fråga. Även ärende av detta slag torde böra handläggas av fångvårdsstyrelsen. Styrelsen får därvid bedöma frågan om åtgärd mot den frigivne enligt 11 § lagen om villkorlig frigivning. Även om denna paragraf icke är tillämplig, när domstol enligt 13 § i samma lag finner den frigivne övertygad om brott, hindrar nämligen paragrafens ordalydelse icke dess tillämpning, när den frigivne misskött sig genom brottslighet, för vilken han ej åtalats vid svensk domstol.

23 §.

Paragrafen är utformad i överensstämmelse med 16 §. Har förverkande av den villkorligt medgivna friheten skett, kan lagföring här i riket för ytter-

ligare brott ej påverka den villkorliga frigivningen. De svenska reglerna om sammanträffande av brott i 4 kap. strafflagen är emellertid i detta fall tillämpliga, och hänsyn kan alltså komma att få tagas till den utomlands avtjänade återstoden av det tidigare straffet.

Gemensamma bestämmelser

24 §.

I paragrafen anges för de olika verkställighetsformerna gemensamma förutsättningar för bifall till framställning om verkställighet här. Paragrafens två första stycken motsvaras av 24 § i det till departementspromemorian hörande lagutkastet. Tredje stycket saknar motsvarighet i utkastets text.

Enligt 1948 års lag om verkställighet av bötesdomar, som meddelats i Danmark eller Norge, får verkställighet här ej ske, om domen icke vunnit laga kraft eller om hinder mot verkställigheten genom preskription eller annorledes uppstått enligt lagstiftningen i den stat, där domen meddelats, eller enligt svensk lag. Vidare stadgas i nämnda lag, att framställning om verkställighet bör avslås, om denna finnes gälla en politisk förbrytelse eller över huvud en straffbelagd handling som är förövad för att främja ett politiskt ändamål. Framställning kan enligt 1948 års lag också avslås, om detta finnes påkallat av hänsyn till en tredje stat.

Enligt 24 § i *departementspromemorian* skall framställning om verkställighet, övervakning eller tillsyn göras av behörig myndighet i den andra staten. Som förutsättning för bifall uppställs, att domen är verkställbar i den stat där den meddelats. Något formellt krav på att domen skall ha vunnit laga kraft har icke uppställts. Genom kravet på att domen skall vara verkställbar förhindras verkställighet, när sådan ej kan ske i domslandet på grund av preskription, den dömdes död — då fråga är om avgöranden, som avses i 1 § — eller av annan orsak. I övrigt uppställs inga absoluta hinder mot bifall.

Beträffande de allmänna förutsättningarna för bifall till framställning från annat nordiskt land om verkställighet anföres i promemorian bl. a. följande:

I det föregående har framhållits, att en lagligen grundad framställning om verkställighet från annat nordiskt land som regel skall bifallas; någon omprövning av skuldfrågan eller av straffmätningen skall ej ske. Utrymme finns emellertid för en diskretionär prövning. Härvid kan hänsyn tagas till sådana omständigheter, som för närvarande enligt 1948 års lag utgör hinder för bifall. Beaktas kan även, huruvida domen avser gärning, som ej är straffbelagd här i riket. Avsikten är dock icke, att omständigheter som nu sagts skall regelmässigt medföra hinder mot bifall till framställningen. Vad särskilt angår frihetsstraff torde — om ett avslag endast skulle medföra att straffet verkställdes i domslandet — framställningen i regel böra bifallas även i fall som de nyss antydda eller i fall, där fråga är om straff för gärning, för vilken dom, friande eller fällande, tidigare har meddelats

här i landet. När fråga är om politiskt brott torde de principer, som har kommit till uttryck i 4 § av den nordiska utlämningslagen, kunna tjäna till vägledning även vid prövning av framställning enligt förevarande lag.

Vid bedömande, huruvida framställning om verkställighet bör bifallas, är enligt promemorian vidare att beakta innehållet i den paragraf (25 §), som i det nu framlagda förslaget motsvaras av 29 §:

Enligt denna leder bifall till framställningen i allmänhet till att åtal ej kan väckas här i riket för gärning, som avses med den i det andra landet meddelade domen. Om det undantagsvis finnes angeläget att här framställa yrkande om strängare påföljd eller påföljd av annan art, kan detta därför utgöra skäl för avslag å framställningen. Ett liknande spörsmål uppkommer, om från det andra landets sida uppställes villkor motsvarande vad som för överflyttning av verkställighet av svensk dom stadgas i 9 §. I sådant fall torde den svenska myndigheten ha att undersöka, huruvida den dömde här i riket skall åtalas eller straffas för annat brott, och om så finnes vara fallet, bifalla framställningen endast under förutsättning att medgivande till åtal eller straffverkställighet lämnas eller den dömde hit utlämnas för sådant ändamål. — — —

Den i 4 § andra stycket av 1948 års lag upptagna bestämmelsen angående hänsynstagande till en tredje stat synes icke vara av någon större praktisk betydelse. Då sådan stats intresse, om det i undantagsfall påkallar beaktande, kan tillgodoses inom ramen för den fria prövningsrätten, torde särskild bestämmelse i detta avseende icke vara erforderlig.

Beträffande verkställighet av frihetsstraff eller anordnande av övervakning eller tillsyn här i riket förordas i promemorian, att den dömde — om det ej av särskilda skäl finnes onödigt — själv beredes tillfälle att ge sin mening till känna, innan framställningen prövas.

Yttrandena. Den i promemorian angivna principen att något absolut hinder icke skall gälla för verkställighet här i riket av dom, som meddelats i annat nordiskt land, så snart domen är verkställbar i det andra landet, har föranlett vissa erinringar.

Svea hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge, fångvårdsstyrelsen och utlämningsnämnden har ifrågasatt, om ej en uttrycklig inskränkning i överflyttningens möjligheterna bör göras beträffande politiska brott. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* har anfört, att framställning om sådan överflyttning lättare kan avslås under hänvisning till gällande lag än efter en diskretionär prövning, där avgörandet framstår som helt skönsmässigt. *Svea hovrätt* påpekar, att det under förarbetena till lagen den 5 juni 1959 om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge anfördes, att det icke vore motiverat, att utlämning måste vägras beträffande sådana politiska brott som t. ex. spioneribrott. Hovrätten menar emellertid, att skäl ej kan anses föreligga att utöver de nordiska utlämningsreglerna öppna möjligheter till verkställighet här i landet av domar för politiska brott. I motsats till vad som enligt den nordiska utlämningslagen är fallet skulle för övrigt enligt departementspromemorians lagutkast jämväl svenska medborgare kunna bli föremål för åtgärder i Sverige till följd av dylika domar.

Utlänningsnämnden motiverar sin ståndpunkt med att den föreslagna ordningen, enligt vilken verkställighetsfrågan skall vara underkastad administrativ myndighets diskretionära prövning, icke kan anses utgöra tillräcklig garanti mot att verkställighet för politiskt brott ej kommer att ske.

Några remissmyndigheter, bland dem *hovrätten över Skåne och Blekinge*, *hovrätten för Västra Sverige* och *Advokatsamfundet*, har funnit önskvärt att i lagtexten intages bestämmelse om rätt för den dömde att yttra sig angående ifrågasatt överflyttning av verkställighet eller anordnande av övervakning eller tillsyn. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* anser dessutom, att den dömde bör i lagen tillerkännas rätt att själv begära vidtagande av dylika åtgärder. Även om den dömde kan göra en hemställan hos den enligt bestämmelserna behöriga myndigheten om att denna gör framställning om verkställighetsöverflyttning, är han likväl icke enligt lagutkastet berättigad att själv göra framställning hos myndighet i det land, till vilket han önskar få verkställigheten överflyttad. *Hovrätten* förordar, att de fall, då den dömde själv begär verkställighetsöverflyttning, skjutes fram såsom de primära i lagen. Han bör, dock utan rätt till veto mot överflyttning, alltid vara garanterad rätten att bli hörd i ärendet. Till stadgandet bör fogas en bestämmelse om att framställning av den dömde ej må bifallas, om den ej biträdes av behörig myndighet i den stat där domen meddelats eller i den stat på vilken verkställigheten eljest ankommer.

Departementschefen. Paragrafens första stycke har erhållit en avfattning, som något jämkats i syfte att klart ange, att all verkställighet enligt 1 § omfattas av bestämmelsen.

Varje i samarbetet deltagande land kommer att i sin lagstiftning om samarbetet angiva, vilka myndigheter i det egna landet, som är behöriga att göra framställning om verkställighetsöverflyttning. Så har skett i 25 § andra stycket av den svenska lagen. I de tillämpningsföreskrifter, som avses utfärdade i administrativ väg, torde övriga nordiska länders regler härutinnan böra återges i den utsträckning de kan ha betydelse för svenska myndigheters handlande. Tillämpningsföreskrifterna bör vidare innehålla bestämmelser angående de handlingar, som skall fogas vid framställning om verkställighet.

I andra stycket torde som formell förutsättning för bifall till framställning om verkställighet här eller anordnande av övervakning eller tillsyn böra uppställas, att domen är verkställbar i domslandet. Vad angår de synpunkter, som därutöver bör anläggas vid prövning av dylika framställningar, har man vid de nordiska överläggningarna icke funnit önskvärt att binda de prövande myndigheterna genom ytterligare lagföreskrifter. Samarbetet måste såsom under remissbehandlingen anförts vara byggt på förtroende för rättsväsendet i grannländerna. Jag delar den uppfattning om de allmänna förutsättningarna för verkställighetsöverflyttning, som kommit till uttryck i departementspromemorian.

Inom den vida ram för samarbetets omfattning, som härigenom öppnas,

finns utrymme för en diskretionär prövning i det land där verkställighet avses skola ske. Jag vill emellertid erinra om vad som framhållits vid redogörelsen för de allmänna grunderna för samarbetet, nämligen att det förutsättes att framställningar i enlighet med förevarande lagstiftning regelmässigt skall bifallas.

I enlighet med det anförda har några speciella begränsningar för samarbetsreglernas tillämpningsområde icke uppställts, vare sig beträffande straff för politiska brott eller eljest. Det bör observeras, att situationen här ej är densamma, som då utlämning begäres. Bifall till en framställning om utlämning leder i de flesta fall till att den utlämnade i det andra landet följdes till ansvar och bestraffas. Har någon redan dömts för politiskt brott och finns han kvar i domslandet när verkställigheten begäres överflyttad, kan bifall till denna framställning knappast väcka några betänkligheter från sådana synpunkter, som ligger bakom skyddsregeln i 4 § av den nordiska utlämningslagen. Om däremot den dömde uppehåller sig i Sverige, när verkställighet begäres här, liknar situationen mera den med nyssnämnda skyddsregel avsedda. I sådana fall torde, såsom framhållits i departementspromemorian, de principer, för vilka denna regel är ett uttryck, kunna tjäna till vägledning.

I paragrafens tredje stycke har uttryckligt stadgande upptagits om att den dömde skall beredas tillfälle att yttra sig, innan framställning enligt denna lag avgöres här. Stadgandet gäller icke framställningar enligt 1 § rörande böter m. m. Att lämna den dömde tillfälle att yttra sig i sådana ärenden skulle innebära en omgång, som icke nödvändiggöres av hänsyn till den dömde. Den föreslagna regeln torde icke böra vara undantagslös. Om t. ex. den dömde yttrat sig i domslandet, innan framställningen därifrån gjordes, synes det icke vara nödvändigt att den svenska myndigheten bereder honom tillfälle till yttrande.

Det torde icke vara lämpligt, att i lagen öppnas möjlighet för den dömde att direkt hos verkställighetslandets myndigheter göra framställning om överflyttning. Eftersom sådan framställning icke skulle kunna bifallas, om den ej biträddes av behörig myndighet i den stat från vilken överflyttning begäres, synes en framställning direkt till myndighet i verkställighetslandet innebära onödig omgång. Önskar den dömde taga initiativ till en överflyttning, är den naturliga vägen, att han vänder sig till den myndighet, som har att göra framställning härom, för att redan på detta stadium förvissa sig om att han kan påräkna myndighetens stöd. Att i lag reglera formerna för sådan hänvändelse torde vara överflödigt. Skulle till äventyrs den dömde vända sig direkt till myndighet i det land, dit verkställigheten begäres överflyttad, lär hans framställning utan prövning komma att vidarebefordras till vederbörande myndighet i domslandet.

I administrativ väg torde få meddelas regler om att framställning från svensk myndighet till annat land om överflyttning av verkställighet dit eller anordnande där av övervakning eller tillsyn om möjligt skall åtföljas av den dömdes yttrande i frågan eller av bevis att han fått tillfälle att yttra sig.

25 §.

Paragrafen motsvarar 26 § första stycket och 29 § i det vid departementspromemorian fogade lagutkastet. Såvitt avser verkställighet enligt 1 § finns motsvarighet i 3 § 1948 års lag.

Enligt *departementspromemorian* skall framställning om överflyttning av verkställighet till Sverige prövas i fall, som avses i 1 §, av justitiekanslern och i övriga fall av fångvårdsstyrelsen. Promemorian upptager regler angående fångvårdsstyrelsens sammansättning vid prövning av framställningar om överflyttning samt angående omröstning i sådana ärenden. När det gäller verkställighetsöverflyttning från Sverige till annat nordiskt land föreslås i promemorian, att framställning göres beträffande böter m. m. av justitiekanslern (jfr 10 § förordningen den 14 december 1917 ang. indrivning och redovisning av böter), beträffande frihetsstraff och tillsyn över villkorligt frigiven av fångvårdsstyrelsen och beträffande övervakning över villkorligt dömd av övervakningsdomstolen.

Yttrandena. Beträffande prövningen av frågor rörande verkställighet av frihetsstraff samt anordnande av övervakning eller tillsyn har *fångvårdsstyrelsen* icke velat motsätta sig — med hänsyn till den centrala ställning styrelsen intager inom kriminalvårdens anstalts- och frivård — att denna prövning lägges å styrelsen, ehuru dessa arbetsuppgifter delvis får anses främmande för styrelsens hittillsvarande verksamhet.

Hovrätten över Skåne och Blekinge däremot finner det mindre lämpligt att genom direkt föreskrift i lagen förlägga prövningsbefogenheten hos fångvårdsstyrelsen:

Av motiven till 24 § följer att det skall finnas utrymme för en diskretionär prövning av fråga om verkställighet av dom enligt den föreslagna lagen. Hänsyn skall bl. a. kunna tagas till att framställningen finnes gälla en politisk förbrytelse eller överhuvud en straffbelagd handling som är förövd för att främja ett politiskt ändamål. Det kan enligt hovrättens mening ifrågasättas om icke sådan fråga bör prövas av Kungl. Maj:t och icke av förvaltningsmyndighet. I varje fall synes det vara mindre lämpligt att genom direkt föreskrift i lagen förlägga prövningsbefogenheten till fångvårdsstyrelsen, vilket utesluter att sådan fråga ens i undantagsfall kan prövas av Kungl. Maj:t.

I fråga om de föreslagna föreskrifterna om fångvårdsstyrelsens sammansättning vid prövningen av nu berörda ärenden har *fångvårdsstyrelsen* uttalat, att det icke synes nödvändigt att binda sig för en viss lösning i själva lagen. Erforderliga bestämmelser torde lika väl kunna upptagas i tillämpningsföreskrifterna. *Föreningen Sveriges stadsfiskaler* anser att, enär prövning av framställning om verkställighet av frihetsstraff innefattar ett ställningstagande bland annat till frågor vilkas bedömning normalt åvilar åklagare, föreskrift bör intagas i lagen om att fångvårdsstyrelsen vid handläggning av sådant ärende skall bestå jämväl av en representant för riksåklagarämbetet.

Frågan om vilken myndighet som skall ha befattning med verkställighetsärenden rörande bötesdomar och därmed jämställda beslut har ingående dryftats av *justitiekanslersämbetet*, som förordar, att sådana verkställighetsärenden icke vidare skall handläggas av ämbetet utan handhas av utmätningsmännen. Ämbetet har härutinnan anfört:

Den erfarenhet justitiekanslersämbetet erhållit av nuvarande bestämmelsers tillämpning under mer än ett decennium talar bestämt för att här förevarande bötesärenden ej vidare böra handläggas av justitiekanslern. Bortsett från ett förhållandevis ringa antal ärenden äro såväl de svenska som de danska och norska ärendena icke av annan beskaffenhet än de vanliga svenska ärendena om indrivning av böter m. m. De kunna alltså som regel utan olägenhet handhas av utmätningsmännen rent rutinmässigt. De danska och norska ärendena ha icke i praktiken, såvitt för justitiekanslersämbetet är bekant, medfört några som helst svårigheter. Däremot ha invändningar ibland framställts i de svenska ärendena, nämligen vid verkställigheten i Danmark och Norge. Såsom exempel å sådana invändningar må nämnas, *att* den bötfälde ej skulle ha begått den åtalade gärningen, *att* han i så måtto skulle ha behandlats orättvist, att svenskar som begått samma förseelse som han själv — t. ex. överskridit föreskriven hastighet vid färd med motorfordon — ej blivit rapporterade eller åtalade, *att* förundersökningen i ett eller annat avseende skulle vara felaktig eller bristfällig, *att* den bötfälde ej kallats till huvudförhandling, *att* han alltför sent fått underrättelse om huvudförhandlingen, *att* han ej före indrivningen erhållit kännedom om domen, *att* han ej fått domen »förkyndt» för sig eller »vedtatt» densamma, *att* han ansett straffet för högt *samt att* han helt eller delvis betalt det belopp varom fråga är. — — De invändningar som sålunda förekommit äro — — icke av den beskaffenheten, att icke utmätningsmännen skolat kunna taga ställning till desamma och vidtaga därav föranledd åtgärd — som regel allenast att underrätta de sökande myndigheterna om verkställd utredning och prövning samt att hemställa om fortsatt verkställighet. Skulle vid ett utmätningsmännens framtida handhavande av hithörande ärenden i något fall uppkomma ovisshet, huru en invändning skall bedömas eller ett ärende eljest handläggas, läser utmätningsmannen på vanligt sätt äga påräkna råd hos överordnad myndighet, och det kan måhända, på grund av den befattning justitiekanslersämbetet hittills tagit med förevarande ärenden, vara lämpligt, att förfrågan göres hos ämbetet, huruvida i ämbetets praxis liknande fall som det aktuella inträffat eller om ämbetet eljest kan vilja meddela något till ledning för ett ärendes handläggning.

Ämbetet har vidare anfört, att de skäl, som ursprungligen torde ha för-
anlett, att befattningen med ifrågavarande ärenden anförtroddes central myndighet, numera ej torde vara för handen. Därmed åsyftas, att framställningar, gällande »en politisk förbrytelse eller över huvud en straffbelagd handling som är förövad för att främja ett politiskt ändamål», ej gjorts under senare år. Det olämpliga i att framställningar av detta slag prövas av underordnad myndighet har synbarligen varit anledning till att prövningen anförtrotts justitiekanslern.

Ämbetet pekar vidare på att i Danmark motsvarande prövning numera utan olägenhet utföres av vederbörande exekutiva myndighet. Intet hinder möter enligt ämbetets uppfattning mot att de exekutiva myndigheterna i de

olika länderna i förevarande hänseende kommunicerar direkt med varandra och handlägger ärendena med i princip samma kompetens som i fråga om inhemska verkställighetsärenden. Möjligen skulle överläggningar kunna hållas mellan representanter för berörda myndigheter och en kortfattad redogörelse för lagbestämmelserna i ämnet och erfarenheter av dessa ärendens handläggning utarbetas.

Av remissmyndigheterna har även *hovrätten över Skåne och Blekinge* uttalat sig för att justitiekanslersämbetet måtte befrias från vidare handläggning av frågor rörande verkställighet av bötesdomar. Hovrätten har därvid anfört, att dessa frågor till övervägande del är rutinärenden, som torde kunna sammanföras med övriga verkställighetsfrågor hos fångvårdsstyrelsen.

Departementschefen. Prövningen av frågor om verkställighet av frihetsstraff eller anordnande av övervakning eller tillsyn inom ramen för det nordiska verkställighetssamarbetet torde — såsom föreslagits i departementspromemorian — i princip böra centraliseras till en myndighet. Såväl prövning av hit inkommande framställningar som beslut om att framställning skall göras härifrån till annat land är grannliga uppgifter, som ställer stora krav på det beslutande organets kvalifikationer. Med hänsyn till att samarbetet väsentligen påkallas av kriminalpolitiska skäl, talar mycket för att fångvårdsstyrelsen får en central ställning. Sålunda torde i enlighet med promemorians förslag på fångvårdsstyrelsen få ankomma att handlägga frågor om överflyttning av verkställighet av frihetsstraff eller tillsyn över villkorligt frigivna till eller från Sverige liksom om anordnande här i riket av övervakning över villkorligt dömda. Framställning om anordnande av övervakning i annat nordiskt land över den som villkorligt dömts här bör lämpligen göras av övervakningsdomstolen, som har ansvaret för övervakningen. Av en remissmyndighet har ifrågasatts, om icke prövningen stundom borde ankomma på Kungl. Maj:t, och det kan även enligt min mening vara föremål för någon tvekan, om icke undantag från den nu förordade ordningen borde ske för någon grupp av ärenden. Jag har emellertid stannat vid att icke föreslå, att vissa ärenden skiljes ut till särskild behandling. Såsom närmare kommer att behandlas i samband med 26 §, tillgodoses behovet av rättslig kontroll genom möjligheterna att hos regeringsrätten eller hovrätt fullfölja talan mot beslut i överflyttningsärende.

I departementspromemorian har föreslagits, att fångvårdsstyrelsen vid prövning av framställningar om överflyttning beträffande frihetsstraff, övervakning och tillsyn bör ha den sammansättning, som för närvarande är föreskriven vid prövning av ärenden angående fakultativ villkorlig frigivning och vissa andra frågor (18 § lagen den 18 september 1943 om villkorlig frigivning och 84 § lagen den 21 december 1945 om verkställighet av frihetsstraff m. m.). Det torde emellertid icke vara erforderligt att i den nu föreslagna lagen ge särskilda föreskrifter om styrelsens sammansättning vid handläggning av ifrågavarande ärenden.

De verkställighetsärenden, vars handläggning enligt 1948 års lag åligger justitiekanslern, är enligt vad som omvittnats under departementspromemorians remissbehandling i allmänhet av enkel beskaffenhet. Härutinnan kan möjligen någon ändring komma att inträda genom att samarbetet enligt 4 § utsträcker till att omfatta också processuella viten. En väsentlig fråga är, huruvida handläggningen av dessa ärenden skall behöva centraliseras till en myndighet eller om de, såsom justitiekanslersämbetet föreslagit, skall kunna avgöras vid direkt kommunikation mellan lokala myndigheter i de berörda länderna. Att den senare lösningen innebär vissa praktiska fördelar är obestridligt. Det torde emellertid knappast vara lämpligt att genomföra en decentralisering genom en direkt föreskrift i lagen. Samarbetet utvidgas i förhållande till 1948 års lag och tillämpningen synes böra stå under en central myndighets ledning. Möjlighet till en decentralisering av ärendenas handläggning bör dock öppnas; jag återkommer härtill vid 33 §.

Starka skäl talar för att justitiekanslern, med vars övriga arbetsuppgifter förevarande ärenden knappast har något samband, befrias från sin hittillsvarande befattning med verkställighet av andra länders domar. Ehuru några ärenden angående böter för närvarande ej ankommer på fångvårdsstyrelsen, ligger det nära till hands, att den centrala tillämpningen också av lagens 1—4 §§ handhas av styrelsen. Härigenom undvikes en splittring av prövningen i de fall, då här begäres verkställighet av bötesstraff med subsidiärt förvandlingsstraff eller övervakning av villkorligt dömd och verkställighet av bötesstraff, som ådömts jämte den villkorliga domen.

Jag vill sålunda förorda, att prövningen av samtliga framställningar enligt denna lag om verkställighet här i riket anförtros fångvårdsstyrelsen liksom också uppgiften att hos vederbörande myndigheter i övriga nordiska länder göra framställning om verkställighetsöverflyttning. Framställning till annat land om anordnande av övervakning över villkorligt dömd bör dock göras av övervakningsdomstolen. Såsom skall närmare beröras vid 33 §, torde Kungl. Maj:t böra ges befogenhet att besluta om decentralisering av handläggningen av ärenden, som eljest ankommer på fångvårdsstyrelsen.

26 §.

Paragrafen saknar motsvarighet i det vid 1961 års *departementspromemoria* fogade lagutkastet. I detta upptages emellertid som 27 § föreskrifter om rätt för den dömda att i ärende angående överflyttning beträffande frihetsstraff, övervakning eller tillsyn påkalla högsta domstolens prövning av frågan, huruvida framställning om överflyttning lagligen kan beviljas. I promemorian uttalas, att dessa föreskrifter, som utarbetats efter mönster av 11, 13 och 14 §§ i den nordiska utlämningslagen, ej synes kunna få någon större praktisk betydelse med hänsyn till att i lagen uppställts endast ett fåtal förutsättningar för bifall till framställning, som här avses, men att det ändå ansetts angeläget med möjlighet till domstolsprövning.

Yttrandena. Riksåklagarämbetet har ifrågasatt, om icke möjligheten till prövning av fångvårdsstyrelsens beslut i ärende enligt den föreslagna lagen efter besvär hos regeringsrätten är tillfyllest som rättsgaranti och den i paragrafen reglerade domstolsprövningen således överflödig. Även hovrätten över Skåne och Blekinge anser tillräckliga möjligheter till överprövning föreligga genom rätten att överklaga fångvårdsstyrelsens beslut hos regeringsrätten. För tydlighetens skull bör denna klagorätt anges i den nu föreslagna lagen och lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt kompletteras i detta hänseende. Hovrätten anser det vidare vara av stor betydelse, att möjlighet till förhandling finnes rörande sådana omständigheter, som kan inverka på bedömandet om verkställighet lämpligen bör anordnas här i landet. Den som avses med framställningen bör därför äga rätt att påkalla förhandling både vid ärendets handläggning hos fångvårdsstyrelsen och, efter fullföljd, hos regeringsrätten. Han bör även kunna få biträde av advokat på allmän bekostnad.

Departementschefen. Från rättssäkerhetssynpunkt är det angeläget, att fångvårdsstyrelsens beslut i verkställighetsärenden kan bli föremål för överprövning, såväl när det gäller framställningar från annat nordiskt land som i fråga om styrelsens beslut att göra framställning till sådant land. Uttryckligt stadgande om rätten att klaga över fångvårdsstyrelsens beslut bör upptagas i förevarande paragraf. Talan i ärenden, som nu avses, torde alltid böra prövas i regeringsrätten. Den ändring av regeringsrättslagen, som erfordras härför, torde jag få återkomma till i det följande.

Eftersom regeringsrätten skall ha att pröva såväl de formella som de sakliga förutsättningarna för överflyttning, synes ej vara erforderligt att därutöver öppna möjlighet till prövning i högsta domstolen av de formella förutsättningarna. Som jag närmare kommer att utveckla vid 27 § erfordras sådan möjlighet ej heller när fråga är om övervakningsdomstols beslut. Någon motsvarighet till den i promemorian föreslagna bestämmelsen om prövning av högsta domstolen torde därför ej böra upptagas.

Muntlig förhandling kan redan enligt gällande ordning hållas inför regeringsrätten. Hinder torde ej heller möta mot att fångvårdsstyrelsen, där så finnes påkallat, själv eller genom någon styrelsens tjänsteman tar del av vad den enskilde kan ha att muntligen anföra. Det torde ej vara påkallat att i lagen införa regler om rätt för vederbörande att bli hörd muntligen.

Ett överklagande torde ej böra fördröja verkställigheten av frihetsstraffet eller igångsättandet av övervakningen eller tillsynen. Det bör därför — i andra stycket — stadgas, att fångvårdsstyrelsens beslut i princip skall lända till omedelbar efterrättelse. Undantag från denna princip bör kunna göras antingen genom förordnande av fångvårdsstyrelsen i dess beslut eller — efter överklagande — av regeringsrätten.

Om den dömde här är omhändertagen för verkställighet av den dom som avses med fångvårdsstyrelsens beslut, bör han vid talan mot beslutet äga på allmän bekostnad erhålla biträde av advokat. Stadgande härom har upptagits i tredje stycket av paragrafen.

27 §.

Paragrafen, som saknar motsvarighet i departementspromemorians lagutkast, ansluter sig till den närmast föregående och reglerar rätten att överklaga övervakningsdomstols beslut om framställning enligt 15 § beträffande övervakning. Behovet av prövning torde vara tillräckligt tillgodosett genom att fullföljd till hovrätt är möjlig, och rätt till talan mot hovrätts beslut torde därför icke böra medgivas.

Talan skall föras genom besvär och rättegångsbalkens regler om besvärs-
mål blir därvid tillämpliga. Några föreskrifter motsvarande de i 26 § andra och tredje styckena föreslagna erfordras därför ej.

28 §.

Ej heller denna paragraf har någon motsvarighet i departementspromemorians lagutkast.

Fångvårdsstyrelsen påpekar i sitt yttrande, att i det vid departementspromemorian fogade utkastet icke beröres det fall, att särskilda villkor med avseende på åtalande och straffande uppställs i samband med att någon överföres till Sverige för verkställighet av dom, som meddelats i något av de andra nordiska länderna:

Ehuru det under nuvarande förhållanden framstår som självklart att villkoren skall lända till efterrättelse här, synes detta vara av den vikt med hänsyn till enskildas rättssäkerhet att det bör uttryckligen fastslås genom en lagbestämmelse. Stadgandet i 1 kap. 5 § andra stycket strafflagen gäller enligt ordalagen endast utlämning och kan alltså icke anses äga tillämpning vid sådant överförande som det här är fråga om.

Departementschefen. Såsom fångvårdsstyrelsen anfört torde uttrycklig bestämmelse böra upptagas om att villkor, som uppställts vid överförande hit av någon som dömts till ovillkorligt frihetsstraff i Danmark, Finland, Island eller Norge, skall lända till efterrättelse här. Paragrafen utgör motsvarighet till stadgandet i 9 § om villkor vid överförande från Sverige till annat nordiskt land.

Frågan huruvida dispens skall meddelas från uppställda villkor prövas i det land, från vilket den dömda skall överföras hit. Sådan prövning torde kunna ske i samband med avgörandet av frågan om överflyttning av verkställigheten eller senare, om saken då blir aktuell. I administrativ väg torde få regleras, hur framställning om dispens skall göras från svensk sida.

29 §.

I paragrafen behandlas frågor om den rättsverkan, som en i annat nordiskt land meddelad dom skall medföra här i riket vid bifall till framställning om verkställighet eller om anordnande av övervakning eller tillsyn här på grundval av domen.

Gällande rätt. Utländsk straffdom äger i allmänhet ej giltighet här i riket. Sådan dom utgör sålunda icke hinder mot att — i den mån brottet faller under svensk domsrätt — här i riket anställa åtal för brottet och ånyo döma

till straff för detta. Har den misstänkte utom riket undergått straff eller annan ansvarspåföljd för brottet, förutsättes dock enligt 1 kap. 3 § strafflagen Kungl. Maj:ts förordnande för att åtal för brottet skall få väckas här. Dömer svensk domstol i sådant fall till frihetsstraff på viss tid eller till böter, äger domstolen enligt samma lagrum förordna om skäligen avräkning för ansvarspåföljd, som den dömda undergått utomlands. Utländsk dom kan vidare tillmätas samma verkan som svensk, när fråga uppkommer att enligt 4 kap. 14 § strafflagen döma till skärpt straff vid återfall i brott.

Departementspromemorian. Enligt 25 § i promemorian skall svenskt bifall till framställning om verkställighet av straff eller anordnande av övervakning eller tillsyn medföra, att här i riket ej får väckas åtal för gärning, som avses med den i annat nordiskt land meddelade domen. Samma verkan tillerkännes i annat nordiskt land meddelad dom, när svensk domstol jämlikt promemorians 13 eller 20 § förordnar om förverkande av villkorligt anstånd, som meddelats i domen, eller av villkorligt medgiven frihet med avseende å straff, som ådömts däri. I fråga om reglerna om sammanträffande av brott och förändring av straff skall enligt 25 § så anses som hade domen meddelats här i riket. Vid ådömande av gemensamt straff för brott, som avses i domen, och annan gärning skall straffet bestämmas enligt svensk lag. — Undantag från förbudet mot åtal föreslås i fråga om talan, som avses i 25 kap. 13 § strafflagen.

Angående regeln att här i riket ej må väckas åtal för gärning, som avses i den i annat nordiskt land meddelade domen, anföres i departementspromemorian, att regeln icke gäller, när framställning enligt 1 § avsett annat än verkställighet av straff:

Det har ansetts, att absolut hinder icke bör möta mot att i sådant fall väcka åtal med yrkande om straff. Avfattningen av paragrafen medger härigenom också att, om exempelvis framställning om verkställighet av förverkande bifallits, talan om förverkande likväl kan väckas även här i riket. En sådan tillämpning kan dock uppenbarligen endast sällan vara motive-rad; skulle härav i något fall uppkomma stötande konsekvenser, torde rättelse kunna vinnas i nådeväg. Hinder mot anställande av annan talan än åtal föreligger icke, om bifall lämnats till framställning om verkställighet av straff här i riket. — Det hinder mot åtal som skall gälla enligt paragrafen bör beaktas vid prövningen av framställning om verkställighet. Är anledning till antagande, att brottet här skulle föranleda väsentligt strängare straff, eller föreligger skäl att ådöma annan frihetsberövande påföljd än straff, kan detta motivera att framställningen avslås.

Beträffande tillämpligheten av de svenska reglerna om sammanträffande av brott och förändring av påföljd intar departementspromemorian såsom nämnts den ståndpunkten, att svensk lag genomgående skall tillämpas, alltså icke blott konkurrensreglerna i lagarna om villkorlig dom, villkorlig frigivning, ungdomsfängelse samt förvaring och internering i säkerhetsanstalt utan också de praktiskt betydelsefulla reglerna i 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen. I promemorian beröres bl. a. det läge, som kan uppkomma, när domen

lyder å frihetsstraff på längre tid än vad svensk lag över huvud medger (2 kap. 3 och 4 §§ strafflagen) eller på längre tid än vad som enligt svensk lag eljest högst skulle kunna bestämmas för ifrågavarande brott. Det uttalas att, om svensk domstol jämlikt 4 kap. 3 § strafflagen dömer till gemensamt straff för brotten med tillämpning av svensk lag, följderna i vissa situationer kan bli, att det gemensamma straffet blir kortare än det i den tidigare domen ådömda. I dessa fall torde enligt promemorian åklagaren kunna efterge åtal med stöd av 20 kap. 7 § 2 rättegångsbalken.

Den särskilda regeln om talan som avses i 25 kap. 13 § strafflagen har enligt promemorian tillagts för att icke framställning om verkställighet beträffande någon, som är underkastad ämbetsansvar, skall behöva avslås därför att här bör väckas talan om ådömande av avsättning eller suspension. Innebörden av regeln är, att den i det andra landet meddelade domen vid tillämpning av 25 kap. 13 § strafflagen blir att jämställa med svensk dom, vari frågan om ämbetsstraff icke blivit prövad.

Yttrandena. I anledning av vad departementspromemorian innehåller om hinder mot åtal här i landet för gärning, som avses med dom, meddelad i annat nordiskt land, har *Svea hovrätt* anfört, att i lagutkastet blott i begränsad omfattning åt utländsk dom givits verkan att utgöra hinder för väckande av talan i Sverige om samma sak som avses med domen. Regler till förhindrande av att i brottmål samtidigt talan väckes här och i annat land om samma sak finns ej i nuvarande lagstiftning och har ej heller upptagits i lagutkastet. Konsekvenserna torde vara svåröverblickbara av att — oberoende av huruvida verkställighet sker här — förläna giltighet åt domar, meddelade i Danmark, Finland och Norge. Hovrätten yttrar vidare:

I förhållandet mellan länder, som i vidsträckt omfattning tillämpa samarbete för verkställighet av varandras straffdomar, kan det uppenbarligen endast ytterst sällan vara sakligt motiverat att i det ena landet väckes åtal för brott, om vilket rättegång redan pågår eller för vilket straff ådömts i ett annat land. För att regler om verkan av *lis pendens* och *res judicata* utan olägenhet skola kunna avvaras böra de berörda länderna frivilligt ålägga sig avhållsamhet i fråga om inledande av rättegång i sak, varom talan redan är anhängig, och jämväl i de fall, då rättegångar på skilda håll lett fram till dom, gemensamt söka undanröja nackdelarna därav. Hovrätten vill ifrågasätta, huruvida icke önskvärdheten av ett dylikt samarbete borde på något sätt komma till uttryck i lagutkastet, t. ex. genom ett stadgande, som föreskrev statsåklagares prövning av frågan, huruvida åtals väckande kan anses vara påkallat, ehuru åtal redan är väckt i annat nordiskt land.

Det i promemorian föreslagna stadgandet, att den i annat nordiskt land meddelade domen skall anses som svensk, när fråga är om tillämpning av svenska regler om sammanträffande av brott och förändring av påföljd, har utförligt kritiserats av *riksåklagarämbetet*. Även några av de övriga remissmyndigheterna har påpekat de mindre tillfredsställande konsekvenser som är förbundna med det föreslagna stadgandet.

Riksåklagarämbetet ifrågasätter, om icke förslaget, när det gäller tillämp-

ning av de svenska konkurrensreglerna på utländska straffdomar, går längre än som påkallas av syftet med den föreslagna lagstiftningen. Den svenska domstolens prövning kommer att avse ej blott straffmätningen utan också gärningens subsumtion under svenska straffbestämmelser. På grund av skiljaktigheter i brottsrekvisiten kan följden i icke så få fall bli, att förutsättningarna för ådömande av straff enligt svensk strafflag befinnes ej föreligga. Vederbörande kan därigenom helt eller delvis undgå påföljd för den med den främmande domen avsedda brottsligheten. Likartade problem uppstår, när enligt departementspromemorians förslag förverkande på grund av ny brottslighet här i riket skall ske av i annat nordiskt land meddelad villkorlig dom eller också villkorligt medgiven frihet skall förklaras förverkad på grund av brott, begånget före verkställighetens början. Egendomliga konkurrenssituationer kan också vållas av det förhållandet, att maximum för tidsbestämt straff, ådömt här i riket med tillämpning av 4 kap. 3 § strafflagen, är tolv år, medan i andra nordiska länder frihetsstraff kan ådömas på längre tid. Riksåklagarämbetet förordar en lösning av konkurrensspörsmålen, enligt vilken en utländsk straffdom i princip lämnas orubbad. Möjligen skulle ämbetet kunna tänka sig en specialregel, enligt vilken vid gemensam verkställighet här i riket av ett i annat nordiskt land och ett i Sverige ådömt straff det längsta straffet ej finge överskridas med mer än två år. Den dömde skulle genom en sådan ordning i vart fall icke komma i sämre läge än om det utomlands ådömda straffet verkställts i domslandet; i sådant fall skulle ju verkställighet ha skett av varje straff för sig utan någon reduktion med hänsyn till sammanträffandet av brott.

Även *hovrätten för Västra Sverige* föreslår som tänkbar alternativ lösning av det förevarande problemet en regel av innebörd att i konkurrenssituation det andra landets dom oförändrad lägges till grund för den nya domen och att däri — utöver det i förstnämnda dom utmätta straffet — bestämmes ett tilläggsstraff för den brottslighet, som tillkommit. Jämväl *Svea hovrätt* ifrågasätter, huruvida icke en bestämning av gemensamt straff enligt 4 kap. 3 § strafflagen kan avvaras utan nämnvärd olägenhet. Hovrätten föreslår, att för den nyuppdagade brottsligheten bestämmes ett »tilläggsstraff», motsvarande den faktiska straffhöjningen vid gemensam straffbestämning. Domstolen kunde vidare erhålla befogenhet att vid utmätande av straff i s. k. 4:3-situationer underskrida eljest gällande straffminima. *Göteborgs rådhusrätt*, som i sitt yttrande beaktat de komplikationer som följer av en tillämpning av departementspromemorians förslag vid förverkande i fall som avses i de nu föreslagna 14 och 21 §§, förordar att ett särskilt straff utmätas för den nya brottsligheten samtidigt med att domstolen beslutar förverkande av villkorligt anstånd med utomlands ådömt straffs verkställande eller av utomlands villkorligt medgiven frihet. Den svenska domstolen skulle således i dessa fall icke behöva tillämpa exempelvis 4 kap. 3 § strafflagen.

Hovrätten över Skåne och Blekinge däremot ifrågasätter, om icke det föreslagna stadgandet borde kompletteras med föreskrift av innebörd att

— om tillämpningen av svensk lag vid bestämmande av gemensamt straff leder till nedsättning av det straff som eljest skolat verkställas enligt domen — detta straff må bibehållas.

Den kritik, som under remissbehandlingen riktats mot de föreslagna bestämmelserna i departementspromemorian 25 §, har avsett jämväl den konkurrenssituation som kan uppkomma vid förverkande av villkorlig dom, meddelad i annat nordiskt land, enligt 12 § tredje stycket. *Riksåklagarämbetet* anför härom, att enbart den omständigheten, att övervakning varit anordnad här i riket, knappast utgör något sakligt skäl att vid en senare lagföring i Sverige draga in en i annat nordiskt land meddelad och där sedermera även verkställd dom. Ämbetet anser, att de svenska konkurrensreglerna i princip icke bör ha avseende å frihetsstraff, som ådömts i annat nordiskt land. Jämväl de konsekvenser, som kan uppkomma om svensk villkorlig dom förverkas utomlands, är enligt riksåklagarämbetets uppfattning ägnade att väcka betänkligheter.

Hovrätten för Västra Sverige har fäst uppmärksamheten på — utöver de i promemorian omnämnda konkurrensreglerna — bestämmelserna i 14 § andra stycket och 18 § lagen om verkställighet av bötesstraff. Hovrätten anser, att i motiven eventuellt bör intagas erinran om att tillämpning av nämnda lagrum ej kommer i fråga beträffande sådana i grannländerna ålagda förvandlingsstraff, som förekommit eller förekommer till verkställighet i Sverige.

Departementschefen. Av reglerna i 2, 7, 11, 12, 18 och 19 §§ framgår, att verkställighet, övervakning eller tillsyn här i landet i allmänhet skall ske såsom om fråga vore om svensk dom. I förevarande paragraf anges de ytterligare avseenden, i vilka domen skall ha rättsverkan här.

Det torde knappast kunna komma i fråga att nu utsträcka rättsverkan av en i annat nordiskt land meddelad brottmålsdom därhän, att åtal över huvud icke får väckas här i riket för gärning, som avses med sådan dom. Även om det icke är otänkbart, att det nordiska straffrättsliga samarbetet efter hand kan leda till att domar, meddelade i någon av de nordiska staterna, erhåller oinskränkt giltighet i hela Norden, torde för närvarande rättsverkan böra begränsas till de fall i vilka samarbete förekommer enligt förevarande lagstiftning. Konsekvenserna av att tillerkänna utländsk dom rättskraft i vidare omfattning än som föreslås i denna lag kan icke överblickas i detta sammanhang.

Departementspromemorian förslag till lösning av de problem, som uppkommer vid sammanträffande av brott, har under remissbehandlingen kritiserats. Kritiken avser främst de svårigheter som i olika avseenden skulle vållas av en tillämpning av 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen. Den i departementspromemorian valda vägen är också uppenbarligen ägnad att medföra besvärliga komplikationer. Det synes därför angeläget att söka nå en annan lösning av problemet.

Därvid torde en lämplig utväg vara att redan nu knyta an till det system

som förordats i förslaget till brottsbalk (prop. 1962: 10, 34 kap.). Detta system innebär, att den tidigare domen består orubbad och i de fall, då ytterligare brottslighet tillkommer under omständigheter som avses i 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen, för denna brottslighet bestämmes särskilt straff. Det särskilda straffet bör därvid bestämmas under hänsynstagande till den brottslighet och det straff, som avses med den tidigare, i annat nordiskt land meddelade domen. I den nu föreslagna lydelsen av förevarande paragraf har på grund av det anförda 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen förklarats icke tillämpliga å domar, som avses i paragrafen. För att förhindra, att härigenom det särskilda straffet för den brottslighet för vilken den dömde lagföres här sättes alltför högt, föreslås i 30 § en regel om att eljest gällande straffminimum får underskridas.

Den nu föreslagna ordningen, vilken har betydelse icke bara när fråga är om ovillkorligt frihetsstraff utan också för det fall att utomlands meddelad villkorlig dom eller villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad på grund av ny brottslighet, innebär ett undantag från den allmänna regeln om svensk lags tillämplighet. I viss mån kan sägas att undantag härifrån också göres genom stadgandet i 2 § om att förvandling av böter, som ådömts i annat nordiskt land, ej skall ske enligt svenska regler. Detta undantag medför, att tillämpning av bestämmelserna i 14 och 18 §§ bötesverkställighetslagen icke kommer i fråga med avseende å sådant bötesstraff eller förvandlingsstraff som ålagts i annat nordiskt land. I övrigt skall emellertid svenska regler om sammanträffande av brott och om förändring av straff tillämpas, t. ex. 2 och 3 §§ ungdomsfängelselagen och 2 § lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt.

Någon bestämmelse angående den i annat nordiskt land meddelade domens betydelse, när fråga är om återfall i brott, har icke upptagits i det vid departementspromemorian fogade lagutkastet. Någon sådan bestämmelse torde icke heller erfordras. I 4 kap. 14 § andra stycket strafflagen stadgas generellt, att vid tillämpning av strafflagens återfallsregler utländsk dom må tillmätas samma verkan som svensk. Enligt uttalande under förarbetena till en år 1942 vidtagen ändring av nämnda lagrum, torde detta, i vad det anger förutsättningar för återfallsskärpning, böra anses äga betydelse även som komplettering av återfallsbestämmelserna i specialstraffrätten. Förutsättning för att utländsk dom skall tilläggas återfallsgrundande betydelse bör dock givetvis vara, att den gärning domen avser enligt svensk lag utgör brott.

Paragrafen berör icke rättsverkan av svenska domar, som enligt den föreslagna lagstiftningen kan komma att verkställas utomlands. Med undantag av vad som direkt följer av 3, 8, 15 och 22 §§ har sådan dom här i riket samma betydelse och verkan som andra svenska domar. Av 15, 16, 22 och 23 §§ framgår, att i annat nordiskt land vidtagen åtgärd i fråga om villkorlig dom eller villkorligt medgiven frihet, som beslutats av svensk myndighet, i vissa fall äger giltighet här. Svenska regler om sammanträffande av brott och förändring av straff kommer i princip att äga tillämpning även

å svenska domar, som verkställt utom riket. Uteslutas kan icke att härigenom stundom kan uppkomma vissa svårigheter för de rättstillämpande myndigheterna. Det torde emellertid icke vara påkallat att meddela särskilda bestämmelser med avseende å tillämpningen av 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen i fall som nu avses.

30 §.

Paragrafen avser det fall, att någon som i annat nordiskt land dömts till ovillkorligt frihetsstraff, erhållit villkorlig dom eller villkorligt frigivits, sedan verkställigheten överflyttats hit eller övervakning eller tillsyn anordnats här i riket eller förverkande beslutats här, övertygas om brott som han begått innan frihetsstraff som ådömts genom den tidigare domen börjat verkställas. Av skäl som anförts vid 29 § torde i detta läge böra öppnas möjlighet för svensk domstol att vid utdömande av särskilt straff för den nya eller nyupptäckta brottsligheten underskrida eljest gällande straffminimum.

31 §.

I paragrafen behandlas frågor om preskription och nåd.

Enligt 28 § i det vid *departementspromemorian* fogade lagutkastet skall — sedan framställning enligt 1 eller 5 § bifallits — fråga om hinder mot verkställighet på grund av preskription prövas enligt domslandets lag.

Beträffande beslut om nåd har några bestämmelser icke upptagits i *departementspromemorian*. Under 7 § i *promemorian* anföres om denna fråga följande:

Kungl. Maj:t torde äga att, om skäl därtill uppkommer, av nåd nedsätta eller efterge straffet; under de nordiska överläggningarna har enighet vunnits om att verkställighetslandet skall kunna utöva benådningsrätt. Innan sådan fråga avgöres bör emellertid, om det ej av särskilda skäl finnes kunna underlåtas, behörig myndighet i domslandet beredas tillfälle att yttra sig; stadgande härom kan meddelas i administrativ väg. Å andra sidan är det icke uteslutet, att nåd kan komma att ges även i domslandet. Sker så, måste grunden för verkställighet här i riket anses undanryckt, och den dömde bör då omedelbart friges. Uttrycklig bestämmelse härom torde icke vara erforderlig liksom ej heller om att den dömde skall friges, därest han efter resning i domslandet frikännes för brottsligheten.

Yttrandena. *Justitiekanslersämbetet* och *fångvårdsstyrelsen* har anmält viss tvekan inför den föreslagna regeln angående preskription. *Justitiekanslersämbetet* anför härom:

— — — dels har det syntts kunna ifrågasättas, om exempelvis danska och norska bötesdomar skola kunna verkställas under två år längre tid än svenska bötesdomar, dels kunna möjligen svårigheter yppa sig att pröva invändningar om preskription, som skola bedömas enligt dansk, finsk eller norsk rätt. Intetdera förhållandet läser dock behöva inge någon avgörande betänklighet. I sistnämnda hänseende torde de svenska myndigheterna böra hänskjuta bedömningen av sådana invändningar, som de ej själva utan vidare kunna pröva, till uttalande av sökande myndigheten i det nordiska landet.

Fångvårdsstyrelsen finner det lämpligt, att den myndighet som gjort framställning om verkställigheten får avge ett bindande uttalande i preskriptionsfrågan, så att denna reellt prövas i domslandet. Med tanke på den praktiska tillämpningen synes det styrelsen vara av vikt, att tillämpningsföreskrifterna kommer att innehålla anvisningar om hur den i paragrafen avsedda prövningen skall ske.

Frågan om giltigheten av nådebeslut har vid remissbehandlingen tagits upp av *hovrätten över Skåne och Blekinge*, som sagt sig dela den i promemorian uttalade uppfattningen, att befogenhet torde tillkomma Kungl. Maj: t att av nåd nedsätta eller efterge straff som verkställs i vårt land, även om det grundar sig på dom i Danmark, Finland eller Norge. Hovrätten ansluter sig jämväl till uppfattningen, att uttrycklig bestämmelse ej är erforderlig om att den dömde vid verkställighet här i riket skall friges, om han genom nåd i domslandet befrias från straffet. Emellertid är det enligt hovrättens mening icke lika klart, att någon bestämmelse icke erfordras om att ett nådebeslut i annat land, där en här i landet meddelad dom verkställs, skall äga giltighet här i riket:

Enbart uttalandet i promemorian, att enighet vunnits om att sådan be-nådningsrätt får utövas, kan icke vara tillräckligt. Fråga om verkan av sådant nådebeslut kan uppkomma i mål rörande nytt brott. Utan en uttrycklig bestämmelse kan domstolen icke anses berättigad att bortse från en straffåterstod som ej avtjänats men efterskänkts genom ett nådebeslut i annat land. Frågan torde väl ha betydelse främst beträffande frihetsstraff. Det kan dock icke uteslutas att nådebeslut eljest kan förekomma. Därför torde under gemensamma bestämmelser, lämpligen såsom andra stycke i 28 §, böra stadgas att, om beslut av nåd har meddelats i Danmark, Norge eller Finland beträffande dom som avses i denna lag, beslutet skall äga giltighet här i riket.

Hovrätten för Västra Sverige har understrukit, att möjligheten av att nåd sökes samtidigt i båda länderna nödvändiggör, att kontakt mellan nådeinstanserna upprätthålles uti ifrågakommande ärenden.

Departementschefen. Vid de nordiska överläggningarna har enighet uppnåtts om att spörsmål rörande preskription skall prövas i enlighet med domslandets lag; uttrycklig bestämmelse härom har upptagits i paragrafens första stycke såvitt gäller verkställighet enligt 1 eller 5 §. Givetvis kan det härigenom för svenska myndigheter stundom bli vanskligt att avgöra, när preskription inträder. För att underlätta tillämpningen torde i bestämmelser, som utfärdas med stöd av 36 §, kunna intagas föreskrift om att framställning om straffverkställighet där så erfordras skall innehålla uppgift om när preskription inträder.

I detta sammanhang är att märka, att enligt 12 § i dess nu föreslagna lydelse såsom prövotid för den som erhållit villkorlig dom skall gälla den tid som var bestämd vid tidpunkten för överflyttandet. Motsvarande skall enligt 19 § gälla i fråga om tillsyn över villkorligt frigiven. Det är alltså i dessa fall lagstiftningen i domslandet, som blir normerande för varaktigheten av prö-

votiden här i riket; jämlikt 12 § kan dock prövotiden vid villkorlig dom komma att förlängas med tillämpning av svensk lag.

Stadgandet i förevarande paragrafs första stycke avser icke det fall, att en i annat nordiskt land meddelad villkorlig dom eller villkorlig frigivning förklaras förverkad här. Beträffande det straff, som i sådant fall skall verkställas, kommer svenska preskriptionsregler att gälla.

Uttryckliga bestämmelser torde böra upptagas angående benådning av dem som i Danmark, Finland, Island eller Norge dömts genom dom som avses i förevarande lag. Nåd bör kunna meddelas i Sverige i fråga om verkställighet som sker här, och därvid torde böra tillämpas samma förfarande som när det gäller svenska domar. En överflyttning av verkställigheten hit innebär emellertid icke, att nåd ej kan meddelas i domslandet. Meddelas där beslut om nåd, torde beslutet böra äga giltighet här i riket.

I fråga om svenska domar torde av konstitutionella skäl endast Kungl. Maj:t kunna meddela nåd med verkan här i riket. Om därför i annat nordiskt land ges nåd i fråga om den som dömts av svensk domstol men i det landet avtjänar straff eller står under övervakning eller tillsyn, äger nådbeslutet icke giltighet här. Den skillnad som enligt den föreslagna ordningen sålunda kommer att föreligga i nådehänseende mellan svenska och utländska domar torde emellertid icke i praktiken få större betydelse. Det får nämligen förutsättas att, när fråga är om nåd beträffande någon som dömts i annat nordiskt land, yttrande inhämtas från behörig myndighet i domslandet. Det kan även förväntas att, om med svensk tillstyrkan nåd beviljas utomlands i fråga om svensk dom, nåd kommer att beviljas även i Sverige. Erforderliga bestämmelser angående samråd mellan de olika länderna i nådeärenden torde få meddelas i administrativ väg.

32 §.

Paragrafen saknar motsvarighet i det vid 1961 års departementspromemoria fogade lagutkastet.

Enligt 25 § lagen den 6 december 1957 om utlämning för brott äger chefen för justitiedepartementet efter framställning på diplomatisk väg medgiva, att utlämning, som av främmande stat utlämnas till annan stat, må föras genom riket, om ej synnerliga skäl är däremot. I 19 § lagen den 5 juni 1959 om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge har generellt medgivits transport genom Sverige vid utlämning från en nordisk stat till en annan.

Under remissbehandlingen av departementspromemorian har *fångvårdsstyrelsen* fäst uppmärksamheten på att lagförslaget icke innehåller något stadgande angående transport genom Sverige mellan två andra nordiska länder.

Departementschefen. Det torde icke föreligga skäl till större restriktivitet i de fall, då transport genom Sverige kan bli aktuell enligt denna lag, än då fråga är om utlämning mellan nordiska länder. Förevarande paragraf har därför utformats i nära överensstämmelse med 19 § nordiska utläm-

ningslagen. Den praktiska betydelsen av stadgandet torde emellertid bli begränsad.

33 §.

Paragrafen, som motsvarar 30 § i departementspromemorians utkast, innehåller stadgande om att Kungl. Maj:t äger förordna att viss befogenhet må utövas av annan myndighet än lagen föreskriver.

I *promemorian* anföres, att stadgandet avser att möjliggöra att vissa ärenden avgöres av lokal myndighet. Detta kan vara av särskild betydelse i fråga om böter, som ådömts i gränstrakterna bosatta personer.

Yttrandena. Frågan om en decentralisering har behandlats — förutom av justitiekanslersämbetet i det vid 25 § redovisade uttalandet — av *statsåklagaren i Göteborg*, som anför:

Bestämmelsen får anses ändamålsenlig, framförallt i de län, där utbytet över gränserna till grannlandet äro livliga. I detta sammanhang bör erinras om Kungl. kungörelsen den 5 december 1821 angående vad genom konvention emellan Kungl. Maj:t och kejsaren av Ryssland den 17 januari 1821 blivit överenskommet angående brottmålen behandling å ömse sidor om riksgränsen. — — — Vidare bör erinras om de bestämmelser, som gälla på grund av konventionen emellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning (1919:895 ändr. 1950:428) och därav föranledd lagstiftning (1919:445 ändr. senast 1950:429 samt 1922:602 ändr. 1950:430). Enligt dessa bestämmelser skola länsstyrelserna, respektive fylkesmännen redan nu samarbeta för indrivning av ej blott böter utan även civila skadestånd, som ålagts flyttlapp vid vistelse i det andra riket. Anförda båda omständigheter torde motivera, att verkställigheten av bötesstraff utdömda i Finland och Norge även får upptagas av vederbörande länsstyrelse i Sverige. Givetvis äro även inom andra län förbindelserna livliga över gränserna till Norge och Danmark, varför en tillämpning av samma bestämmelse kan vara att förorda.

Departementschefen. Såsom anförts vid 25 § bör prövningen av frågor om verkställighet enligt förevarande lag stå under ledning av en central myndighet, fängvårdsstyrelsen. Såvitt angår verkställighet av frihetsstraff eller anordnande av övervakning eller tillsyn torde delegation av fängvårdsstyrelsens befogenheter icke böra övervägas förrän en tids erfarenhet vunnits av den nya lagstiftningen. I fråga om böter synes däremot erfarenheterna från tillämpningen av 1948 års lag ge vid handen, att möjlighet finns att i viss utsträckning lägga avgörandet hos lokala myndigheter. Vissa komplikationer kan emellertid vållas av att hädanefter även förvandlingsstraff för böter skall kunna verkställas här. Den närmare regleringen av dessa frågor torde icke böra ske i den nu föreslagna lagen. I förevarande paragraf torde endast böra upptagas ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att förordna, att befogenhet som enligt lagen tillkommer fängvårdsstyrelsen må utövas av annan myndighet.

34 §.

Denna paragraf motsvarar 31 § i departementspromemorians lagutkast. I den nu föreslagna lagtexten användes, utom i 1 § andra stycket, uttryc-

ket dom för att karakterisera de avgöranden som lagen avser. Med dom bör emellertid — liksom i 1948 års lag — likställas beslut eller föreläggande, som efter lagstiftningen i den stat där det meddelats äger samma verkan som dom. Genom bestämmelsen i förevarande paragraf blir det fullt klart, att verkställighet kan ske t. ex. av strafföreläggande eller av beslut, vari fastställts förvandlingsstraff för böter.

35 §.

Paragrafen, som är likalydande med 32 § i departementspromemorians lagutkast, motsvarar 6 § i 1948 års lag. Stadgandet avser kostnader för alla åtgärder för verkställighet m. m. enligt den nu föreslagna lagstiftningen.

36 §.

Under de nordiska överläggningarna har man utgått från att lagstiftningen skall träda i tillämpning beträffande alla nordiska stater på en gång. För den händelse att lagstiftningen ej i alla länderna skulle vara klar vid samma tidpunkt, föreslås emellertid, efter förebild i den nordiska utlämningslagen, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att förordna om lagens tillämpning i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge.

Såsom anförts i det föregående behöver lagen kompletteras med tillämpningsföreskrifter. Paragrafens andra stycke innehåller bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda sådana.

Ikraftträdande

Samtliga nordiska lagar avses träda i kraft den 1 juli 1963. Vid den svenska lagens ikraftträdande bör 1948 års lag upphävas. Den mellan Danmark, Norge och Sverige träffade konvention, som ligger till grund för sistnämnda lag, torde även få uppsägas. Den nu föreslagna lagen står nämligen i vissa avseenden i strid mot vad länderna genom konventionen åtagit sig att iakttaga.

Lagen torde böra bli tillämplig även beträffande domar, som meddelats före ikraftträdandet. Såvitt gäller verkställighet enligt 1 § överensstämmer detta med vad som skedde vid tillkomsten av 1948 års lag. Med hänsyn till att överflyttning av verkställighet av frihetsstraff kan innebära skärpning av verkställigheten, torde det emellertid finnas anledning att iakttaga återhållsamhet, när det gäller att överföra någon från ett land till ett annat för verkställighet av en äldre dom. Det är också av fångvårdsorganisatoriska skäl lämpligt, att överflyttningarna i samband med lagens ikraftträdande sker successivt.

Förslag till ändringar i utlänningslagen och regeringsrättslagen

Vid behandlingen av 8 § i den föreslagna lagen om samarbete mellan de nordiska länderna i fråga om verkställighet av straff m. m. har jag antytt, att vad i lagen föreslås torde föranleda ändring i *utlänningslagen* den 30 april 1954. Enligt 1 § utlänningslagen får utlännning ej i annat fall eller i annan ordning än i sagda lag anges tvingas att lämna riket. Lagen innehåller i 71 § en hänvisning till utlänningslagstiftningen. Verkställighetssamarbetet förutsätter, att en till frihetsstraff dömd person skall kunna tvångsvis överföras till annat nordiskt land även i andra fall än då beslut föreligger om hans avlägsnande ur riket enligt utlänningslagen eller om utlämning. I utlänningslagen bör därför göras en hänvisning till den nu föreslagna lagens regler. Hänvisningen synes lämpligen kunna intagas i 71 §.

I administrativ ordning torde få göras en ändring i 60 § utlänningskungörelsen. Enligt nämnda paragraf får dom eller beslut om förvisning ej verkställas förrän utlännningen samtidigt ådömt ovillkorligt frihetsstraff blivit verkställt. Från denna regel bör göras undantag för de fall, då frihetsstraffet skall verkställas i annat nordiskt land, till vilket den dömd må befordras vid verkställighet av förvisningen. I sådant fall torde förvisningen få anses verkställd i och med att den dömd överföres till det andra landet för att undergå frihetsstraffet.

Enligt 26 § första stycket i den föreslagna lagen om verkställighetssamarbete skall fångvårdsstyrelsens beslut i ärenden enligt denna lag kunna överklagas hos Kungl. Maj:t. Såsom jag uttalat vid behandlingen av nämnda paragraf bör den fullföljda talan prövas i regeringsrätten. I 2 § 17:o) *regeringsrättslagen* sägs, att besvär hos Kungl. Maj:t i bl. a. mål om bötesansvar, om verkställande av straff och om förverkande av villkorligt medgiven frihet tillhör regeringsrättens upptagande och avgörande. Då med denna avfattning icke samtliga de fångvårdsstyrelsens beslut, som kan träffas enligt den nu föreslagna lagen, faller under regeringsrättens kompetens, torde stadgandena i 2 § 17:o) böra kompletteras med en bestämmelse angående övriga mål enligt den nya lagen. Vid utarbetandet av förslag till ändring av regeringsrättslagen har jag utgått från den lydelse 2 § 17:o) kommer att erhålla vid bifall till en till årets riksdag avlåten proposition (prop. 1962:162) om ändring i sistnämnda lag.

I enlighet med vad i det föregående anförts föreligger inom justitiedepartementet upprättade förslag till

1) *lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff, m. m.;*

2) *lag angående ändrad lydelse av 71 § utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193);* samt

3) *lag angående ändrad lydelse av 2 § 17:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslagen,¹ av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar (*bilaga A*), måtte för det i § 87 regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Margit Hirén

¹ Av dessa förslag har här utelämnats det under 2) upptagna förslaget, vilket frånsett viss formell jämkning överensstämmer med det vid propositionen fogade förslaget.

Förslag
till
Lag
om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående
verkställighet av straff, m. m.

Härigenom förordnas som följer.

Om verkställighet av böter m. m.

1 §.

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts till böter eller förverkande av egendom eller i brottmål utdömts ersättning för rättegångskostnader, må på begäran verkställas här i riket.

Vad nu sagts skall ock gälla beslut, som i någon av nämnda stater till tryggande av anspråk på böter, förverkande av egendom, skadestånd eller ersättning för rättegångskostnader meddelats angående kvarstad, skingringsförbud eller beslag å egendom tillhörande för brott misstänkt.

2 §.

Verkställighet sker enligt svensk lag, dock att böter ej må förvandlas.

3 §.

Ät myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge må överlåtas att verkställa här i riket meddelad dom eller annat avgörande, som avses i 1 §.

4 §.

Vad i denna lag sägs om böter skall ock gälla vite, som förelagts part eller annan till fullgörande av skyldighet i rättegång.

Om verkställighet av frihetsstraff

5 §.

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts i Danmark till fängsel eller hæfte, i Finland till tukthus eller fängelse, i Island till fangelsi eller varðhald och i Norge till fengsel eller hefte, må på begäran verkställas här i riket, om den dömde när verkställighet skall ske är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige. Uppehåller han sig här i riket, må även eljest domen verkställas här, om det med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligast.

6 §.

Bifalles framställning om verkställighet här i riket, skall i beslutet där- om det ådömda straffet omvandlas till straffarbete eller fängelse på lika lång tid. Därvid skall den danska straffarten fængsel, den finska straffar- ten tukthus, den isländska straffarten fangelsi och den norska straffarten fengsel anses svara mot straffarbete samt den danska straffarten hæfte, den finska straffarten fängelse, den isländska straffarten varðhald och den norska straffarten hefte mot fängelse. Det ådömda straffet skall dock alltid anses svara mot straffarbete, om den strafftid som verkställigheten här i riket skall avse överstiger två år.

7 §.

Det till straffarbete eller fängelse omvandlade straffet är verkställbart såsom hade straffet ådömts här i riket genom dom, som vunnit laga kraft.

Har straffet börjat verkställas i den stat, där domen meddelats, skall strafftiden räknas från verkställighetens början i den staten.

Förvandlingsstraff för böter må ej verkställas, om betalning för böterna erlægges. Om böterna delvis gäldas, skall förvandlingsstraffet i motsvaran- de mån nedsättas; nedsättningen må dock ej avse del av dag.

8 §.

Här i riket meddelad dom, varigenom dömts till straffarbete eller fäng- else, må verkställas i Danmark, Finland, Island eller Norge, om den döm- de när verkställighet skall ske är medborgare eller har hemvist i den and- ra staten. Uppehåller han sig i någon av nämnda stater, må även eljest do- men verkställas där, om det med hänsyn till omständigheterna finnes lämp- ligast.

Skall den dömde överföras från Sverige till den andra staten, anses den tid, under vilken han för sagda ändamål varit omhändertagen av svensk myndighet, såsom strafftid.

9 §.

Om någon, som här i riket dömts till straffarbete eller fängelse, skall för verkställighet av domen överföras till Danmark, Finland, Island eller Nor- ge, skola bestämmelserna i 7 och 18 §§ lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge äga motsvarande tillämpning.

Vad nu sagts skall ej gälla, om den dömde enligt vad därom är stadgat skall förpassas, förvisas eller utvisas ur riket och beslutet härom må verk- ställas till den andra staten.

Om övervakning av villkorligt dömd m. m.

10 §.

Övervakning av person, som i Danmark, Finland, Island eller Norge er- hållit villkorlig dom, må på begäran anordnas här i riket.

11 §.

Anordnas övervakning här i riket, skall i beslutet därom allmänna under- rätten i den ort, där den dömde uppehåller sig eller kan antagas komma

att uppehålla sig, utses till övervakningsdomstol. Det åligger övervakningsdomstolen att förordna övervakare för den dömde.

12 §.

Vad för den dömde är bestämt angående prövotid och övervakningstid i den stat där domen meddelats skall gälla såsom om domen givits här i riket. Föreskrifter angående den dömdes åligganden, som meddelats i anslutning till den villkorliga domen, skola, om ej övervakningsdomstolen förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall vad i svensk lag är stadgat om villkorlig dom i tillämpliga delar gälla; prövotiden må dock ej förlängas utöver fem år.

Förklaras här i riket det genom den villkorliga domen medgivna anståndet förverkat, skall straff, som är utsatt i domen, verkställas här. I sådant fall skall rätten omvandla frihetsstraff till svensk straffart med tillämpning av de i 6 § angivna grunderna och bötesstraff till motsvarande belopp i svenskt mynt. Är straff ej utsatt i den villkorliga domen, skall rätten med tillämpning av svensk lag bestämma straff eller annan påföljd för brottet; tillfälle att utföra talan härom skall beredas allmän åklagare.

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge om ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga domen eller om förverkande av anståndet, skall beslutet äga giltighet här i riket.

13 §.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig dom, som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge och beträffande vilken övervakning anordnats här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där domen meddelats, må domstol, som handlägger sådant ärende, hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

14 §.

Om någon, som i Danmark, Finland, Island eller Norge erhållit villkorlig dom, här i riket övertygas om annat brott som begåtts under prövotiden eller före dess början, må rätten, ändå att övervakning i anledning av den villkorliga domen ej anordnats här, med tillämpning av vad i svensk lag är stadgat om villkorlig dom förklara det villkorliga anståndet förverkat. Därvid skola bestämmelserna i 12 § andra stycket äga tillämpning.

15 §.

Övervakning av person, som här i riket erhållit villkorlig dom, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Förordnas i den andra staten om ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga domen, skall förordnandet äga giltighet här i riket.

Ändå att övervakningen överflyttats, må åtgärd i fråga om den villkorliga domen beslutas här i riket, såframt den dömde här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till den domstol, som vid tiden för överflyttningen var övervakningsdomstol, hänskjuter ärende om sådan åtgärd.

16 §.

Har i Danmark, Finland, Island eller Norge förordnats om förverkande av anstånd med avseende å villkorlig dom, som meddelats här i riket, skall förordnandet äga giltighet här.

Om tillsyn över villkorligt frigiven m. m.

17 §.

Tillsyn över person, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fängsel, i Finland av tukthus eller fängelse, i Island av fängelse eller i Norge av fängsel, må på begäran anordnas här i riket.

18 §.

Anordnas tillsyn här i riket, skall fångvårdsstyrelsen utse tillsynsman för den frigivne.

19 §.

Vad för den frigivne är bestämt angående prøvotid och övervakningstid i den stat där frigivningen skett skall gälla såsom om frigivningen ägt rum här i riket. Föreskrifter angående den frigivnes åligganden, som meddelats i anslutning till den villkorliga frigivningen, skola, om ej fångvårdsstyrelsen förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall tillämpas vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning, dock att prøvotiden ej må förlängas.

Förklaras här i riket den villkorligt medgivna friheten förverkad, skall verkställighet här ske av det vid frigivningen återstående straffet, omvandlat till svensk straffart med tillämpning av de i 6 § angivna grunderna.

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge om ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga frigivningen eller om förverkande av den villkorligt medgivna friheten, skall beslutet äga giltighet här i riket.

20 §.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig frigivning, som beslutats i Danmark, Finland, Island eller Norge och beträffande vilken tillsyn anordnats här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där frigivningen skett, må fångvårdsstyrelsen eller domstol, som handlägger sådant ärende, hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

21 §.

Om någon, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fängsel, i Finland av tukthus eller fängelse, i Island av fängelse eller i Norge av fängsel, här i riket övertygas om annat brott som han begått under prøvotiden, må rätten, ändå att tillsyn i anledning av den villkorliga frigivningen ej anordnats här, med tillämpning av vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad. Därvid skola bestämmelserna i 19 § andra stycket äga tillämpning.

22 §.

Tillsyn över person, som här i riket villkorligt frigivits efter avtjänande av straffarbete eller fängelse, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Förordnas i den andra staten om ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga frigivningen, skall förordnandet äga giltighet här i riket.

Ändå att tillsynen överflyttats må åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas här i riket, såframt den frigivne här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till fångvårdsstyrelsen hänskjuter ärende om sådan åtgärd.

23 §.

Har i Danmark, Finland, Island eller Norge förordnats om förverkande av villkorligt medgiven frihet, varom beslutats här i riket, skall förordnandet äga giltighet här.

Gemensamma bestämmelser

24 §.

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § göres av behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Framställningen må ej bifallas, med mindre den dom, som avses med framställningen, är verkställbar i den stat där den meddelats.

Innan framställning enligt 5, 10 eller 17 § bifalles, skall den dömde, om det ej av särskilda skäl finnes kunna underlåtas, beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

25 §.

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § prövas av fångvårdsstyrelsen.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning eller tillsyn i Danmark, Finland, Island eller Norge göres av fångvårdsstyrelsen i fall som avses i 3, 8 och 22 §§ samt av övervakningsdomstolen i fall som avses i 15 §.

26 §.

Talan mot fångvårdsstyrelsens beslut enligt denna lag föres hos Konungen genom besvär.

Om ej annorlunda förordnas, skall fångvårdsstyrelsens beslut omedelbart lända till efterrättelse.

Är den dömde här i riket omhändertagen för verkställighet av dom, som avses i fångvårdsstyrelsens beslut, skall i fråga om hans förberedande och utförande av talan mot beslutet vad i rättegångsbalken är stadgat om offentlig försvarare äga motsvarande tillämpning; arvode och ersättning till försvararen skall dock alltid gäldas av statsverket.

27 §.

Talan mot övervakningsdomstols beslut om framställning enligt 15 § första stycket föres genom besvär hos hovrätt. Över hovrättens beslut må klagan icke föras.

28 §.

Bifalles framställning om verkställighet enligt 5 §, och har för den dömdes överförande hit uppställts villkor av innebörd, som avses i 7 § lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, skola villkoren lända till efterrättelse här i riket.

29 §.

Har framställning om verkställighet av straff enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § bifallits eller har förverkande beslutats enligt 14 eller 21 §, må ej här i riket väckas åtal för gärning som avses i den i den andra staten meddelade domen. Med avseende å bestämmelser i svensk lag om sammanträffande av brott och om förändring av straff skall så anses som hade domen meddelats här i riket; vad i 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen stadgas skall dock ej äga tillämpning.

Utän hinder av vad i första stycket sägs må väckas talan, som avses i 25 kap. 13 § strafflagen.

30 §.

Har framställning om verkställighet enligt 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § bifallits eller har förverkande beslutats enligt 14 eller 21 §, och övertygas den dömda sedermera här i riket om brott, begånget innan frihetsstraff som ådömts genom den tidigare domen börjat verkställas, må, såframt omständigheterna föranleda därtill, dömas till lägre straff än för brottet är stadgat.

31 §.

Uppkommer, sedan framställning enligt 1 eller 5 § bifallits, fråga om hinder mot verkställighet här i riket på grund av preskription, skall denna fråga prövas enligt lagen i den stat, där domen meddelats.

Vad i svensk lag är stadgat om nåd i brottmål skall gälla beträffande danska, finska, isländska och norska domar, som avses i denna lag.

Har i Danmark, Finland, Island eller Norge av nåd meddelats beslut i fråga om dansk, finsk, isländsk eller norsk dom, som avses i denna lag, skall beslutet äga giltighet här i riket.

32 §.

Den som för verkställighet av frihetsstraff överföres från Danmark, Finland, Island eller Norge till annan av dessa stater må utan särskilt tillstånd föras genom Sverige.

33 §.

Konungen äger förordna att befogenhet som enligt denna lag tillkommer fångvårdsstyrelsen må utövas av annan myndighet.

34 §.

Lika med dom anses i denna lag beslut eller föreläggande, som efter lagstiftningen i den stat där det meddelats äger samma verkan som dom.

35 §.

Sådana kostnader för verkställighet enligt 1 §, som icke bliva täckta genom företagen verkställighetsåtgärd, så ock kostnader för verkställighet och åtgärder i övrigt enligt denna lag stanna å statsverket.

36 §.

Det ankommer på Konungen att förordna om tillämpning av denna lag i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge. Lagen må därvid göras tillämplig jämväl i fråga om domar, som meddelats dessförinnan.

Konungen meddelar i övrigt de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1963.

I och med att lagen träder i tillämpning i förhållande till Danmark eller Norge upphäves, såvitt avser den staten, lagen den 17 december 1948 (nr 758) om erkännande och verkställighet i vissa fall av dom, som i brottmål meddelats i Danmark eller Norge.

Förslag

till

Lag**angående ändrad lydelse av 2 § 17:o) lagen den 26 maj 1909****(nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt**

Härigenom förordnas, att 2 § 17:o) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

2 §.

17:o) mål om befrielse — — — villkorligt medgiven frihet;

*mål om tillämpning av lagen om
samarbete med Danmark, Finland,
Island och Norge angående verkstäl-
lighet av straff, m. m.;*

mål om verkställande — — — i brottmål;

*Denna lag träder i kraft den 1 juli
1963.*

¹ Senaste lydelse av 2 § 17:o) se 1962:

Utkast

till

Lag om samarbete med Danmark, Finland och Norge angående verkställighet av straff, m. m.

Härigenom förordnas som följer.

Om verkställighet av böter m. m.

1 §.

I Danmark, Finland eller Norge meddelad dom, varigenom i brottmål dömts till böter eller förverkande eller utdömts ersättning för rättegångskostnader, må på begäran verkställas här i riket.

Vad nu sagts skall ock gälla beslut, som i någon av nämnda stater till tryggande av anspråk på böter, förverkande, skadestånd eller ersättning för rättegångskostnader meddelats angående kvarstad, skingringsförbud eller beslag å egendom tillhörande för brott misstänkt.

2 §.

Verkställighet sker enligt svensk lag, dock att böter ej må förvandlas.

3 §.

Här i riket meddelad dom eller annat avgörande, som i 1 § avses, må verkställas i Danmark, Finland eller Norge.

4 §.

Vad i denna lag sägs om böter skall ock gälla vite, som förelagts part eller annan till fullgörande av skyldighet i rättegång.

Om verkställighet av frihetsstraff

5 §.

I Danmark, Finland eller Norge meddelad dom, varigenom dömts i Danmark till fängsel eller hæfte, i Finland till tukthus eller fängelse och i Norge till fängsel eller hefte, må på begäran verkställas här i riket, om den dömda när verkställighet skall ske är svensk medborgare eller har hemvist här i riket eller uppehåller sig här.

6 §.

Bifalles begäran om verkställighet, skall det ådömda straffet omvandlas till straffarbete eller fängelse på lika lång tid. Därvid skall den danska straffarten fängsel, den finska straffarten tukthus och den norska straffarten fängsel anses svara mot straffarbete samt den danska straffarten hæfte, den finska straffarten fängelse och den norska straffarten hefte mot fängelse. Det ådömda straffet skall dock alltid anses svara mot straffarbete, om den strafftid som verkställigheten här i riket skall avse överstiger två år.

7 §.

Det till straffarbete eller fängelse omvandlade straffet är verkställbart såsom hade straffet ådömts här i riket.

Har straffet börjat verkställas i den stat, där domen meddelats, skall strafftiden räknas från verkställighetens början i den staten.

8 §.

Här i riket meddelad dom, varigenom dömts till straffarbete eller fängelse, må verkställas i Danmark, Finland eller Norge, om den dömde när verkställighet skall ske är medborgare eller har hemvist i den andra staten eller uppehåller sig där.

9 §.

Om någon, som här i riket dömts till straffarbete eller fängelse, skall för verkställighet av domen överföras till Danmark, Finland eller Norge, skola bestämmelserna i 7 och 18 §§ lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge äga motsvarande tillämpning.

Vad nu sagts skall ej gälla, om den dömde enligt vad därom är stadgat skall förvisas eller utvisas till den andra staten.

Om övervakning av villkorligt dömd m. m.

10 §.

Övervakning av person, som i Danmark, Finland eller Norge erhållit villkorlig dom, må på begäran anordnas här i riket.

11 §.

Anordnas övervakning här i riket, skola handlingarna i ärendet överlämnas till allmänna underrätten i den ort, där den dömde uppehåller sig eller kan antagas komma att uppehålla sig. Det åligger rätten att förordna övervakare för den dömde och att såsom övervakningsdomstol utöva tillsyn över övervakningen.

Övervakningen skall upphöra senast vid utgången av den i domen fastställda prövotiden, såframt ej prövotiden förlänges.

12 §.

De föreskrifter angående den dömdes åligganden under prövotiden, som gälla på grund av den villkorliga domen, skola, om ej övervakningsdomstolen förordnar annat, äga tillämpning jämväl här i riket. I övrigt skall vad i svensk lag är stadgat om villkorlig dom i tillämpliga delar gälla.

Förklaras här i riket det genom den villkorliga domen medgivna anståndet förverkat, skall rätten med tillämpning av svensk lag bestämma straff eller annan påföljd för brottet. När enligt vad därom är stadgat verkställighet skall ske av straff, som är utsatt i domen, skall dock det straffet verkställas här i riket; i sådant fall skall rätten omvandla frihetsstraff till svensk straffart med tillämpning av de i 6 § angivna grunderna och bötesstraff till motsvarande belopp i svenskt mynt.

Beslutas i Danmark, Finland eller Norge om ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga domen eller om förverkande av anståndet, skall beslutet äga giltighet här i riket.

13 §.

Om någon, som i Danmark, Finland eller Norge erhållit villkorlig dom, här i riket övertygas om annat brott som begåtts under prövotiden eller före dess början, må rätten, ändå att övervakning i anledning av den villkorliga domen ej utövas här, med tillämpning av vad i svensk lag är stadgat om villkorlig dom förklara det villkorliga anståndet förverkat. Därvid skola bestämmelserna i 12 § andra stycket äga tillämpning.

14 §.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig dom, som meddelats i Danmark, Finland eller Norge, men finnes frågan härom lämpligen böra prövas i den stat, där domen meddelats eller övervakningen utövas, må domstol, som handlägger sådant ärende, hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

15 §.

Övervakning av person, som här i riket erhållit villkorlig dom, må överflyttas till Danmark, Finland eller Norge.

Har efter överflyttning av övervakningen i den andra staten förordnats om ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga domen, skall förordnandet äga giltighet här i riket.

Ändå att övervakningen överflyttats, må åtgärd i fråga om den villkorliga domen beslutas här i riket, såframt den dömd här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge till övervakningsdomstolen hänskjuter ärende om sådan åtgärd.

16 §.

Har i Danmark, Finland eller Norge förordnats om förverkande av anstånd med här i riket meddelad villkorlig dom, skall förordnandet äga giltighet här.

Om tillsyn över villkorligt frigiven m. m.

17 §.

Tillsyn över person, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fängsel, i Finland av tukthus eller fängelse eller i Norge av fängsel, må på begäran anordnas här i riket.

18 §.

Anordnas tillsyn här i riket, skall fångvårdsstyrelsen utse tillsynsman för den frigivne.

Tillsynen skall upphöra senast vid utgången av den i beslutet om frigivningen fastställda prøvotiden, såframt ej prøvotiden förlänges.

19 §.

De föreskrifter angående den frigivnes åligganden under prøvotiden, som gälla på grund av beslutet om villkorlig frigivning, skola, om ej fångvårdsstyrelsen förordnar annat, äga tillämpning jämväl här i riket. I övrigt skall vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning i tillämpliga delar gälla.

Förklaras här i riket den villkorligt medgivna friheten förverkad och skall på grund härav det vid frigivningen återstående straffet verkställas här, skall straffet omvandlas till svensk straffart med tillämpning av de i 6 § angivna grunderna.

Beslutas i Danmark, Finland eller Norge om ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga frigivningen eller om förverkande av den villkorligt medgivna friheten, skall beslutet äga giltighet här i riket.

20 §.

Om någon, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fängsel, i Finland av tukthus eller fängelse eller i Norge av fängsel, här i riket övertygas om annat brott som han begått under prøvotiden, må rätten, ändå att tillsyn i anledning av den villkorliga frigivningen ej utövas här, med tillämpning av vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad. Därvid skola bestämmelserna i 19 § andra stycket äga tillämpning.

21 §.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig frigivning, som beslutats i Danmark, Finland eller Norge, men finnes frågan här-om lämpligen böra prövas i den stat, där frigivningen skett eller tillsynen utövas, må fångvårdsstyrelsen eller domstol, som handlägger sådant ärende, hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

22 §.

Tillsyn över person, som här i riket villkorligt frigivits efter avtjänande av straffarbete eller fängelse, må överflyttas till Danmark, Finland eller Norge.

Har efter överflyttning av tillsynen i den andra staten förordnats om ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga frigivningen, skall förordnandet äga giltighet här i riket.

Ändå att tillsynen överflyttats må åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas här i riket, såframt den frigivne här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge till fångvårdsstyrelsen hänskjuter ärende om sådan åtgärd.

23 §.

Har i Danmark, Finland eller Norge förordnats om förverkande av villkorligt medgiven frihet, varom beslutats här i riket, skall förordnandet äga giltighet här.

Gemensamma bestämmelser

24 §.

Framställning enligt denna lag om verkställighet här i riket av straff eller om anordnande här av övervakning eller tillsyn skall göras av behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge.

Framställningen må ej bifallas, med mindre den dom, som avses med framställningen, är verkställbar i den stat där den meddelats.

25 §.

Har framställning om verkställighet av straff enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § bifallits eller har förverkande beslutats enligt 13 eller 20 §, må ej här i riket väckas åtal för gärning som avses i den i den andra staten meddelade domen. Med avseende å bestämmelser i svensk lag om sammanträffande av brott och om förändring av straff skall så anses som hade domen meddelats här i riket; och skall vid ådömande av gemensamt straff för brott som avses i domen och annan gärning straffet bestämmas jämlikt svensk lag.

Utän hinder av vad i första stycket sägs må väckas talan, som avses i 25 kap. 13 § strafflagen.

26 §.

Framställning om verkställighet enligt 1 § prövas av justitiekanslern och framställning om verkställighet enligt 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § av fångvårdsstyrelsen.

Vid handläggning av ärende som nu sagts skall fångvårdsstyrelsen bestå av chefen för styrelsen eller ställföreträdare för honom och tjänsteman i styrelsen som Konungen bestämmer jämte två av Konungen utsedda sakkunniga, av vilka den ene skall vara eller hava varit innehavare av domar-ämbete. I fråga om beslut i sådant ärende skall vad angående omröstning i brottmål i överrätt är stadgat i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

27 §.

På begäran av den, som avses med framställning om verkställighet enligt 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 §, prövar högsta domstolen huruvida framställningen lagligen kan beviljas.

Finner högsta domstolen hinder möta mot verkställighet eller anordnande av övervakning eller tillsyn här i riket, skall framställningen avslås.

I ärende enligt denna paragraf skall, om det finnes erforderligt, förhandling hållas. Förhandling skall, förutom i fall varom eljest är stadgat, hållas inom stängda dörrar, om det begäres av den som avses med framställningen. I övrigt gäller om ärendets handläggning vad om brottmål i allmänhet är stadgat. Ersättning åt offentlig försvarare, vittne eller annan som hörts i ärendet skall stanna å statsverket, om ej särskilda skäl äro, att den skall återgäldas av den som avses med framställningen.

Begäran om prövning enligt denna paragraf utgör ej hinder mot verkställighet eller anordnande av övervakning eller tillsyn här i riket, med mindre högsta domstolen förordnar annat.

28 §.

Uppkommer, sedan framställning enligt 1 eller 5 § bifallits, fråga om hinder mot verkställighet här i riket på grund av preskription, skall denna fråga prövas enligt lagen i den stat, där domen meddelats.

29 §.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning eller tillsyn i Danmark, Finland eller Norge göres av justitiekanslern i fall som avses i 3 §, av fångvårdsstyrelsen i fall som avses i 8 och 22 §§ samt av övervakningsdomstolen i fall som avses i 15 §.

30 §.

Konungen äger förordna att befogenhet som enligt denna lag tillkommer justitiekanslern eller fångvårdsstyrelsen må utövas av annan myndighet.

31 §.

Lika med dom anses i denna lag beslut eller föreläggande, som efter lagstiftningen i den stat där det meddelats äger samma verkan som dom.

32 §.

Sådana kostnader för verkställighet enligt 1 §, som icke bliva täckta genom företagen verkställighetsåtgärd, så ock kostnader för verkställighet och åtgärder i övrigt enligt denna lag stanna å statsverket.

33 §.

Konungen meddelar de närmare bestämmelser som erfordras för tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den . Genom lagen upphäves lagen den 17 december 1948 (nr 758) om erkännande och verkställighet i vissa fall av dom, som i brottmål meddelats i Danmark eller Norge.

Utdrag av protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 15 juni 1962.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet REGNER,
 regeringsrådet JARNERUP,
 justitieråden AF TROLLE,
 BOMGREN.

Enligt lagrådet den 17 maj 1962 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 27 april 1962, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till 1) *lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff, m. m.*, 2) *lag angående ändrad lydelse av 71 § utlänningslagen den 30 april 1954* samt 3) *lag angående ändrad lydelse av 2 § 17:o lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av lagbyråchefen C. Holmberg.

Lagrådet yttrade:

Förslaget till lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff, m. m.

De föreslagna reglerna innebära att i åtskilliga avseenden svenska straffrättsliga stadganden icke komma att iakttagas, när svensk straffdom verkställs i annat nordiskt land, och att här såväl i rättsskipningen som vid kriminalvården skola tillämpas eller beaktas i annat land gällande bestämmelser. De principiella betänkligheter detta väcker torde, med hänsyn till att ländernas strafflagstiftning i väsentliga hänseenden vilar på enhetliga grunder samt till betydelsen av samarbete på verkställighetsområdet och värdet därav även för vårt land, icke böra föranleda att förslaget ej genomföres.

Såsom departementschefen i flera sammanhang framhållit kunna de föreslagna reglerna ofta medföra avsevärda svårigheter i tillämpningen och giva upphov till spörsmål rörande fall vilka icke äro reglerade med den utförlighet i detaljer som eljest iakttages i svensk lagstiftning. Bland annat kan detta hända vid sammanträffande av brott och när verkställighet av en i ett land meddelad dom delvis sker i mer än ett annat land. De förhållanden som härvid kunna föreligga äro emellertid av så skiftande beskaffenhet att det,

såvitt lagrådet kunnat finna, är praktiskt sett uteslutet att åstadkomma en detaljreglering; valet står därför mellan att i huvudsak acceptera den begränsning av regelsystemet som förslaget innebär eller att avvisa tanken på samarbetet, och i detta läge synes det förra alternativet böra förordas. Det bör även beaktas, att vid tillämpningen de svårbedömda fallen få antagas bliva tämligen sällsynta, att förslaget tillåter att begäran om verkställighet här lämnas utan bifall, liksom här kan underlåtas att påkalla verkställighet i annat land, samt att domstol i vissa fall äger hänskjuta ett bedömande till domslandet. Vidare märkes att svårigheterna delvis torde minskas, när den nya brottsbalken börjat tillämpas. Av betydelse är också att lagens tillämpning, som ej sällan förutsätter närmare kännedom om strafflagstiftning, rättspraxis och kriminalvård i de övriga länderna, i princip — utom i fall då domstol har att besluta — skall ankomma på endast en myndighet. Värdet härav bör beaktas i fråga om att jämlikt 33 § i förslaget överflytta befogenhet enligt lagen till annan myndighet.

På sätt departementschefen påpekat måste ibland nådeinstitutet anlitas för att lindra påföljd som på grund av lagens bestämmelser blivit strängare än som synes skäligt. Att nåd sålunda måste användas som rättelsemedel i fall som bort förutses i lagstiftningen, är icke helt tillfredsställande men torde nu vara oundvikligt. Det synes önskvärt, att fångvårdsstyrelsen i förekommande fall tillser att nådeansökan kommer till stånd.

1 §.

I 5 § andra stycket lagen om erkännande och verkställighet i vissa fall av dom, som i brottmål meddelats i Danmark eller Norge, stadgas att, om verkställigheten föranleder talan inför domstol här i riket, justitiekanslern skall äga mottaga stämning samt i svenska statens namn själv eller genom ombud tala och svara, såsom om fråga vore om en kronans fordran. En bestämmelse av liknande innehåll finnes intagen i lagen den 15 juni 1935 angående uttagande i vissa fall av ogulden utländsk utskyld eller allmän avgift. I motiveringen till det remitterade förslaget uttalas att, om behov därav alltjämt kunde anses föreligga, motsvarighet till det förstnämnda stadgandet torde kunna upptagas i administrativ författning.

Det synes ändamålsenligt att även i förevarande sammanhang, såvitt angår verkställighet här i riket enligt 1 och 4 §§ i förslaget, hava en bestämmelse motsvarande 5 § andra stycket förstnämnda lag. Den bör då intagas i den föreslagna lagen, lämpligen såsom ett andra stycke i 33 §.

5 §.

I denna liksom i vissa av de följande paragraferna meddelas bestämmelser om verkställighet av dom, varigenom dömts till fängelse eller annat frihetsstraff. Genom stadgandet i 34 § avses bl. a. att med sådan dom likställa beslut om förvandling av böter till frihetsstraff. Lagrådet har övervägt att i lagtexten borde komma till direkt uttryck, att verkställigheten omfattar

även förvandlingsstraff. Av 7 § tredje stycket och motiveringen till förslaget torde emellertid med tillräcklig tydlighet framgå, att så är fallet. Lagrådet har därför funnit sig kunna avstå från att föreslå tillägg till lagtexten.

6 §.

Avfattningen av sista punkten torde, oaktat regeln i likhet med övriga bestämmelser i paragrafen närmast avser fall då fråga är om allenast en dom, icke utgöra hinder mot att regeln tillämpas även när verkställighet på en gång skall ske av två eller flera olika straff och den strafftid, som verkställigheten sammanlagt skall avse, överstiger två år.

8 §.

Därest i Sverige ådömt frihetsstraff verkställs utom riket lärer, i fråga om senare tillämpning av SL 4:3 och 4, vara att anse att straffet börjat verkställas den dag då verkställighet enligt förevarande paragraf började i annat land eller den dömden här omhändertogs för att överföras dit.

Vid tillämpning av paragrafen torde böra beaktas att, innan begäran om verkställighet framställs, sådan förening av straff som avses i SL 4:4 kommit till stånd. Ehuru bestämmelserna i förevarande lag icke innefatta hinder mot att beslut därom meddelas senare, varvid tydligen ifall straffet ändras ny framställning om verkställighet bör göras, medföra de i andra stycket av 4:4 givna reglerna om förfarandet, att ärende om förening av straff i regel icke kan upptagas medan verkställighet pågår utom riket.

16 §.

Lagrådet hänvisar till vad som anföres vid 29 § angående motsvarande fall.

29 §.

Vad i första stycket stadgas skall, såsom framgår av motiven och hänvisningen till 14 §, gälla även då en i annat land meddelad villkorlig dom utan utsatt straff förklaras förverkad i Sverige och straff för brottet följaktligen bestämmas här i svensk straffart. Avfattningen leder emellertid närmast till den tolkningen, att första stycket gäller allenast brott för vilket straffet bestämts genom dom i annat land. Ordalagen synas därför böra jämkas. Med hänsyn till att genom hänvisningarna innehållet ändå blir tydligt torde detta kunna ske genom att första punkten förenklas att utsäga, att åtal för samma gärning ej må väckas här i riket. Ordet »domen» i andra punkten kommer då att hänföra sig till de domar som avses med hänvisningarna, däribland även villkorliga domar som omförmälas i 10 och 14 §§.

När i fall som ovan avses en i annat land meddelad villkorlig dom utan utsatt straff förklaras förverkad här, skola enligt huvudregeln i andra punkten av första stycket svenska konkurrensregler tillämpas. I enlighet härmed skall, om den villkorliga domen avsett flera brott, gemensamt straff ådömas jämlikt SL 4:1 och 2 samt, om den villkorligt dömden samtidigt

övertygas om annat brott, även detta omfattas av det gemensamma straffet. Härvid kan även föreligga fråga om tillämpning med avseende å en tidigare svensk straffdom av SL 4: 3 och 4; och vid senare lagföring här för ytterligare brott kan bliva fråga om lagrummens tillämpning med avseende å det beslut, varigenom den utländska villkorliga domen förklarades förverkad och straff här ådömdes. Undantagsbestämmelsen i andra punkten medför, att 4: 3 eller 4 icke skall tillämpas beträffande de brott som avsågos med den villkorliga domen. I konsekvens härmed skulle, när i motsvarande fall en svensk villkorlig dom utan utsatt straff förklarats förverkad i annat land, vid senare lagföring här 4: 3 vara tillämplig, oaktat straff för de brott, som avsågos med den villkorliga domen, blivit ådömt i annat land i främmande straffart. Särskilt i fall av sistnämnda slag kunna avsevärda svårigheter uppkomma. De skäl som föranlett undantagsbestämmelsen synas icke vara giltiga i här åsyftade fall. Lagrådet förordar därför, att undantagsbestämmelsen begränsas att avse brott, för vilka straff bestämts i annan stat.

Departementschefen har vid 29 § anfört, att undantag från tillämpningen av svenska konkurrensregler även föranleddes av stadgandet i förslagets 2 § och att detta medförde att tillämpning av bestämmelserna i 14 och 18 §§ bötesverkställighetslagen icke komme i fråga med avseende å bötesstraff och förvandlingsstraff som ålagts i annat land. Det sagda är befogat i fråga om 14 § nämnda lag. Vad angår 18 § däremot märkes, att denna icke tillämpas av domstol vid beslut om förvandling utan av fångvårdsstyrelsen i samband med verkställighet av förvandlingsstraff. Med hänsyn härtill torde de skäl som föranlett undantagsregeln i 29 § första stycket andra punkten böra föranleda jämväl, att uttryckligt undantag göres för tillämpning av nämnda 18 §.

31 §

I paragrafens andra stycke upptages — i anslutning till uttalanden under de nordiska överläggningarna att verkställighetslandet skall kunna utöva benådningsrätt — en bestämmelse om tillämpning på domar, som meddelats i övriga nordiska länder, av vad i svensk lag är stadgat om nåd. Det synes icke vara något att erinra mot att Kungl. Maj:t tillägges befogenhet att mildra eller eftergiva verkställighet av sådan dom och att förfarandet härvid anknyter till stadgandena om nåd. Ett dylikt nådebeslut bör dock begränsas att gälla verkställigheten här i riket och icke, såsom i fråga om svensk dom, kunna avse befrielse helt eller delvis från ådömd påföljd; beslutet hindrar ej utan vidare fortsatt verkställighet i domslandet eller annat nordiskt land, där den dömde bosätter sig. Att benådningsrätten skall ha detta begränsade innehåll torde böra komma till uttryck i lagtexten. Viss redaktionell jämkning av andra stycket påkallas vidare därav, att bestämmelsen icke, såsom är avsett, inbegriper verkställighet av beslut om förverkande till annan än svenska kronan av egendom, som den dömde har här i riket.

Enligt tredje stycket skall beslut, som av nåd meddelats i Danmark, Fin-

land, Island eller Norge i fråga om dansk, finsk, isländsk eller norsk dom, äga giltighet här i riket. Såsom uttalats i remissprotokollet torde beträffande svensk dom av konstitutionella skäl endast Kungl. Maj:t kunna meddela nåd med verkan i vårt land. Jämväl i fråga om dom, som meddelats i annat nordiskt land, bör av liknande hänsyn gälla, att blott i domslandet meddelat nådebeslut godtages här. I remissprotokollet angives ej förslagets mening i denna del, men av den föreslagna lagtexten synes närmast framgå att — bortsett från svensk dom — nådebeslut i annat land än domslandet skall lända till efterrättelse. Bestämmelsen i tredje stycket torde därför böra omarbetas.

På grund av det anförda hemställer lagrådet, att andra och tredje styckena erhålla följande jämkade avfattning. I andra stycket angives, att vad i svensk lag är stadgat om nåd i brottmål skall, såvitt avser verkställighet här i riket, äga motsvarande tillämpning beträffande dansk, finsk, isländsk och norsk dom. I tredje stycket upptages, att vid verkställighet här i riket av dansk, finsk, isländsk eller norsk dom, skall vad av nåd bestämts i den stat, där domen meddelats, lända till efterrättelse.

Övriga lagförslag.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Ur protokollet:
Birgitta Liljefors

Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 november 1962.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, lagrådets den 15 juni 1962 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 27 april 1962 remitterade förslagen till

1) lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff, m. m.; samt

2) lag angående ändrad lydelse av 71 § utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193).

Efter redogörelse för lagrådets utlåtande anför föredraganden följande.

Vad i 29 § första stycket lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. stadgas skall, såsom även lagrådet uttalat, gälla jämväl då en i annat land meddelad villkorlig dom utan utsatt straff förklaras förverkad i Sverige. Då någon tvekan om stadgandets innebörd icke synes kunna uppkomma med den i det remitterade förslaget upptagna lydelsen, anser jag den av lagrådet föreslagna jämkningen av styckets första punkt icke erforderlig. Den mening rörande tillämpligheten av SL 4: 3, som lagrådet givit uttryck åt, överensstämmer med innebörden av det remitterade förslaget. För att denna innebörd skall vara fullt klar, tillstyrker jag det av lagrådet förordade tillägget i andra punkten av 29 § första stycket. Även vad lagrådet anfört beträffande 18 § bötesverkställighetslagen torde böra iakttagas.

Jag biträder de av lagrådet förordade ändringarna i 31 och 33 §§ samarbetslagen. Beträffande 31 § andra stycket vill jag emellertid framhålla, att den ändrade avfattningen icke innebär hinder mot att svenskt nådebeslut ges t. ex. den formen att viss tids frihetsstraff nedsättes. Innebörden av ett sådant beslut blir, att verkställigheten här i riket därefter skall ske med utgångspunkt från det nedsatta straffet.

Utöver vad som framgår av det anförda torde i lagförslagen få vidtagas vissa mindre, redaktionella jämkningar.

Remissen till lagrådet avsåg även förslag om sådan ändring av regeringsrättslagen som föranledes av fångvårdsstyrelsens befattning med frågor om

den nordiska straffverkställigheten. Detta förslag, som lagrådet lämnat utan erinran, torde emellertid lämpligen böra föreläggas riksdagen i samband med förslag till andra ändringar i regeringsrättslagen vid 1963 års riksdag.

Förevarande lagstiftningsärendet har beretts i samråd med justitiedepartementen i de övriga nordiska länderna, och frågan har senast behandlats vid justitieministermötet i Reykjavik i september 1962. Arbetet har nu fortskridit så långt, att lagförslag väntas bli framlagda i Danmark, Island, Norge och Sverige under november 1962 och i Finland i början av år 1963. Det förutsättes därvid, att lagförslagen i samtliga länder kommer upp till parlamentarisk behandling under våren 1963 och att lagstiftningen kan träda i kraft den 1 juli samma år.

Föredraganden hemställer, att Kungl. Maj:t måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreslå riksdagen att antaga de i enlighet med det anförda ändrade förslagen till lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. och lag om ändrad lydelse av 71 § utlänningslagen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlästas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Birgitta Liljefors